

Dalton beleidsplan van

Versie 1: 29-november 2021

Adres: Gibraltarstraat 61
Postcode: 1055 NK Amsterdam
Telefoonnummer: 020-6822270
Website: www.ikcdeboomgaard.nl

Voor u ligt het daltonboek van IKC de Boomgaard in Amsterdam-West.

In dit boek legt het team van IKC de Boomgaard verantwoording af over de (dalton)visie en de wijze waarop die visie in praktijk gerealiseerd wordt: wat daarvan in praktijk te zien is en wat daarbij de plannen zijn.

Het daltonboek hoort bij het schoolplan. Het is een verbijzondering van het schoolplan waarin we het daltononderwijs beschrijven.

Het daltonboek hebben we Ons Dalton Beleids Plan genoemd. We verantwoorden hierin wie we zijn (ONS), hoe we tegen daltononderwijs aankijken en hoe we dat realiseren (DALTON), hoe we planmatig aan ons daltononderwijs werken (BELEIDS) en wat we daarbij nog in de nabije toekomst van plan zijn (PLAN).

Het daltonboek is tot stand gekomen in samenspraak met ons team. Teksten zijn geschreven door de leden van de daltonwerkgroep, de directie en door teamleden. Dit alles in overleg met onze daltonopleider in de periode 2019-2022.

Aangezien zowel het daltongedachtegoed als wij continu in ontwikkeling zijn, zal dit boek dat ook jaarlijks actueel gehouden worden. Verantwoordelijk daarvoor zijn de leden van de daltonwerkgroep van IKC de Boomgaard.

Namens ons voltallig team, wensen wij u veel leesplezier.

Daniëlle Maas

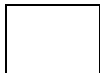
Directeur IKC de Boomgaard

Gibraltarstraat 61

1055 NK Amsterdam

020-6822270

www.ikcdeboomgaard.nl

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	2
	Inhoudsopgave	3
	Leeswijzer	4
Algemeen deel		
2	Inleiding	5 – 7
3	Dalton in een notendop	8 – 10
4	Daltonbeleid op school	11 – 16
5	De visie op het daltononderwijs	17 – 25
6	Meerjarenplan voor daltonontwikkeling	25
Bijzonder deel		
7	Inleiding	26
8	De pedagogische waarde van het IKC	27 – 29
9	De daltonleraar	30
10	Het IKC als democratische gemeenschap	31
11	Synthetisch onderwijs	32 – 37
12	Spelen, leren, ontwikkelen en vormen	38 – 40
Dalton in praktijk		
13	Alle tijd is daltontijd: de daltonwerkwijze in praktijk	41 – 45
14	Eigenaarschap	46 – 48
15	De kernwaarden	49
15a	De kernwaarde effectiviteit	50 – 51
15b	De kernwaarde zelfstandigheid	52 – 55
15c	De kernwaarde vrijheid in gebondenheid	56 – 58
15d	De kernwaarde samenwerken	59 – 60
15e	De kernwaarde reflectie	61 – 63
16	Werkplanning, het werken met planbord, dag- en weektaken	64 – 69
17	Algemene regels en routines op school	70 – 71
18	Gebruik van methodes en materialen	72
19	Inzet ICT en dalton	73
20	Gebruik van de ruimte	74 – 75
21	Daltonontwikkelplan	76
Literatuur		
22	Literatuur	77
	Bijlage	78 – 96

Dit daltonboek is een vrij omvangrijk document. Het is daarom verstandig het niet meteen van voor naar achter door te nemen.

Het algemeen deel beschrijft meer de theoretische noties. Daarin komt onder andere aan bod de essentie van het daltononderwijs en de visie van ons team. Verder is daarin ook beschreven hoe het daltonmanagement eruitziet.

Het bijzonder deel is een stuk concreter. Daarin wordt een aantal belangrijke thema's voor de daltonpraktijk gepresenteerd en wordt aangegeven hoe dat in de bouwen op school aan gewerkt wordt. Bij elk thema wordt ook aangegeven wat we op dit thema nog van plan zijn.

In hoofdstuk 21 staat aan welke punten we de komende jaren willen werken.

Het team van IKC de Boomgaard heeft ervoor gekozen het daltonboek te schrijven naast het algemene schoolplan. In het daltonboek wordt beschreven welke visie het schoolteam heeft op daltononderwijs. Tevens wordt beschreven op welke wijze in de praktijk vormgegeven wordt aan die visie, wat daarvan al gerealiseerd is en welke plannen het team heeft voor de nabije toekomst.

Het daltonboek is een levend document. Het wordt jaarlijks op initiatief van de daltonwerkgroep en de directie tegen het licht gehouden. Daar waar aanpassingen vereist zijn, worden ze in de tekst opgenomen.

Het daltonboek moet in relatie gezien worden met de andere schooldocumenten. Denk in dit verband aan het schoolplan en het jaarplan, de schoolgids en het zorgplan.

Het daltonboek is geschreven voor een aantal doelgroepen.

Allereerst is het voor het team zelf geschreven. Het is bedoeld als naslagwerk voor de leraren en pedagogisch medewerkers met daarin de meest voorkomende daltonafspraken. Wij willen op deze manier de afspraken levend houden binnen het IKC. Het is dan ook een document in ontwikkeling dat ieder schooljaar aan de veranderde omstandigheden moet worden aangepast. Alle medewerkers van het IKC weten dat het onderwijs, het leren van kinderen, centraal staat en dat dit onderwijs vormgegeven wordt vanuit de daltonkernwaarden. Alle activiteiten zijn hierop gericht. Dit betekent dat de visie niet statisch is. Wij maken allemaal deel uit van een aan voortdurende verandering onderhevige maatschappij en voortschrijdende technologie.

We zijn trots op wie we zijn en wat we doen en willen dat naar buiten tonen. Dat kan onder andere in dit daltonboek. Het boek is ook een middel om ons te verantwoorden voor wat we doen. Het past bij daltononderwijs om verantwoording te vragen en onszelf ook te verantwoorden. Door met elkaar op papier te zetten waarom we op school de dingen doen, die we doen, kunnen we ook veel planmatiger werk maken van het verder ontwikkelen van ons IKC.

Het daltonboek hebben we ook geschreven voor ons bestuur en de inspectie. We begrijpen dat zij primair naar de kwaliteit van het onderwijs ten aanzien van de kerndoelen en referentieniveaus kijken en die kwaliteit in hun analyses en beoordelingen bekijken, we willen als daltonschool met onze visie die verder gaat dan die kerndoelen en referentieniveaus op zijn minst ook laten zien dat we oog hebben voor een brede(re) vorming van onze kinderen.

Uiteraard is het boek ook geschreven voor de ouders. Ook aan hen willen we laten zien waar het daltononderwijs dat we aan hun kinderen geven, toe leidt.

Het daltonboek is ook geschreven voor de Nederlandse Dalton Vereniging (NDV). De NDV heeft een systeem van collegiale consultatie opgezet tussen daltonscholen, waarbij bezoekers om een aantal jaar als 'critical friends' de daltonkwaliteit van ons onderwijs verkennen. In de vereniging is vastgesteld dat bezoekers steeds meer de visie van het IKC als uitgangspunt dienen te nemen bij het visiteren van de scholen. Het gaat er dus om dat het IKC zijn eigen visie formuleert en dat bezoekers het IKC de vragen stellen hoe 'dalton' die visie is, waar die visie in de dagelijkse gang van zaken op school terug te zien is en waar dat nog niet het geval is, welke plannen daarvoor gelden. Het schrijven en bijhouden van het daltonboek is dus ook bij uitstek in dit proces een middel van zelfevaluatie en collegiale consultatie tussen leden van de NDV.

We streven ernaar in dit document zicht te geven op onze definitie van (daltononderwijs)kwaliteit en op ons kwaliteitsbeleid. De zelfevaluatie leidt tot een aantal aanbevelingen die we onszelf geven voor ontwikkeling in de nabije toekomst. Dalton blijft immers in ontwikkeling. Ons 'ideaal' hierbij is dat de bezoekers van de NDV ons zullen waarderen in ons kwaliteitsbeleid, want dat zou betekenen dat we als IKC een goed beeld hebben van waar we staan in onze ontwikkeling.

Het daltonboek is tot stand gekomen in een samenspraak tussen team, de leden van de daltonwerkgroep, directie en de daltonopleider.

Het boek is het borgingsinstrument voor de uitvoering van de daltonkernwaarden op schoolniveau.

De geschiedenis van IKC De Boomgaard als dalton-IKC

Zes jaar geleden zijn we op zoek gegaan naar een nieuwe wereldoriëntatie-methode. Vanuit onze visie wilden we een methode die betekenisvol, samenhangend en gericht was op het aanleren van vaardigheden en het opdoen van kennis. We hebben gekozen voor IPC. International Primary Curriculum.

We merkten al snel dat het ook iets anders van ons vroeg dan 'gewoon klassikaal' les geven. Het was meer begeleiden, uit handen geven, verantwoordelijkheid geven. We merkten ook dat kinderen heel gemotiveerd waren, veel zelfstandiger werden, veel meer gingen samenwerken. Vanuit het assessment for learning moesten de kinderen reflecteren op hun werk, inschatten waar ze in het doel stonden en op welke manier ze het doel wilden bereiken.

We gingen het vergelijken met hoe we in de ochtend les gaven. Hoe graag zouden we deze kernwaarden ook terugzien in de ochtend...

Als we goed keken naar de kernwaarden kwamen we voor ons gevoel logischerwijs bij Dalton uit. Het was een mooi moment om de visie die we al voelden bevestigd te zien in de keuze om een ander soort onderwijs te gaan geven. We zouden nu ook handvatten krijgen om ons onderwijs gedurende de dag vanuit dezelfde visie te laten plaatsvinden.

Het doorlopen traject

Wanneer?	Wat?	Afspraken/uitkomsten
2016-2017 2018-2019	Oriëntatie op IPC Oriëntatie op dalton Besluitvorming om dalton-IKC te worden	<ul style="list-style-type: none"> • Keuze voor IPC • Werken met IPC • Werken aan bewustwording dat IPC bij Daltonvisie past.
2019-2020	Een schoolspecifieke daltoncursus	<ul style="list-style-type: none"> • Het samenstellen van een daltonwerkgroep op school • Studiemomenten over 'dalton' • Bestuderen van literatuur • Starten met persoonlijke experimenten met dalton in de eigen groepen
2020-2021	Een schoolspecifieke daltoncursus	<ul style="list-style-type: none"> • De daltonwerkgroep neemt gaandeweg het jaar de leiding over het ontwikkelplan steeds meer over van de opleider • Nieuwe collega's worden 'meegenomen' in het proces

2021-2022	Een schoolspecifieke daltoncursus	<ul style="list-style-type: none"> • Alle deelnemers worden dit schooljaar gecertificeerd • De cursus wordt door de leraren afgerond met het schrijven van een portfolio met een beschrijving van de eigen (dalton)visie en met een korte beschrijving van een aantal persoonlijk uitgevoerde experimenten in de eigen praktijk • De daltonwerkgroep schrijft het daltonwerkboek
-----------	-----------------------------------	---

In deze paragraaf beschrijven we het daltononderwijs in een notendop en in 20 bouwstenen. Deze tekst is de basis geweest voor het proces dat we het afgelopen jaren doorlopen hebben. Dit was een samenvatting van ons streefplan. Niet alles is hiervan gerealiseerd. De 20 genoemde punten geen volgtijdelijk karakter. Het verder daltoniseren van het IKC is een cyclisch proces waar telkens een aantal van de punten opgepakt worden. Het zijn ook onderwerpen die besproken worden wanneer teams op een effectieve en efficiënte wijze werken aan de realisatie van de eigen daltonvisie, met andere woorden die bij 'excellente' daltonscholen periodiek op de agenda staan.

We hebben de 20 aspecten hieronder genummerd. Daar is wel kritiek op te leveren. Door ze te nummeren lijkt het erop dat het ook in volgorde beschouwd moet worden en er in deze volgorde aan gewerkt wordt. Dat is echter onterecht en onjuist. Afhankelijk van de analyse van de eigen school kunnen aspecten uit de lijst in verschillende volgordes aan de orde komen.

1. Daltononderwijs is onderwijs dat gebaseerd is op het gedachtegoed van Helen Parkhurst. Zij is niet een leider die zozeer gevolgd moet worden, maar een bron van een inspiratie. Parkhurst stelt nadrukkelijk dat leraren het gedachtegoed moeten door ontwikkelen en het daarbij moeten aanpassen aan de eigen omstandigheden, de eigen tijd en de eigen kinderen. De vraag is daarom hoe teams het gedachte door ontwikkelen en zich daarbij laten inspireren door Parkhurst.

De essentie van haar Dalton Plan is mooi verwoord in dit citaat uit haar boek *Education on the Dalton Plan* (Parkhurst, 1922):

“For service and co-operation are what we need to solve our great political and social problems to-day, and synthetic education that will provide that large and comprehensive outlook which will make these virtues a habit of thought and a practice of life. Some such total vision must be constantly in the mind of the teacher, who must ever be on the look-out for inter-relations and so stir within the minds of the children the faculty of creating channels between the different territories – channels which will fertilize the whole earth between them and give that infinite joy which comes from the consciousness of creatorship, the true function of man, the work for which he was endowed with an immortal spirit.”

2. De wereld doet zich in betekenisvolle verbanden aan het kind voor. En het is het kind genetisch meegegeven nieuwsgierig te zijn naar die wereld. Ze willen erover leren en de wereld zelf veroveren. Onderwijs is daarom (ook) 'inleiden in betekenissen'. Dat gebeurt het best als onderwijs voor kinderen betekenisvol en functioneel is en in samenhang (thematisch) aangeboden worden en opdrachten zoveel mogelijk realistisch uitgevoerd worden.
3. Parkhurst stelt dat kinderen onderwezen en opgevoed worden tot mensen met lef. Dat zijn burgers die zelfsturend, sociaal, verantwoordelijk en ondernemend zijn en eigenaar van hun eigen leven, werken en leren.
4. Om kinderen ('fearless kids') te vormen tot 'fearless human beings' zijn leraren nodig die zelf ook 'fearless' zijn en die met elkaar op school van en met elkaar leren en het vertrouwen ervaren en de ruimte en tijd krijgen om onderwijs te verzorgen vanuit de eigen daltonvisie. De daltonschool kent het parallelliteitsprincipe: wat er geldt voor kinderen, geldt er ook voor de leraren en het lerarenteam.
5. De meest effectieve wijze om eigenaarschap over het eigen leven, werk en leren te verwerven is door veel ervaring op te doen. Daltononderwijs staat voor proefondervindelijk onderwijs. Parkhurst stelt: "Experience is (...) the best and indeed the only real teacher." Daarom is effectiviteit ook een kernwaarde van daltononderwijs ('Dalton is an efficiency measure').

6. Dalton is een vorm van gepersonaliseerd leren, waarbij kinderen een stem krijgen in hun eigen ontwikkeling en de ruimte en tijd krijgen om het eigen leven, werk en leren ter hand te nemen.
7. De (dalton)school erkent het maatschappelijk belang van onderwijs. Maatschappelijk waardevolle kennis, vaardigheden en attitudes worden er doorgegeven aan nieuwe generaties. En de kinderen leren er tegelijkertijd hoe ze ook iets toe kunnen voegen aan de samenleving. Het gaat om de maatschappij in de school halen en om met de school ook de wereld in te trekken.
8. Daltononderwijs erkent ook het persoonlijk belang van onderwijs voor het kind. Kinderen leren zichzelf kennen en ontwikkelen. Dalton staat voor breed persoonsvormend onderwijs. Daarom stellen kinderen ook eigen doelen en dragen ze eigen onderwerpen aan. Zo ontdekken eigen interessegebieden en krijgen er tijd en ruimte om eigen talenten te ontwikkelen.
9. Eigenaarschap over het eigen leren is alleen te realiseren als er vanuit doelen gewerkt wordt (schoolse doelen en de eigen persoonlijke doelen van de kinderen). Die doelen moeten inzichtelijk zijn voor leraren en kinderen. Zo kan ervoor gezorgd worden dat kinderen voor zichzelf werken en niet voor de leraar.
10. Als de doelen inzichtelijk zijn, leren de kinderen vervolgens een plan voor het werk te maken. Daarbij is allereerst nodig dat ze zicht krijgen op de tijd die beschikbaar is. Een kwartiertjesrooster kan daarbij een hulpmiddel zijn. Het helpt te ontdekken hoeveel tijd er beschikbaar is om te werken.
11. De opdrachten die voor de te bereiken doelen uitgevoerd moeten worden, staan op een planbord of op een taakformulier (taakbrief). Daarmee leren kinderen (zoveel mogelijk zelf) hun werk te plannen.
12. Om eigenaarschap over het eigen leren te verwerven, moeten de doelen en de leerinhouden inzichtelijk zijn en moeten de leeractiviteiten in de tijd ingepland worden met het planbord of een taakformulier. Maar ook op andere aspecten van het leren kunnen kinderen beslissingen nemen over hoe er gewerkt zal gaan worden. Ze kunnen zich afvragen: heb ik (instructie of hulp van) de leraar nodig? Welke materialen ga ik gebruiken? Met wie ga ik samenwerken? Waar ga ik werken? Hoe zal ik straks 'bewijzen' dat ik het doel behaald heb? Als leraren al die keuzes aan kinderen voor willen leggen, kunnen ze gebruik maken van het model van het 'curriculair spinnenweb'.
13. De daltonleraar richt de leef-, leer- en werkomgeving (lokaal, schoolgebouw) zo rijk in en laat de schoolomgeving zo gebruiken dat kinderen optimaal in staat worden gesteld het eigen leren en werken aan te sturen.
14. De daltonleraar biedt kinderen de gelegenheid om zelfstandig te werken en te leren, maar gebruikt ook tal van les- en instructiemodellen om kinderen daarbij te ondersteunen (directe instructie, probleemoplossend leren, onderzoekend en ontdekkend leren, ondernemend leren, e.d.).
15. In het daltononderwijs leren kinderen zelfredzaam en zelfsturend te zijn. Zelfstandigheid is daarom een kernwaarde. Die vaardigheid om zelfstandig te zijn ontwikkelen kinderen wanneer kinderen de gelegenheid krijgen om zelfstandig te werken, maar het is ook nodig om – waar nodig – aandacht te hebben voor het intentioneel instrueren van de vaardigheden om zelfstandig te leren en om kinderen die extra begeleiding nodig hebben, te begeleiden. Om zicht te krijgen op wat er in deze reël van kinderen op bepaalde leeftijden verwacht mag worden, gebruiken sommige daltonscholen wel daltondoelen voor zelfstandigheid.
16. In het daltononderwijs leren kinderen in vrijheid te werken. Binnen grenzen is er ruimte om eigen keuzes te maken. Zo biedt daltononderwijs ze de kans zich als persoon te ontwikkelen. Daarbij wordt hen ook geleerd om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf, de ander, de gemeenschap, (speel- en leer)materialen en de omgeving en zich te verantwoorden voor de

eigen keuzes. Ook hier is de gelegenheid krijgen belangrijk om de vaardigheden van kiezen, verantwoordelijkheid dragen en je verantwoorden, maar is ook soms intentionele instructie en begeleiding nodig.

17. De daltonschool is een gemeenschap waarbinnen kinderen socialiteit ontwikkelen. Dat gebeurt door gemeenschapszin te kweken en door kinderen de gelegenheid te geven elkaar te helpen en om van en met elkaar te leren. Ook daar is het niet altijd voldoende om alleen de gelegenheid te krijgen. Het is ook bij de kernwaarde samenwerken nodig om intentionele instructie te geven.
18. Eigenaarschap over het eigen leren is alleen te ontwikkelen als kinderen systematisch (leren) reflecteren op hun werk. Reflectie is dan ook een kernwaarde van daltononderwijs. En ook bij reflectie en het geven en ontvangen van feedback geldt dat bepaalde reflectievaardigheden intentioneel aangeleerd moeten worden. En ook hier maken veel daltonscholen gebruik van overzichten van daltondoelen voor de kernwaarden om helder te krijgen wat er op bepaalde leeftijden reëel van kinderen verwacht kan worden.
19. Op daltonscholen leren kinderen ook hun werk en hun ontwikkeling te registreren. Scholen experimenteren daarbij met allerlei vormen van portfolio's. Kinderen verzamelen erin bewijzen over hun prestaties, wat hen helpt bij het ontwikkelen van een realistisch zelfbeeld en zelfinzicht. Ze verwerven zo een overzicht van hun eigen prestaties en bouwen zo 'een theorie over zichzelf en over het eigen leren'.
20. Het registreren van het uitgevoerde werk en het verkrijgen van een overzicht over bereikte doelen, maakt het ook mogelijk kinderen over het eigen werk en het eigen leren te rapporteren, bijvoorbeeld tijdens portfoliogesprekken naar de eigen ouders.

In de onderwijspraktijk leiden deze algemene uitgangspunten ertoe dat we werken aan de volgende uitgangspunten:

- ✓ Het kind is meer zelf ontdekkend bezig.
- ✓ Kinderen zijn meer eigenaar van hun eigen ontwikkeling (niet voor de juf of meester werken, maar voor jezelf: 'student voice').
- ✓ Kinderen mogen op school ook leren wat ze zelf willen leren.
- ✓ Meer vrijheid biedt ruimte om op eigen tempo te werken.
- ✓ Het kind kan meer tijd besteden aan vakken waarin het meer kan ontwikkelen en meer de balans vinden met andere vakken.
- ✓ (Hoog)begaafde kinderen kunnen desgewenst dieper op de stof ingaan.
- ✓ Het kind leert zijn/haar tijd in te delen omdat het taken in eigen tempo en gekozen volgorde mag maken. Hij/zij leert dus efficiënt omgaan met de tijd en dat komt in het vervolgonderwijs goed van pas (huiswerk).
- ✓ Het kind wordt aangemoedigd zelf initiatieven te ontwikkelen en (nauwkeurig gedoseerd) verantwoordelijkheden te dragen.
- ✓ Wederzijds vertrouwen en dus een goede relatie leerkracht-leerling. Hierdoor zijn minder dwangmaatregelen nodig.
- ✓ Dalton biedt een stevige band tussen de kinderen door samenwerking en onderlinge hulp.
- ✓ De kinderen wordt geleerd met elkaar rekening te houden. De gegeven verantwoordelijkheid stelt hoge eisen aan de zelfdiscipline.
- ✓ We proberen de wereld meer het onderwijs binnen te trekken: met de school de wereld in, en de wereld de school binnen.
- ✓ Kinderen krijgen meer (keuze)vrijheid en we helpen ze voor die keuzes verantwoordelijkheid te dragen en om dat te leren, helpen we kinderen om op zichzelf, hun relatie met anderen en de wereld en op hun werk te reflecteren.

Als daltonschool wil het team van IKC De Boomgaard een lerende organisatie zijn. Dat betekent dat we in teamverband van en met elkaar willen leren en het IKC willen ontwikkelen. Dat betekent ook dat we in regioverband met andere daltonscholen samen willen werken, maar ook dat we met ons schoolbestuur in overleg zijn om het schoolbeleid zoveel mogelijk te 'daltoniseren'.

Uitgangspunt bij het managen van dalton op ons IKC is de gedachte dat de kernwaarden van dalton ook op onszelf betrekking hebben.

Er moet vanuit een basis van vertrouwen gewerkt worden. Leraren werken in vrijheid zelfstandig, krijgen ruimte om het onderwijs in de eigen groepen op de kinderen af te stemmen. Maar voor de keuzes die ze daarbij als professional maken, willen we ook verantwoording afleggen. In teamverband wordt er samengewerkt en leraren evalueren hun werk en reflecteren.

Het onderschrijven van de daltonvisie is voorwaardelijk

Een voorwaarde om te werken binnen het IKC is dat ieder teamlid de visie deelt, deze onderschrijft en weet dat dalton leraar vaardigheden basis zijn voor het handelen. We hebben ervoor gekozen elke leraar ook na te laten denken over de eigen visie. Leraren werken eraan bewust bekwaam te zijn: ze kunnen vertellen hoe hun praktijk voortvloeit uit hun visie. In dat ontwikkelen van een eigen visie vragen we leraren er ook naar zich 'te verhouden' tot de schoolvisie. Die schoolvisie wordt algemeen onderschreven, maar leraren hebben ook recht om eigen accenten te leggen. Elke daltonleraar heeft ook een eigen visie. Die staat beschreven in het onderwijskundig manifest dat elke leraar bij ons op school geschreven heeft en bijhoudt. Op school bespreken we met elkaar elkaars manifesten. Daarbij bevragen collega's elkaar op de wijze waarop de eigen visies in de eigen groepspraktijk gerealiseerd wordt. Concreet stellen we elkaar de vraag: waar zie ik jouw visie terug in jouw praktijk en waar dat nog niet terug te zien is, wat is daarbij dan jouw plan.

Door met elkaar die plannen te concretiseren, uit te werken, ermee te experimenteren, zijn alle leraren op De Boomgaard bezig hun visie in de praktijk te optimaliseren.

Leraren vormen daarbij elkaars sparringpartners.

De opbrengsten van dat met elkaar sparren wordt periodiek in teamverband besproken. Daar worden de nieuwe verworvenheden gedeeld, van en met elkaar geleerd, parels en puzzels besproken. Als eindresultaten van dit teamproces geldt dat we de beschrijving van onze daltonpraktijk ook weer een plek geven in onze dagelijkse routines en beschrijven in ons daltonboek

Tevens is het van belang dat ouders zich realiseren wat deze missie en visie voor hen en hun kinderen betekenen en dat zij loyaal zijn naar de medewerkers van het IKC. De visie is daarom ook zichtbaar in het IKC.

Leidinggeven op z'n daltons

De directie geeft op een 'daltonmanier' leiding aan het team. Zij geven het eigenaarschap voor het onderwijs grotendeels aan de leraren en heeft op een experimentele wijze vormgegeven aan de gesprekscyclus. De gedachte daarbij is dat er werk gemaakt wordt van Parkhursts uitspraak: Dalton, a way of living.

Zelfbewuste kinderen met zelfvertrouwen kunnen we alleen vormen als hun leraren ook zelfbewust zijn en met zelfvertrouwen werken. De teamontwikkeling en professionalisering die we op IKC de Boomgaard gestart zijn, moet opleveren dat onze leraren weerstand kunnen bieden aan al te gortige

invloeden van buiten. Naast een maatschappelijk belang, heeft het IKC namelijk ook een persoonlijk belang: het belang van het individuele kind en die van de leraar zelf.

Voor de leraren op IKC de Boomgaard betekent dit dat we willen werken aan het besef dat goed onderwijs niet hetzelfde is als effectief onderwijs. We definiëren zelf wat wij goed onderwijs vinden en zoeken vervolgens samen in de pedagogiek en didactiek naar effectieve en efficiënte werkwijzen om die visie te realiseren.

Dat vraagt om een samen ontwikkelde en doorleefde visie. Maar ook om een persoonlijk engagement van iedere leraar. Leraren moeten ook een eigen onderwijsvisie hebben, waarbij ze zich in teamverband leren verhouden ten opzichte van die van collega's. Leraren zijn individuele professionals, maar samen ook in gesprek om als team zich verder te ontwikkelen.

Leraren hebben beroepsrollen. Ze zijn pedagoog, didacticus en organisator. Maar waar we in het daltononderwijs kinderen een groei in hun persoonlijkheid willen laten doormaken, is dat ook wenselijk voor de professionaliteit van de leraren. Het gaat daarbij niet alleen over wie of wat je bent of doet, maar ook over de vraag hoe je bent als leraar.

Binnen de gestelde kaders en de afspraken die er zijn gemaakt, is iedereen zelf verantwoordelijk voor de taak die ze hebben. Niet steeds afhankelijk zijn van een leidinggevende die toestemming moet geven, maar je eigen weg, al dan niet samen met collega's, daarin volgen. Die vrijheid zie je dan weer terug in de klas. Kinderen lerend de vrijheid in de ruimte om de opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, te gebruiken.

Kritisch blijven kijken naar wat werkt, wat wordt verstaan onder onderwijsopbrengsten in de brede functie die daarbij hoort zie je ook terug. De directie kijkt niet alleen naar de meetbare opbrengsten, maar ook zeker naar de andere aspecten van het onderwijs. Culturele en morele vorming, zodat ze zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden.

Reflectie is een fase die heel belangrijk is. Samen kijken naar hoe de dingen lopen en ook kritisch durven kijken je eigen handelen helpt je als leerkracht je eigen zelfstandigheid en effectiviteit te vergroten.

Onze plannen

- In de professionele ontwikkeling van elke leraar, willen we het eigen talent van de leraar als uitgangspunt nemen. We zijn weliswaar samen een team en het is belangrijk om onderling in werkwijzen af te stemmen, maar we willen graag dat leraren wat betekenen voor hun kinderen en dat lukt alleen als er ruimte is voor persoonlijke ontmoetingen en eigenheid van leraren en kinderen.

Gesprekscyclus

In de gesprekscyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken zijn we op zoek naar punten voor ontwikkeling en naar authenticiteit van leraren; de meest inspirerende gesprekken gaan naar ons idee over de eigen experimenten en ontwikkeling.

Waar het ons nu om te doen is, is dat leraren zich samen verder ontwikkelen. Net als de kinderen willen we dat leraren met een plan in het hoofd naar school komen, niet alleen een plan over welke lessen ze die dag gaan geven, maar ook met een plan om zichzelf als professional verder te ontwikkelen.

Binnen het team delen we 'successen' en 'good practices'. Zeer regelmatig gaat dit over experimenten in de groepen. Deze worden ook vaak spontaan gedeeld in de teamkamer.

De directeur en de leden van de daltonwerkgroep ondersteunen het proces door periodiek flietsbezoeken af te leggen, waarbij telkens reflectievragen meegegeven worden: 'Zou je bij jezelf in de klas willen zitten?'.

Zo ontstaat een ontwikkelingscyclus in het team, waarbij leraren blijven experimenteren, uitproberen, evalueren en reflecteren om scherp te blijven en om zich voortdurend te verbeteren in een systematiek waarin van en met elkaar geleerd wordt.

Intervisie

Intervisie is een middel, waarmee we kunnen delen met anderen, delen met gelijkgestemden, delen met daltoncollega's. Het is belangrijk om even uit de eigen schoolse situatie te zijn. Het doorbreken van het risico te eenzijdig te kijken naar de eigen ontwikkeling. Het delen van zorgen en het gevoel krijgen dat je niet de enige bent die met daltonvraagstukken of anders rondloopt.

Misschien wel het allerbelangrijkste: het opbouwen van een daltonnetwerk en het delen van ervaringen met collega's en met andere scholen.

Onze plannen

- Het komende jaar wordt deze werkwijze uitgebreid. We gaan elkaar vragen de eigen visie en leerpunten in teamverband te delen. Dat levert enthousiasme voor elkaars werkwijzen op en veel leren van en met elkaar. Vanuit de daltonwerkgroep worden leraren gecoacht.
- Het komende jaar worden er gezamenlijke ambitiegesprekken gevoerd. In deze gesprekken wordt er gesproken over de leerlijnen, resultaten en over IPC, Dalton en begrijpend lezen. De vragen: "wat is mijn kennis/ status op deze gebieden?" en "Wat is mijn onderzoek-, verdieping- of coaching vraag op deze gebieden?" komt ter sprake.
- Er wordt een externe coach ingehuurd voor de begeleiding van leerkrachten.

De daltonwerkgroep

In het proces van 'dalton worden – dalton zijn' spelen de leden van de daltonwerkgroep op school een belangrijke rol. Zij gaat over het beleid over het planmatig procesgericht innoveren van de daltonkwaliteit van ons IKC.

De daltonwerkgroep heeft de volgende taken:

1. Bewaken en borgen

- Het daltonbeleidsplan actueel houden
- Zicht houden op de gemaakte afspraken wat betreft daltonontwikkelingen
- Onderhouden van externe contacten; regiovergaderingen, daltonbijeenkomsten, e.d.
- Voorbereiden van de visitatie in samenwerking met de directeur
- Het schrijven van teksten over onze daltonpraktijk, met daarin de doelen en middelen per leerjaar. Dit is de rode draad in het IKC

2. Ontwikkelen

- Je op de hoogte houden wat betreft de laatste daltonontwikkelingen
- Projectplannen maken en zorgdragen voor de uitvoering, evaluatie en borging

- Coördineren van het veranderingsproces
- De daltonvergaderingen en –studiedagen voorbereiden en de bijeenkomsten leiden
- Experimenten en prestaties agenderen en eventueel opnemen in daltonhandboek.
- Een initiërende en stimulerende rol hebben t.a.v. daltonactiviteiten
- Het vergroten van de ouderbetrokkenheid d.m.v. ouderavonden, inloopavonden en informatie d.m.v. schoolapp en website.

3. Begeleiden en coachen

- Aanspreekpunt zijn voor de daltonactiviteiten
- Begeleiden van (startende) leraren op het gebied van daltononderwijs
- Klassenbezoeken brengen en coaching gesprekken houden en die vastleggen
- Ervoor zorgen dat de coördinator een goed beeld heeft van de leer- en ontwikkelingsbehoefte van de collega's
- Er is regelmatig overleg met bouwcoördinatoren en de directeur t.a.v. het daltonproces.
- Zelf op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen (literatuur, e.d.).

Onze plannen

- De komende periode willen wij twee dalton coördinatoren op school aanstellen. één voor de onderbouw groep 1 t/m 4 en één voor de bovenbouw groep 5 t/m 8.
- De directie zal de scholing faciliteren voor de coördinatoren.
- Na de scholing wordt er in overleg met directie onderscheid gemaakt in taken van een coördinator en werkgroep leden.

De leden van de daltonwerkgroep hebben daarvoor een aantal instrumenten en overlegmomenten ter beschikking. Er zijn inhoudelijke (dalton)teamvergaderingen. Regiobijeenkomsten worden bezocht, als ook waar mogelijk conferenties. Ook de mogelijkheid om collegiale bezoeken te houden op andere scholen behoort tot de mogelijkheden.

Daltonexperimenten

Bij ons op school wordt er regelmatig geëxperimenteerd door leraren. Zo houden we ons daltononderwijs in ontwikkeling. Over zulke experimenten is er in teamverband overleg, als ook met de leden van de daltonwerkgroep. De leraar is zelf verantwoordelijk voor zijn experiment en voor het bespreekbaar maken van de experimenten in teamverband. De leerkrachten presenteren hun experimenten aan elkaar en nemen deze mee in de ambitiegesprekken. Experimenten die het team waardevol en betekenisvol vindt voor de school worden opgenomen in het daltonbeleid.

Dalton en ouders

Regelmatig worden er activiteiten binnen school georganiseerd waar ouders aan deelnemen of (als corona dat toestaat) bij aanwezig mogen zijn. Aspecten van de visie van het IKC staan centraal. Dit kan in de vorm van informatieavonden maar kan ook het bij wonen van een viering of opening of afsluiting zijn.

Ouders worden ook geïnformeerd over de daltonontwikkelingen van het IKC via nieuwsbrieven en de website van het IKC.

We willen ons daltononderwijs graag uitdragen: naar (belangstellende nieuwe) ouders. Dat doen we onder andere met de volgende middelen:

- ✓ Inloop/informatieavond.

- ✓ Thematische bijeenkomsten
- ✓ OR- en MR-vergaderingen
- ✓ Digitale nieuwsbrief aan de ouders
- ✓ Website
- ✓ Schoolgids en schoolplan
- ✓ Daltonboek
- ✓ 4x per jaar (voortgang)gesprekken vanaf groep 5 zijn zowel de ouders als de kinderen bij deze gesprekken uitgenodigd. Portfolio's/ doelenboekje worden besproken.
- ✓ Daltonfilm waarin kinderen zelf het daltononderwijs op IKC de Boomgaard eruit ziet.

We zijn ons ervan bewust dat de betrokkenheid van ouders voor school en het leren van hun kind(eren) bijdraagt aan de effectiviteit van het onderwijs. Wij betrekken ouders bij school door veen keer per maand informatie te geven door middel van onze Nieuwsbrief, het organiseren van informatieavonden rond allerlei thema's en vier keer per jaar 10-minutengesprekken met ouders over hun kind te voeren. Tevens maken we gebruik van Parro om ouders meerdere keren per week op de hoogte te houden van ontwikkelingen in de groep op het gebied van leren, activiteiten die er gedaan zijn en huishoudelijke mededelingen.

Ons hele beleid is erop gericht om bovenstaande kenmerken vorm te geven, te evalueren, te verbeteren en steeds aan te passen naar nieuwe inzichten en ideeën. Daltononderwijs is volgens Parkhurst een "influence", "a way of live" en zal, misschien, meer nog dan andere onderwijsvormen, steeds aan verandering onderhevig zijn.

Onze plannen

- We willen volgend jaar portfoliogesprekken door kinderen met ouders opzetten.
- Doelenboekje en portfolio tijdens gesprekken centraal stellen.
- Schoolfilm waar Dalton in uitgelicht wordt.

Professionalisering

In het IKC is er in de periode 2019-2022 een uitgebreide scholing opgezet op daltongebied. De scholing heeft ertoe geleid dat het IKC steeds meer verweven is geworden met het daltongedachtegoed. Alle collega's hebben de gelegenheid gekregen hun daltoncertificaat te behalen. De scholing kreeg vorm in een schoolontwikkelingstraject, dat ertoe geleid heeft dat het team ook voor de middellange termijn een plan heeft voor het verder vormgeven aan dalton op school.

Onze plannen

- Leerkrachten die nieuw bij ons komen werken en uiteindelijk een vast dienstverband krijgen, zullen een training krijgen om ook hun dalton certificaat te halen.
- Directie zal de directietraining voor daltonscholen gaan volgen.
- De intern begeleiders zullen de IB training voor daltonscholen gaan volgen.

Dalton en de zorgstructuur van het IKC

IKC de Boomgaard is een IKC met een goede zorgstructuur. De ib'er is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het zorgplan van het IKC. De ontwikkeling van dit zorgplan wordt zoveel mogelijk op een daltonwijze vormgegeven.

Ook in dit plan staat het eigenaarschap van de leraar centraal. Daarvoor is bij de leraren geïnventariseerd welke vragen zij hebben ten aanzien van het vormgeven van passend (dalton)onderwijs. Op basis van deze vragen is in het zorgplan een overzicht gemaakt van activiteiten die in de komende jaren uitgevoerd worden. Het initiatief daarvoor ligt deels bij de ib'er, maar vooral bij de leraren zelf.

Leraren maken voor hun leerpunten plannen en overleggen daarbij op welke wijze zij daarvoor de hulp van de ib'er ingezet kunnen worden.

Twee keer per jaar organiseren we leerlingbespreking waarin de daltonkernwaarden, executieve functies, sociaal emotioneel functioneren ed. centraal staan.

Onze plannen

- Zorgplan wordt helemaal afgestemd op de daltonvisie. De intern begeleiders schrijven dit plan tijdens en na de daltontraining voor intern begeleiders.

In deze paragraaf schetsen we de daltonvisie van IKC De Boomgaard in een notendop.

IKC de Boomgaard heeft nog geen lange traditie als dalton-IKC. Het team staat er volmondig achter. Het gaat ons erom een gemeenschap te zijn waar kinderen en leraren samen leven, werken en leren.

Dalton is een vorm van traditioneel vernieuwingsonderwijs, dat geïnspireerd is op het gedachtegoed van de grondlegster Helen Parkhurst. Tevens is het een vorm van onderwijs waar werk gemaakt wordt van het werken aan de daltonkernwaarden van de NDV.

Dalton staat, ondanks het feit dat het al zo'n honderd jaar bestaat, voor modern onderwijs, waarbij gewerkt wordt op basis van vertrouwen.

IKC de Boomgaard omarmt de waarden die door de NDV worden uitgedragen. Het is belangrijk om met andere daltonscholen het gedachtegoed samen verder te ontwikkelen en met elkaar het proces van het leveren van daltonkwaliteit te bewaken. Het IKC ziet daarbij ook het belang in van een doorgaande lijn en ze omarmt daarom het idee van de samenwerking die in het land ontstaat met bijvoorbeeld daltonpeuterspeelzalen en dalton-ikc's. Ook is de samenwerking en de lijn naar het (dalton) voortgezet onderwijs van belang. Die ontwikkelingen worden behartigd door de NDV.

De visie van het IKC

IKC de Boomgaard is een school in Amsterdam. We vinden het belangrijk dat onze kinderen in deze plaats zich als 'wereldburgers', als 'fearless human beings' ontwikkelen. We bieden onze kinderen daarvoor kansen om proefondervindelijk te leren.

Wij richten ons op de ontwikkeling van het kind in de breedste zin van het woord, waarbij wij rekening houden met de individuele mogelijkheden. Daarbij is niet alleen het onderwijsinhoudelijke van belang, maar ook de sociaal-maatschappelijke aspecten. Met het hele team werken wij er enthousiast aan om onze kinderen veel en op maat, in een doorgaande lijn te laten leren. Bij ons op school krijgen de kinderen de gelegenheid om zelf te ontdekken, te spelen en te leren, ons onderwijs zorgt ervoor dat kinderen tot bloei komen.

In de beschrijving van onze visie onderscheiden we een vijftal gebieden. We hebben daarbij gebruik gemaakt van het model dat in Dalton: LEF beschreven is (visiebloem): een visie op: (1) de mens als deelnemer in de maatschappij, (2) het IKC en het onderwijs, (3) de leraar, (4) de leerling en (5) de leerstof.

1. De mens als deelnemer in de wereld

Alle kinderen op ons IKC zijn geboren in de 21^e eeuw. In deze eeuw zal de wereld / de maatschappij steeds globaler worden (global village), steeds pluriformer en zal hij steeds sneller veranderen. Die globalisering, veranderingen en die diversiteit zien wij als kansen en uitdagingen. Tegelijkertijd zijn er grote, soms wereldwijde, problemen die om oplossingen vragen, en waaraan onze kinderen, eenmaal volwassen, mee vorm zullen moeten geven. Denk in dit verband aan kwesties rond oorlog en vrede, democratische waarden, ecologie, duurzaamheid, mensenrechten en het eerlijker verdelen van schaars wordende grondstoffen en productiemiddelen. We willen onze kinderen voorbereiden om als een 'fearless human being' actief deel te nemen aan die samenleving. Daarmee bedoelen we allereerst dat mensen een gezond, gelukkig en tevreden leven leiden in veiligheid, maar ook dat onze kinderen zelfstandige, zelfdenkende en (pro)actieve, ondernemende burgers zullen worden, die

creatief zijn, positief denken, zelfvertrouwen hebben, die reflectief zijn naar zichzelf en anderen en die een reëel zelfbeeld hebben, zichzelf accepteren en trots op zichzelf kunnen zijn en in staat zijn tot zelfrealisatie doordat ze hun passies en interesses ontdekken en hun talenten ontwikkelen. Het zijn mensen die lerend in het leven staan, maar ook als democratische burgers een moraliteit ontwikkeld hebben, die sociaal capabel en vaardig zijn en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf, voor anderen en voor hun omgeving en die samen – elk naar hun eigen vermogen – werken aan het oplossen van (wereldwijde) problemen.

Bij het realiseren van deze visie zijn wij ambitieus. We kijken naar de wereld van nu en de kansen in de toekomst. Wat onze kinderen, als toekomstige burgers van deze snel veranderende wereld, nu op school moeten leren, heeft direct te maken met hoe wij de rol als toekomstig burger voor hen zien. Democratische waarden leren onze kinderen daarom proefondervindelijk. We hebben daarbij onder andere aandacht voor de eigen kinderenraad.

Om betrokken te leven, ondernemend te werken en levenslang nieuwsgierig te blijven leren is kennis nog nooit zo toegankelijk geweest als nu maar ook nog nooit zo gevarieerd en breed. Naast de kernvakken taal en rekenen besteden we daarom op school veel aandacht aan vaardigheden die de kinderen nu goed kunnen gebruiken en die ook in hun verdere leven van groot belang zullen zijn. We bedoelen daarmee de vaardigheden als (zelf)reflectie, samenwerken, creativiteit, ICT-geletterdheid, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken, zelfregulering, sociale en culturele vaardigheden en informatievaardigheden. Daarom is er op ons IKC onder meer aandacht voor de 21ste-eeuwse vaardigheden en aan filosofie en processen van creatief en probleemoplossend denken in het bijzonder. Onze kinderen moeten later wereldburgers worden en dat begint met het kennismaken en actief deelnemen aan de eigen gemeenschap.

2. Een visie op het IKC

Voor ons IKC geldt dat kinderen met verschillende achtergronden, geloven, overtuigingen en culturen elkaar kunnen ontmoeten. Respect hebben voor jezelf, de ander en het andere staan daarbij centraal. Daarbij proberen we elkaar te helpen, elkaar te steunen en weerbaar te maken. Kinderen ontmoeten elkaar, ontdekken en ontwikkelen zich hier.

We bereiden kinderen voor op het leven in een open en veelvormige samenleving en willen begrip kweken voor andere opvattingen, andere gedachten. Ons onderwijs draagt bij aan verdraagzaamheid en eerbied voor de mening van anderen. We leren kinderen samen leren, samen spelen, samen leven. Bij deze vorm van onderwijs horen een aantal normen en waarden. Wij willen dat iedereen zich in ons IKC veilig voelt en dat we elk ander behandelen zoals je zelf behandeld wilt worden. We zijn zuinig op alle spullen en gaan respectvol met elkaar en onze omgeving om. Elk kind mag zijn wie hij is.

Het woord school is afgeleid van het Griekse 'scholé', dat vrije tijd betekent. Hoe belangrijk het ook is om kinderen te kwalificeren, te socialiseren en om kinderen zich te leren verhouden ten opzichte van de kennis en kunde die ze op school leren, er moet voor ons op school ook tijd zijn zelfontplooiing. Tijd die doelgericht is, waarin kinderen kennis mogen maken, vrij mogen spelen en mogen ontdekken, verkennen en experimenteren zonder een direct plan, waar kinderen aandacht kunnen ontwikkelen, interesse kunnen opbouwen, met de wereld in aanraking kunnen komen.

3. Visie op de rol van de leraar

Parkhursts antwoord op de 'why'-vraag (vorming van fearless human beings) en haar antwoord op de 'how'-vraag (kinderen op school fearless children laten zijn) willen we op IKC De Boomgaard op onze eigen wijze, passend bij onze eigen kinderen en onze eigen situatie realiseren. Parkhursts als onderwijzeres op haar eigen school is daarbij een voorbeeld. Die verantwoordelijkheid voelen we als team. Daarvoor is nodig dat wijzelf in teamverband fearless teachers zijn.

Processen van leren, ontwikkelen en vormen verloopt zelden lineair en voor alle kinderen verschillend. Daarom voelen leraren zich als het ware simultaanschakers op 25 borden tegelijk, waarbij de schaakborden van de kinderen ook nog eens meerdimensionaal zijn. Daarom hebben leraren professionele ruimte nodig en willen we adviezen van allerlei externen (van minister en inspecteur tot de wetenschapper en opleider) ter harte nemen, maar als professionals moeten wij uiteindelijk zelf bepalen wat er te doen valt om al onze kinderen in een veilige omgeving op te laten groeien tot fearless human beings.

Vanuit die bedoelingen het onderwijs af te stemmen op individuele kinderen is de essentie van onze professie. De leraar streeft ernaar om binnen het werken met de groep met iedere leerling te zoeken naar een voor elke leerling gepersonaliseerde leerweg.

De leraar is daarbij een specialist, ondanks het feit dat hij bij de uitvoering ervan altijd twijfels kent en het handelen van de leraar het risico in zich heeft dat de afstemming niet volledig of niet optimaal zal zijn. Maar dit risico hoort bij het vak. Daarom is het een prachtig risico, dat alleen zo goed mogelijk uitgevoerd kan worden, als de leraar zelf eigenaar is van het onderwijsproces. Dan kan de leraar werken vanuit liefde voor de kinderen en vanuit liefde voor zijn vak.

De daltonleraar op IKC De Boomgaard streeft ernaar een balans te vinden tussen begeleider/coach en instructeur te zijn. Het is de leerling die leert en die zijn eigen leerproces moet leren aansturen. De leraar begeleidt en helpt hem daarbij op basis van een veilige, begrijpende en warme relatie met de kinderen.

4. Een visie op leren en de vorming van de leerling

In het IKC maakt het kind zich los uit het gezin en het milieu waaruit hij afkomstig is en maakt hij kennis met de wereld. Onderwijs stemt weliswaar af op kinderen en start vanuit eigen ervaringen, maar is bedoeld om kinderen uit de eigen belevingswereld / leefwereld te laten ontstijgen. Het IKC is bedoeld om kinderen in te leiden in betekenissen. Hier ontmoet het kind de wereld. In de optiek van ons daltononderwijs hebben kinderen hiervoor een innerlijke drive. Ze willen leren, willen zich ontwikkelen en willen zich vormen. Ze willen zelfstandig worden, samenwerken, in vrijheid zelf keuzes maken en verantwoordelijkheid dragen. Ze willen vooral ook serieus genomen worden en vooral ook leren wat ze in de dagelijkse praktijk kunnen toepassen. Authenticiteit, eigenheid en betekenisvolheid vinden we daarom belangrijk. Dat vergroot de kans op intrinsieke motivatie.

Kinderen verschillen daarbij van elkaar. Ze verschillen van leeftijd, geslacht, achtergrond, interesses, leervermogen, maar in tegenstelling tot de maatschappij, doen die verschillen er in het IKC niet zo zeer toe. Elk kind is uniek en in zijn uniciteit doet elk kind ertoe en mag hij op ons IKC zichzelf zijn. We gaan respectvol om met verschillen en zien in pluriformiteit eerder kansen dan bedreigingen.

Daltononderwijs gaat om persoonsontwikkeling, om brede vorming. Die brede vorming zien we niet als een soort pedagogische nevenactiviteit van het IKC, dat zich buiten de vakken om af zou spelen of te maken zou hebben met waarden en normen van een of ander pedagogisch project. Vorming heeft te maken met aandacht en interesse krijgen voor de wereld en zichzelf in relatie tot die wereld. Dat kan in elk vak of in elke leerstof tot stand komen.

Vorming is niet hetzelfde als leren. In leren gaat het om het verstevigen of uitbreiden van het bestaande ik, bijvoorbeeld door het accumuleren van competenties of het uitbreiden van wat kinderen allemaal weten. Leren impliceert in die zin een uitbreiding van de eigen leefwereld, iets toevoegen, bij-leren. Bij vorming staan dit ik en de eigen leefwereld van meet af aan mee op het spel. Het wordt mee in het spel gebracht. Vorming impliceert dan ook door oefening en studie steeds buiten zichzelf treden of boven zichzelf uitstijgen, de leefwereld te overstijgen. Het is een extraverte beweging. Het 'ik' leert hier niet iets bij, omdat dit ik zich precies aan het vormen is. Het ik van de leerling wordt opgeheven, buiten werking gesteld, tussen haakjes gesteld opdat een nieuw ik gevormd kan worden. Dit vormen maakt dat de leerling 'anders' wordt.

Leren vindt (vooral) plaats in een veilige omgeving en in de zone van hun naaste ontwikkeling. De leraar zorgt er daarbij om dat het onderwijs af en toe voor alle kinderen 'schuurt' en dat kinderen uit hun comfortzone gehaald worden. Dat biedt de grootste kans op (zelf)vertrouwen, op het exploreren van nieuwsgierigheid, op het ervaren van succes en dat weer op een open houding, op doelgericht werken, op het bewust worden van eigen talenten, op karaktervorming, op het ontwikkelen van doorzettingsvermogen en op het durven nemen van risico's en het maken van fouten. Leren gaat namelijk door een proces van vallen en opstaan.

Zelfkennis zorgt ook voor het hebben van reële verwachtingen over zichzelf.

Zelfrealisatie is een proces waarbij mensen zich ook leren verhouden ten opzichte van elkaar. Voor kinderen betekent dit dat we streven naar positieve wederzijdse afhankelijkheid.

Voor Parkhurst is niets meer leerzaam dan ervaren. Het gaat haar om te leren werken door te werken, leren leven door te leven, leren leren door te leren. In het bieden van ervaring ligt de effectiviteit van het daltononderwijs besloten. IKC de Boomgaard wil daarom kinderen zoveel mogelijk laten leren door te experimenteren, door ze te laten onderzoeken en te ontdekken, door ze te laten leren voor de echte wereld (functioneel en betekenisvol), langs de weg van proefondervindelijk verkennen in levensechte situaties met zinvol werk. Kinderen willen ook serieus genomen worden, betrokken raken, gevraagd worden om mee te denken, mee te werken. Ze zijn van nature geïnteresseerd in verhalen en in 'kennis van de wereld' en willen leren, zich ontwikkelen, zo lang dat maar niet betekent: te lang stilzitten, luisteren en opdrachten uit werkboeken maken waarvan de functionaliteit nauwelijks ervaren wordt.

5. Een visie op de leerstof

Een daltonschool is een 'gewone' school, waar kinderen zich op een efficiënte en effectieve wijze de basisleerstof (taal, lezen, rekenen, wereldoriëntatie) zich eigen maken, die wettelijk voorgeschreven is. Ook op IKC de Boomgaard nemen de kinderen op deze wijze gekwalificeerd afscheid in groep 8. Naast dit kwalificeren van kinderen, vinden we het ook belangrijk dat kinderen gesocialiseerd worden. Ze maken deel uit van de gemeenschap en leren op school om te gaan met anderen en hun eigen weg te vinden in het samenleven met anderen in de maatschappij.

Maar als daltonschool hebben we op IKC de Boomgaard ook aandacht voor wat met een moeilijk woord 'subjectificatie' genoemd kan worden. We vinden het belangrijk dat kinderen zich leren verhouden ten opzichte van de kennis en kunde die ze op school leren. Bij al die kennis en vaardigheden is immers steeds weer de vraag te stellen wat die kennis en vaardigheden voor jou betekenen. Hier komt het ultieme doel van daltononderwijs naar voren. Het gaat niet alleen om kinderen op een technische manier de kennis en vaardigheden te leren waarmee ze zichzelf staande kunnen houden in de wereld, het gaat bij daltononderwijs om kinderen te vormen tot personen.

Persoonsvorming gaat, in onze ogen, om het opbouwen van een relatie met de wereld en met zichzelf in relatie tot die wereld. En dat kan in elk vak, bij elke leerstof aan de orde komen. Het is daarvoor nodig dat kinderen aandachtig gemaakt worden. Het IKC vestigt de aandacht op iets, opdat dingen aan gaan spreken. Pas dan kan er sprake zijn van vorming. Het 'ik' leert hier niet iets bij,

omdat dit ik zich precies aan het vormen is. Vorming vraag om geraakt worden door iets, dat je nieuwsgierig maakt en aanzet tot verdere studie, denken en oefenen. Er ontstaat interesse in iets buiten onszelf. Het IKC beoogt zo een tijd en ruimte te zijn van het inter-esse ('tussen de dingen zijn'). De rol van de leraar is hierbij evident. Hij leidt het kind in de wereld in, instrueert daarbij, maar laat ook ontdekken. Er is ook aandacht voor spel en spelend leren. Het team van IKC de Boomgaard streeft ernaar 'de wereld' het klaslokaal te laten zijn. Er wordt een rijke leeromgeving gecreëerd.

Voor Parkhurst is duidelijk dat de vormende waarde van onderwijs vooral mogelijk is als er 'synthetic education' gegeven wordt. Zij stelt dat leraren dienen te streven naar integratie van domeinen en vakken, bijvoorbeeld in de vorm van projecten en thema's. De wereld doet zich immers niet vakken gesplitst aan kinderen voor, maar als geïntegreerde eenheid. Parkhurst gelooft in brede vorming, waarin kinderen kennis en kunde opdoen, leren ontdekken en onderzoek doen en waar ze ervaren waar eigen interesses liggen en waar ze zich ook leren verhouden ten opzichte van die kennis en kunde. Het is daarom dat we streven om zoveel mogelijk vakken te integreren IPC (thematisch werken), kinderen meer keuzevrijheid willen geven (o.a. in de kieskast en op de weektaak), kinderen meer eigen doelen leren stellen en hen meer zelf aan het stuur willen krijgen om het eigen leerproces aan te sturen.

Verbijzondering van onze visie

De vijf elementen van onze onderwijs pedagogische visie hebben we in ons schoolplan gepreciseerd voor de volgende gebieden:

1. Visie op pedagogisch klimaat

Je hoort erbij! Dat is belangrijk op de Boomgaard. Alle leerkrachten hebben daarom een training Taakspel gevolgd, om een positieve sfeer neer te zetten en op een goede manier het gewenste gedrag te bevorderen door middel van complimenten in plaats van straf. Leerkrachten spelen ook met grote regelmaat mee tijdens het buitenspelen en we starten ieder jaar met de gouden weken, om alle kinderen een gouden jaar te geven. We willen de kinderen opvoeden tot verantwoordelijke en actieve mensen binnen de gemeenschap en maatschappij. Daarom beschouwen we de klas en de school als een oefenplaats. Kinderen leren dat zij deel uitmaken van de gemeenschap die de klas en school vormt en leren daar een bijdrage aan te leveren. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen, zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang: initiatiefrijk, zorgzaam en betrokken. Een concreet voorbeeld is onze kinderenraad.

2. Visie op leren

Kinderen leren doordat ze nieuwsgierig zijn, gelukkig zijn en de kans krijgen om fouten te mogen maken. De school biedt kinderen de mogelijkheid om kennis op diverse manieren te verwerven. Kinderen moeten het leren ook leren. Dat het moeilijk kan zijn, maar dat je – met een beetje hulp – iets nieuws kan leren. Dat gaat voor de een in iets grotere stappen dan voor de ander, daarom differentiëren we op de Boomgaard in aanbod, activiteiten en in hulp.

3. Spelend leren

Bij de kleutergroepen staat het spelend leren centraal. De ruimte gebruiken, op een kleedje met je vrienden de mooiste legobouwwerken bedenken en bouwen. In de zand- of watertafel spelen. Samen ontdekken, verwonderen en spelen. Dat zijn de ingrediënten bij de kleuters. We werken niet (of zo weinig mogelijk) met werkbladen. De leerkracht begeleidt het spel en door mee te spelen komt er een ander spel op gang, beseffen kinderen dat ze taal nodig hebben, willen ze leren tellen, vergelijken enzovoorts. Dat alles ontstaat binnen thematisch werken, waarbij de kinderen goed gevolgd en geobserveerd worden en weektaken op maat krijgen aangeboden.

4. Kernwaarden

De volgende kernwaarden zijn belangrijk voor ons:

4a. Verantwoordelijkheid

We willen dat de kinderen tot autonome en zelfredzame kinderen opgroeien. Dat betekent dat we een open en veilige omgeving creëren, waarin kinderen leren nadenken en keuzes te maken. De leerkracht geeft openheid, maar biedt ook grenzen waarbinnen kinderen in vrijheid kennis en ervaring kunnen opdoen. Kinderen krijgen steeds meer verantwoordelijkheid voor hun eigen leren. De leerling ziet aan welke doelen hij moet werken en voelt zich daar medeverantwoordelijk voor, de doelen zijn zichtbaar gemaakt en zijn leerproces ook. Dit zien we terug in de taakbrief en bij het assessment for learning/portfolio. Tevens vinden we het van belang dat onze kinderen zich mede verantwoordelijk voelen voor de sfeer, de omgang met elkaar en het materiaal.

4b. Zelfstandigheid

Zelfstandigheid op de Boomgaard wordt gestimuleerd door kinderen zelf oplossingsmethoden te laten zoeken, problemen op te lossen en opdrachten uit te voeren. Dit is uiteraard onder begeleiding en coaching van de leerkracht en hier zit een opbouwende lijn in van kleuters naar groep 8. Deze manier van zelfstandig werken komt tegemoet aan de motivatie van kinderen. Kinderen willen graag zelf actief bezig zijn. Een tweede voordeel is dat kinderen zelfstandig kunnen werken op hun eigen niveau. Daarnaast heeft de leerkracht meer tijd om tijdens het zelfstandig werken juist die kinderen te helpen die hulp nodig hebben. Het werken met taken is een middel om het principe van zelfstandigheid te stimuleren. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn dat kinderen:

- veel gelegenheid krijgen om zelf te leren door ontdekkend bezig te zijn of door zelfstandig te oefenen.
- hun kennis kunnen verbreden door extra taken te maken.
- die meer instructie nodig hebben, een andere uitleg krijgen en eventueel ander oefenmateriaal wordt aangeboden.

4c. Samenwerking

De Boomgaard is ook een leeromgeving waar kinderen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat kinderen samen met leerkrachten en medekinderen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Kinderen leren dat er verschillen bestaan tussen mensen. Ze leren naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Als kinderen met elkaar samenwerken, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van een eigen inbreng en die van een medekinderen, het aangaan van de dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van een meeropbrengst uit de samenwerking. Om later als volwassene te kunnen deelnemen aan de samenleving, moet je kunnen samenwerken.

4d. Reflectie

Bij reflectie gaat het erom van werkervaringen leerervaringen te maken. En de ervaringen moeten betekenisvol zijn zodat de reflectie ook betekenisvol is.

Reflectie is een kernwaarde in het daltononderwijs en van groot belang binnen ons onderwijs. Door na te denken over wat je gaat doen of wat je hebt gedaan, leer je over je eigen gedrag en dat van anderen. Je leert jezelf en anderen daardoor kennen. Reflectie is een belangrijk onderdeel die hoort bij de persoonsontwikkeling van de leerling, want reflectie op ervaringen levert nieuwe kennis op. We onderscheiden verschil in reflectie.

Reflectie op leerling niveau: De leerling zal zich daarbij voornamelijk dienen te richten op de te bereiken doelen, de leerinhoud en de aanpak op het eigen leergedrag en de beleving daarbij.

Reflectie op alle momenten: Reflectie vooraf, tijdens en achteraf, kan bijdragen aan bijsturing van de eigen kennis en het gedrag. Daarmee is reflectie een sterke motor voor de ontwikkeling van zelfregulatie.

Reflectie heeft een duidelijke input op de persoonlijke ontwikkeling. Daltononderwijs definieert opbrengsten niet alleen met methode-of Cito scores, maar ook in concreet gedrag van de leerling en de betreffende Daltonwaarden.

Leerkrachten begeleiden de kinderen hierin door hen te stimuleren om te reflecteren op hun eigen ontwikkeling (onderwijsproces en onderwijsproduct). We stimuleren kinderen te reflecteren op hun eigen handelen en daar conclusies uit te trekken voor een volgende taakperiode. Iedere leerkracht die werkt op onze daltonschool reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. We zijn ons voortdurend bewust van ons voorbeeldgedrag. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het daltononderwijs voortdurend plaats.

5. Visie op opbrengsten van het onderwijs

De school voldoet aan de bij de wet en door de inspectie en het bestuur gecontroleerde en gestelde voorwaarden voor de opbrengsten behorend bij onze stichting van scholen. Dalton onderwijs staat voor brede persoonsvorming en dat betekent dat we ook brede opbrengsten van onderwijs nastreven.

6. Visie op identiteit

Onze school is een katholieke basisschool. Iedereen is welkom en we leren kinderen respect te hebben voor de verschillen en overeenkomsten. We leren ook van elkaar doordat we zoveel nationaliteiten, culturen en religies in de school hebben. Dat zien we als een verrijking.

7. Visie op burgerschap

In onze maatschappelijke positionering speelt onze IKC een belangrijke rol. Zo geven wij ook werkelijk gestalte aan het begrip actief burgerschap. Samenwerking en betrokkenheid bij sportieve en culturele activiteiten spelen daarbij ook een rol. In de buitenschoolse activiteiten zijn er contacten met sportclubs en verstrekkers en of verzorgers van culturele activiteiten. We doen mee aan projecten in de buurt en een concreet voorbeeld is het project 'oorlog in de stad', waarbij groep 7 en 8 oudere mensen uit de buurt gaan interviewen over hun beleving van de oorlog, dit wordt ook weer centraal gepresenteerd aan ouders samen met deze oudere mensen, om zo ook meer begrip te kweken voor het verleden.

8. Visie op 21^e-eeuwse vaardigheden

Wij willen kinderen een samenhangend geheel van vaardigheden meegeven waardoor ze optimaal kunnen functioneren in de 21e eeuw. We onderschrijven in de eerste plaats het belang van een kennissamenleving en gaan ervan uit, dat kennis altijd en overal voorhanden is. Daarnaast beseffen we dat het in de kennissamenleving ook gaat om kenniscreatie en -constructie, om innovatie. In de derde plaats is het een feit dat de ontwikkeling van digitale middelen en media globale grenzen vervagen en het delen van kennis en het met elkaar (daarover) communiceren een steeds centralere speelt in onze (toekomstige) samenleving. Op onze school besteden we daarom gericht aandacht besteden aan de 21e -eeuwse vaardigheden:

- Samenwerking en communicatie
- Kennisconstructie
- ICT gebruik
- Probleemoplossend denken en creativiteit

- Planmatig werken

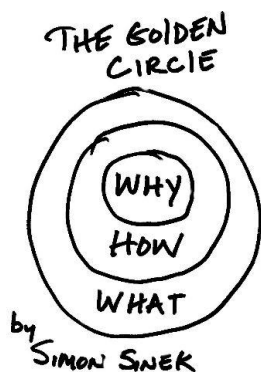
Bij de totstandkoming van ons visie zijn ook de 21ste-eeuwse vaardigheden besproken. We zijn daarbij onder meer gestuit op de vraag of die 21ste-eeuwse vaardigheden nu zo wezenlijk verschillen van de 20ste-eeuwse vaardigheden van Parkhurst. In die discussie zijn we tot de conclusie gekomen dat er in het gedachtegoed van Parkhurst voldoende uitgangspunten te vinden zijn ook voor onderwijs in de 21ste eeuw, misschien vragen de vaardigheden die met ICT te maken hebben, wel wat extra aandacht.

9. Gebruik van methodes

We gebruiken de nieuwste methodes voor taal en spelling (STAAL) en voor het aanleren van het lezen in groep 3 (VLL). We verweven heel veel vakken met IPC. Zo doen we bijvoorbeeld veel aan begrijpend lezen met teksten die bij de thema's van IPC passen. Ook veel taalopdrachten koppelen we hieraan. Zo wordt het leren leuker voor de kinderen, omdat de IPC-thema's leven en ze hier op zoveel manieren mee bezig kunnen zijn en kennis kunnen opdoen. In schooljaar 2019-2020 hebben we een nieuwe rekenmethode gekozen.

We geven Engels vanaf groep 1. We doen dit met een methode uit Engeland van de Oxford University. We kiezen bewust voor een methode uit Engeland, om het Engels op een goed niveau te geven met aandacht voor spreken en lezen, maar ook voor grammatica. Regelmatig worden er lessen, zoals gymlessen of prentenboeken voorlezen in het Engels gedaan.

De totstandkoming van onze –visie en hoe we vanuit onze visie een vertaling maken naar de onderwijs praktijk

Met behulp van het model van de 'golden circle' van Simon Sinek heeft het team in het schooljaar 2019-2020 de bovenstaande visie geformuleerd. Daarbij is gewerkt vanuit de gedachte dat we eerst de 'why' van ons onderwijs dienden te formuleren, voordat we verder het daltononderwijs concreet zouden kunnen vernieuwen.

We hebben ook ontdekt dat je werkend vanuit de 'why' ook wel in algemeenheden kunt blijven hangen. Daarom kiezen we er ook voor om vanuit de 'what' naar de 'why' te werken. Dat doen we door met elkaar situaties met elkaar te verzamelen van 'onderwijs waar we blij van worden'. Iedere leraar heeft wel van dat soort momenten meegemaakt en iedereen vindt het leuk om die met elkaar te delen. Als je vervolgens met elkaar het gesprek aangaat over waarom je daar nu zo 'blij' van werd, kom je ook op uitgangspunten uit die er voor jou werkelijk toe doen: die maken deel uit van je 'why', van het waartoe je kinderen opvoedt en onderwijst.

Bij het concreet uitwerken van onze visie is vervolgens ook gebruik gemaakt van het model van het Curriculair Spinnenweb van Van den Akker (SLO, 2003).

Dit model laat zien dat een onderwijsvisie op alle aspecten van het vormgeven aan een onderwijsleersituatie betrekking heeft en zijn doorwerking heeft.

Noem in het midden bijvoorbeeld een aantal termen die aan onze onderwijsvisie gerelateerd zijn als 'eigenaarschap', 'zelfstandigheid', 'samenwerken' en 'reflectie', dan is meteen duidelijk dat die op allerlei aspecten van het onderwijs geconcretiseerd kunnen worden. Kinderen meer voor zichzelf en niet voor de leraar

laten werken (eigenaarschap) betekent dan bijvoorbeeld dat kinderen zelf ook doelen stellen en bij doelen (de eigen doelen en de 'schoolse doelen') de keuze krijgen om een plannetje te maken, wat er uiteindelijk toe leidt dat kinderen ook meer eigenaar kan zijn over de toetsing: "Juf, mag ik bewijzen dat ik het kan!"

6

Meerjarenplan voor daltonontwikkeling

In de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020 is het proces gestart om daltonschool te worden en om het daltongedachtegoed te implementeren in ons dagelijks handelen. Een groot aantal inhoudelijke ontwikkelingen is daarbij opgepakt, maar nog niet alles wat we willen, is gerealiseerd.

Wat we gedaan hebben is 'een punt op de horizon' zetten. En we zijn met elkaar het proces aangegaan om onze visie in alle groepen vorm te geven.

Jaarlijks wordt daarbij in een evaluatieve vergadering de nieuwe afspraken geborgd en opgenomen in de kwaliteitskaarten.

In het bijzondere deel van dit daltonboek worden bij de thema's (hoofdstukken) de plannen beschreven.

De leden van de daltonwerkgroep maken jaarlijks een plan, samen met de directie, om de verdere ontwikkeling van het IKC op te pakken.

BIJZONDER DEEL

7

Inleiding

In het bijzondere deel van het daltonboek beschrijven we meer concreet hoe het daltononderwijs er op IKC De Boomgaard uitziet.

De gedachte hierachter is 'vorm volgt functie'. Dat wil zeggen: we hebben eerst nagedacht over onze visie (functie) en daarna gezocht naar de wijze waarop dat concreet vorm gegeven kan worden.

In de volgende paragrafen wordt dit verder toegelicht.

- De pedagogische waarde van het IKC
- De daltonleraar
- Het IKC als democratische gemeenschap
- Synthetisch onderwijs
- Spel, leren, ontwikkelen en vormen

Daltononderwijs werkt op basis van vertrouwen en veiligheid. Pas wanneer kinderen zich veilig voelen en vertrouwen hebben in zichzelf, de klasgenoten en de leraren is er een basis voor ontwikkeling, vorming en leren.

Ook al kan de buitenwereld hard en meedogenloos zijn, we voelen de opdracht om die letterlijk buiten het IKC te houden en kinderen op school veiligheid, warmte en geborgenheid te bieden.

Vanuit die veiligheid, warmte en geborgenheid zien we onze eigen pedagogische taak als leraren om aan te sluiten bij de belevingswereld/leefwereld van de kinderen, maar hen deze ook op school te laten ontstijgen. Het IKC is er om nieuwe dingen te leren.

We willen kinderen voorbereiden op het spelen van een actieve rol in de samenleving, maar hen ook laten ontdekken wie ze zijn. Dat doen we door kinderen eigen interesses en talenten te laten ontdekken en te ontwikkelen.

De daltondriehoek

In de daltondriehoek zijn de uitgangspunten te vinden die als leidraad dienen voor ons onderwijs. Verantwoordelijkheid nemen en geven en vertrouwen vragen en schenken zijn onlosmakelijk verbonden met het afleggen van verantwoording en het vragen van verantwoording aan anderen.

Vertrouwen schenken-vragen

We vertrouwen erop dat kinderen willen leren, dat ze goede keuzes kunnen maken, dat ze kunnen samenwerken en kunnen organiseren. Dat betekent voor het IKC, dat we kinderen serieus nemen en ze dat vertrouwen moeten schenken.

Verantwoording afleggen-vragen

Kinderen leggen verantwoording af over de taken die in vrijheid zelfstandig en/of in samenwerking uitgevoerd moeten worden en leerkrachten begeleiden dit proces. Daardoor leren kinderen reflecteren op de wijze waarop er gewerkt is en op de resultaten van het werk. Dat afleggen van verantwoording gaat dus niet alleen over het eindproduct van het leren, maar ook over het leerproces zelf.

Ook van de leraar zelf mag in het daltononderwijs verwacht worden dat hij uitleg geeft over zijn beslissingen, vooraf, maar ook achteraf.

Verantwoordelijkheid geven-nemen

Het vertrouwen in de kinderen vormt de basis voor het geven van verantwoordelijkheden. De kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor bijvoorbeeld het eigen leren, voor de omgeving, voor de medekinderen, uiteindelijk zelfs voor de maatschappij. Daltononderwijs wil kinderen uiteindelijk opvoeden tot positieve, democratische, verantwoordelijke medeburgers; "Mensen zonder vrees" (Helen Parkhurst).

Vertrouwen

Vertrouwen staat voor ons voorop, maar het moet wel werkbaar blijven. Ons doel is kinderen gelukkig te maken en hen te kunnen laten functioneren als kritisch burger van onze maatschappij. Wij willen kinderen het vertrouwen geven dat ze als zelfstandig individu goed kunnen functioneren en verantwoordelijkheid kunnen nemen. Om dit te bereiken, willen we de kinderen de juiste groeistructuren aanbieden. Het vertrouwen komt ook terug in de zogenaamde 'daltondriehoek' dat het IKC hanteert. Het uitgangspunt is dat de onderwijzers de kinderen het vertrouwen geven om een bepaalde taak tot een goed einde te brengen. In de onderbouw gaat het om een kleine taak, maar in de bovenbouw kunnen kinderen meer verantwoordelijkheden aan en zijn de taken dus ook uitgebreider.

Pesten: We zitten er bovenop

Op IKC de Boomgaard hebben we een groot aantal vormen om het pestgedrag tegen te gaan.

Allereerst is er de pedagogische basis in de klas. De eerste weken van het schooljaar – De Gouden Weken- zijn bepalend voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. Kinderen verkennen elkaar, de leraar en de regels. In deze periode worden de normen en waarden van een groep bepaald. De leraar speelt in deze fase een belangrijke rol. Hoe maak je nu samen met kinderen een goede start van het schooljaar? En hoe stimuleer je een positieve groepsvorming waar je een jaar lang plezier van hebt? De leerkracht speelt korte spellen met de kinderen die de groeps sfeer, groepsband en het vertrouwen in elkaar versterken. (zie bijlage 1)

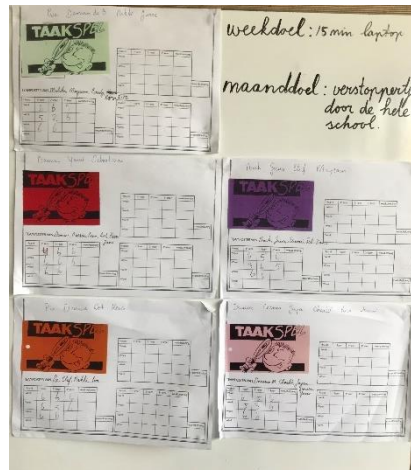

Na de kerstvakantie zijn er De Zilveren Weken een mooie kans om deze storm te benutten. Blik met elkaar terug en kijk vooruit. Zo bepaal je samen opnieuw de norm en werk je aan een fijne en veilige groep.

Vaak zie je op scholen dat er tijdens buitenspelen ruzie ontstaat. Elke week introduceren de leerkrachten tijdens het buitenspelen een spel. Deze wordt dan ook met de gehele groep buiten gespeeld. De leerkracht stimuleert de kinderen om het spel te spelen met z'n allen en speelt later in de week nogmaals hetzelfde spel actief mee. Zo voorkomen we dat kinderen zich vervelen en dat er kinderen buitengesloten worden.

In de klas werken we ook aan een veilige omgeving door taakspel te spelen. We bekrachtigen positief gedrag tijdens het zelfstandig werken en tijdens het samenwerken. Kinderen helpen elkaar door elkaar op een positieve manier te corrigeren. Er volgt een beloning aan het eind van de week en aan het eind van de maand. Deze beloningen staan weer in het teken om de groepsfeer, groepsband en het vertrouwen te versterken.

Als leerkrachten vullen wij twee keer per jaar over elk kind een vragenlijst in over het welbevinden in de klas (zien in de klas). Vanaf groep 5 vullen de kinderen ook zelf een digitale vragenlijst in. Zo monitoren wij hoe de kinderen zich voelen in de klas en of er extra acties genomen moeten worden op groepsniveau of individueel.

Daarnaast wordt er op school gewerkt met een pestprotocol, zijn er vertrouwenspersonen. In school is zichtbaar gemaakt dat pesten niet getolereerd wordt. In de klas zijn er afspraken, die door de kinderen zelf zijn opgesteld.

Als daltonschool vinden we bovendien dat de kernwaarden ons helpen bij het voorkomen van pestgedrag.

Uiteraard is een daltonleraar een aan een pabo afgestudeerde leraar. Daarnaast hebben we ons geconformeerd aan de eis van de NDV dat leraren hun daltoncertificaat behalen. Leidraad daarbij is dat nieuwe leraren dat behalen in een van de eerste jaren dat ze bij ons werken.

Op ons IKC willen we in de nabije toekomst Parkhursts statement 'dalton is a way of living' waarmaken. Parkhurst stelt dat 'echt' leren ervaren is, waarbij kinderen in een sociale leer- en werkomgeving aan interessante, betekenisvolle taken werken, waarbij ze elkaar helpen en samenwerken. Parkhurst geeft leraren daarbij het advies: 'Stay out of the way'. Ze bedoelt daarmee dat leraren belemmeringen moeten opruimen die kinderen afhouden van het werk. Kinderen moeten het werk in handen gelegd worden. Op een daltonschool zou geen onderwijs gegeven mogen worden, waar kinderen als consumenten afwachten tot ze een opdracht krijgen. Ze moeten eigenaar van hun eigen leren worden: zelf doelen leren stellen, plannetjes leren maken, die uitvoeren en daarop leren reflecteren. En ze hebben daarbij een leraar nodig, die ze daarbij ondersteunt, soms door instructie of coaching, soms misschien wel door 'gewoon' niets te doen en 'het' maar te laten gebeuren, zodat er achteraf tijdens een reflectiemoment geleerd kan worden.

In de praktijk zien we nu dat leerkrachten steeds meer uit de weg willen gaan en kinderen de mogelijkheid geven om zelf op ontdekking te gaan, zelf verantwoordelijkheid te nemen en eigen leerdoelen te stellen. Zoals in dit Daltonboek geschreven staat hebben we mooie plannen om hier steeds beter aan te gemoed te kunnen komen. Hierbij hebben we de luxe dat wij naast dat wij ons als Daltonleerkracht kunnen ontwikkeling ook ons gebouw anders mogen inrichten.

Er is geen beroepsgroep die zo weinig invloed heeft op de uitvoering van het eigen beroep, als het onderwijs (Labaree, 2004). Of het nu de politiek, de inspectie of de wetenschap is, of de toets ontwikkelaars en methodeschrijvers, bestuurders, directeuren of de ouders zijn: al deze mensen staan als coaches aan de zijlijn van het speelveld voor te schrijven of te adviseren wat er *in* het speelveld moet gebeuren. Het gevolg is dat leraren steeds vaker functioneren als uitvoerders van andermans agenda's. Toch is er maar één die de kinderen, de omstandigheden en het moment kent. Dat is de leraar zelf.

Het kan dan ook niet anders dan dat wij als leerkrachten meer eigenaar moeten worden van het onderwijs dat zij zelf geven. Daarvoor is kennis van zaken nodig, maar ook dat zij meer persoonlijke ruimte krijgen om in vertrouwen en op een professionele manier te kunnen en durven doen wat zij goeddunken. We willen investeren in het bieden van vrije ruimte aan leraren als autonome professionals die, in teamverband, het lef hebben om uitvoering te geven aan wat hen samen goeddunkt.

Zelfbewuste kinderen met zelfvertrouwen kunnen we alleen vormen als hun leraren ook zelfbewust zijn en met zelfvertrouwen werken. De teamontwikkeling en professionalisering die we op ons IKC gestart zijn, moet opleveren dat onze leraren weerstand kunnen bieden aan invloeden van buiten het IKC.

Onze plannen

- Het gebruik maken van de lijst met competenties door leraren om tot persoonlijke ontwikkelpunten te komen die de basis zijn voor de ambitie gesprekken en de experimenten die eruit voortvloeien.

Een daltonschool is een leer-, werk- en leefgemeenschap in het klein. In deze veilige omgeving kunnen kinderen oefenen met vaardigheden die ze als actieve burger in de samenleving zullen uitvoeren.

Het voorbereiden van kinderen op actief burgerschap is daarbij een belangrijk gegeven. Het betekent dat we daarom ook een aantal inhoudelijke en organisatorische maatregelen genomen hebben om daaraan vorm te geven.

In ons onderwijs is er expliciete aandacht voor de vaardigheden die een democratie van haar deelnemers vereist. We vinden het belangrijk dat kinderen meningen ontwikkelen op basis van argumenten en dat argumenten gebouwd worden op feitelijke informatie. We willen ook dat kinderen elkaars meningen respecteren.

We proberen ook de kinderen perspectief te leren nemen. Dat doen we door thema's en problemen vanuit verschillende standpunten te bezien, om daarna die perspectieven op thema's of problemen met elkaar te bespreken.

Elk jaar komt er een extern docent om een leskist te bespreken over 1 van de vijf wereld religies. Kinderen wordt dan gevraagd om zich open te stellen, nieuwsgierig te zijn naar misschien wel iets onbekends en respectvol om te gaan met het geloof van een ander. Naast de leskisten over religies komen ook de leskisten dialoog en filosoferen aanbod.

De gedachte in het daltononderwijs is ook dat kinderen naast de leerdoelen die de leraar bepaalt, ook zelf mogen aangeven wat hij of zij wil leren. Zulke onderwerpen waar kinderen zelf aan willen werken, zijn vaak ook vakoverstijgend.

In de onderbouw wordt er samengewerkt met de peuterspeelzaal, thema's worden afgesproken en activiteiten samen gepland.

In de groepen 3 t/m 8 werken proberen we groep doorbrekend te werken. Zo worden er afspraken gemaakt over het werken aan dezelfde thema's. Binnen de IPC schenken wij aandacht aan zaken als: perspectief leren nemen, feiten onderscheiden van meningen en fake-nieuws, groepsgewijs problemen oplossen, et cetera.

Onze plannen

- In de toekomst zouden wij het mooi vinden dat de kinderen (leerlingenraad) van ons IKC meer inspraak krijgen in de school.

De grondgedachte van Helen Parkhurst was dat de wereld zich niet aan kinderen vakken gesplitst of domein gesplitst openbaart. Daarom was Parkhurst een voorstander van: “synthetic education, wereld oriënterend, vakken- en domein geïntegreerd onderwijs.”

Daarnaast is de gedachte in het daltononderwijs dat kinderen naast de leerdoelen die de leraar bepaalt, zelf mogen aangeven wat ze willen leren. De onderwerpen waar leerlingen zelf aan willen werken, zijn vaak ook vak doorbrekend.

IPC

Voor de zaakvakken maken we gebruik van IPC. Dit is een integraal, thematisch en creatief curriculum voor kinderen van 4 tot 12 jaar gericht op creatieve en zaakvakken. In de middag werken de groepen 3 t/m 8 met IPC. Dit houdt in dat er gedurende een periode van 5 tot 8 weken een thema centraal staat waarin verschillende zaakvakken behandeld worden. Zo worden in verschillende thema's de vakken aardrijkskunde, natuur, geschiedenis aangeboden, maar ook techniek, ICT, mens en maatschappij, en internationalisering. De vakken muziek en beweging komen soms ook aan bod binnen de thema's, naast de lessen die al gegeven worden door een vakdocent. Taal, rekenen en leesactiviteiten worden waar mogelijk geïntegreerd.

IPC is naast een leuke en uitdagende manier van kennis en vaardigheden opdoen aan de hand van een thema, ook zeer gestructureerd. Er worden duidelijke leerdoelen gesteld en in de klas zichtbaar gemaakt voor de kinderen. IPC heeft verschillende soorten doelen:

De vakinhoudelijke doelen hebben betrekking op de kennis (de feiten en informatie die kinderen te weten komen), de vaardigheden (de praktische bekwaamheden waarover kinderen dienen te beschikken) en het begrip (het diepere bewustzijn over belangrijke begrippen die zich in de loop der tijd ontwikkelen).

De persoonlijke doelen hebben betrekking op de individuele kwaliteiten en karaktertrekken die voor kinderen in de 21e eeuw van belang zijn. De persoonlijke doelen helpen die kwaliteiten te ontwikkelen, zodat kinderen in staat zijn om met verandering in hun leven om te gaan. De internationale doelen hebben betrekking op de steeds verdergaande ontwikkeling van het nationaal en internationaal perspectief. De doelen die binnen IPC aangeboden worden, zijn ook de doelen die de Nederlandse overheid aan de zaakvakken binnen het onderwijs gesteld heeft. Een thema wordt van alle kanten benaderd, waarbij alle aspecten op een samenhangende manier aan bod komen.

Binnen IPC wordt er rekening gehouden met de verschillende manieren waarop kinderen leren en de leerstof tot zich nemen. Ieder kind kan op zijn eigen niveau uitdagingen vinden en groeien. Het plan is om de kinderen een portfolio bij te laten houden, waarin een bewijs te vinden is van de opgedane kennis en vaardigheden door de jaren heen. De meervoudige intelligenties van kinderen, het samenwerkend leren en probleemoplossend denken worden gestimuleerd.

Vaardigheden kunnen niet aan de hand van toetsen gemeten worden en niet op betrouwbare wijze tijdens één evaluatie beoordeeld worden. 'Assessment For Learning' (A4L) geeft kinderen en leerkrachten inzicht in de beheersing van vaardigheden. Er zijn drie ontwikkelingsniveaus: *ik kan het een beetje*, *ik kan het beter* en *ik kan het goed*. De kinderen schalen zichzelf in en de leerkracht begeleidt ze hierbij door, met de kinderen in gesprek te gaan.

Doel: Kunstzinnige vorming 1.03
Ik kan het werk van anderen van commentaar voorzien

De volgende 21^e-eeuwse vaardigheden komen binnen IPC aan bod: kritisch denken, creatief denken, probleemoplossend denken, sociale en culturele vaardigheden, informatievaardigheden, samenwerken, en zelfregulering. Zelfregulering houdt in dat kinderen zelfstandig handelen en daarvoor verantwoordelijkheid nemen in de context van een bepaalde situatie of omgeving. Dit betekent ook dat ze goed weten wat ze wel kunnen en niet kunnen.

IPC is een curriculum dat wereldwijd gebruikt wordt. In 65 landen zijn er scholen die met IPC werken. Het is dan ook heel bewust dat IPC internationalisering in zijn programma heeft opgenomen. Bij internationalisering kijken en vergelijken we ons land met andere landen. Welke normen en waarden zijn er anders of wat is hetzelfde? We leggen verbanden met de rest van de wereld. Leren respect en kennis te hebben van elkaars nationaliteiten. De kinderen begrijpen dat ze deel uitmaken van een groter geheel en hier een bijdrage aan leveren. ICT is een belangrijk onderdeel van IPC. De kinderen leren de computer op de juiste manier te gebruiken, maar ook gebruiken ze verschillende programma's om bijvoorbeeld goede informatie te zoeken en presentaties uit te werken. Vanaf groep 5 werken de kinderen toe naar een typediploma.

Binnen IPC zijn de groepen ingedeeld in mileposts. Milepost 1 is groep 3-4; milepost 2 is groep 5-6 en milepost 3 is groep 7-8. Elke milepost werkt aan een thema. Binnen IPC noemen we dit een unit. Er zijn ongeveer 5 units per jaar. Deze staan vermeld op de jaarkalender. IPC werkt met een vaste structuur, die ook te zien is in de klas.

De startactiviteit dompelt alle kinderen onder in het thema. Het doel is om iedereen enthousiast te maken voor het thema. Het zorgt voor een ervaring om tijdens de unit aan terug te koppelen. Tijdens de kennissoogst wordt geïnventariseerd wat de kinderen al denken te weten over het thema. Maar ook wat ze willen leren en hoe ze dat willen doen, zodat kinderen invloed hebben op hun eigen leerproces. Kinderen refereren hieraan gedurende de hele unit. Het helpt kinderen te zien hoe hun leren is verbonden en ook of ze gelijk hadden in de dingen die ze vooraf dachten te weten.

Tijdens de uitleg van het thema waar de leerkracht informatie met de kinderen deelt; Waarom gaan we dit allemaal leren en wat staat ons te wachten.

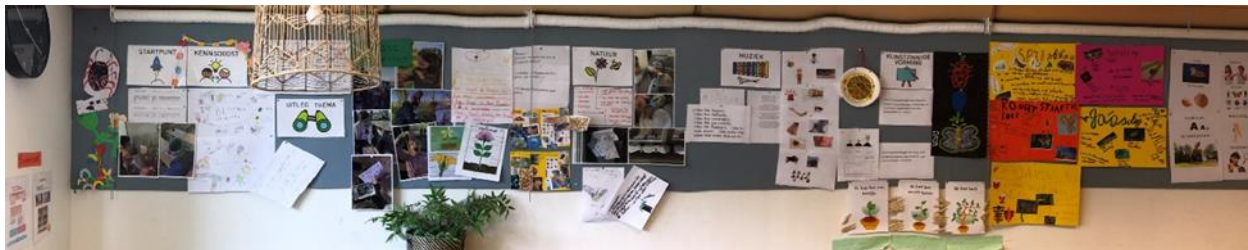
Elke IPC onderzoeksactiviteit is zo opgezet dat kinderen op de voor hun meest geschikte manieren informatie tot zich kunnen krijgen. Veel van de activiteiten doen een beroep op hun creatieve, onderzoekende en samenwerkingsvaardigheden. Andere activiteiten zijn juist weer gericht op hun

vasthoudendheid en onderzoeksvaardigheden op persoonlijk vlak. Elke activiteit is direct verbonden aan de IPC leerdoelen. Sommige activiteiten zijn gekoppeld aan Assessment for Learning, dat terug te vinden is in het portfolio.

De verwerkingsactiviteiten zijn taken waarbij kinderen de verworven kennis en vaardigheden toepassen en uitbeelden. Het geeft ze de gelegenheid om gebruik te maken van de meervoudige intelligenties. Elke activiteit is direct verbonden aan de IPC leerdoelen. Sommige onderzoeks- of verwerkingsactiviteiten zijn gekoppeld aan Assessment for Learning dat terug te vinden is in het portfolio.

Elke unit wordt afgesloten met een evenement waar naartoe is gewerkt gedurende de unit. Dit kan bijvoorbeeld een tentoonstelling, voorstelling of kunstwerk zijn. Het geeft de kinderen de kans al het geleerde nogmaals met elkaar verbonden te zien. Vaak worden ouders uitgenodigd voor de afsluiting van de unit, waarover ze al die tijd al zoveel hebben gehoord thuis.

We vinden dat we middels IPC het grondidee van Helen Parkhurst uitdragen door 'synthetic education' aan te bieden, en kinderen 'life-like experiences' te laten doen. IPC maakt van ons onderwijs een vorm van proefondervindelijk onderwijs waarbij kinderen veel ervaringen opdoen en waarbinnen ze zoveel mogelijk leren.

De leerwand van een IPC thema

Onze plannen

- In portfolio bijhouden hoe de ontwikkelingen zijn van het A4L
- Meer binnen de milepost groep doorbrekend werken. Bijvoorbeeld de groepen 3 en 4 mixen bij een samenwerkopdracht.
- Per thema een daltonatelier aanbieden
- Wekelijks lees en schrijfopdrachten meer integreren.

Creatieve vakken

De creatieve vakken, activiteiten worden vaak geïntegreerd in de thema's. Ook daar is keuzevrijheid een belangrijk gegeven. Kinderen kunnen bijvoorbeeld zelf invulling geven aan welke materialen ze willen gebruiken. Wij vinden het belangrijk dat kinderen verschillende soorten technieken leren en dat ze kennismaken met de verschillende materiaal soorten. Het plan op IKC de Boomgaard is om een creatief lokaal te maken waar elke groep gebruik van kan maken. Het IKC verwacht hiermee kinderen en leerkrachten te stimuleren om verdiepend aan de slag te gaan met de creatieve vakken. Denk daarbij aan solderen, figuurzagen, papier-maché of kleding naaien.

Onze plannen

- Een creatief lokaal waar verschillende materialen, gereedschappen liggen waar elke groep gebruik van kan maken.
- Periodiek een tentoonstelling van gemaakte werken. Elke klas stelt wat tentoon in de hal, zodat ouders dit kunnen zien bij binnenkomst.

Taal, lezen, rekenen

In het taal-, lees- en rekenonderwijs proberen we lesdoelen te verbinden met de zaakvakken. Hier bieden we kinderen, die dat kunnen, ook de kansen om het eigenaarschap over het eigen leren verder te ontwikkelen; zo mogen ze regelmatig eigen verwerkingsvormen kiezen, kiezen om wel of niet met de instructie mee te doen, kiezen om wel of niet samen te werken en het werk zelf in te plannen.

Het afgelopen jaar zijn er ervaringen opgedaan met kinderen eigen doelen te laten stellen voor deze vakken.

Onze plannen

- In de nabije toekomst willen we de mogelijkheden verkennen om nog meer aan vakkenintegratie te doen, bijvoorbeeld door de geïntegreerde wereld oriënterende werkwijzen van IPC te koppelen aan (meer) toegepast taalonderwijs
- We denken ook aan het mogelijk maken op het leerplein en in de bouwen om talent (mid)dagen, workshops en ateliers te organiseren .

Engels

In de praktijk wordt er vanaf groep 4 met de methode Oxford Universty gewerkt. Dit gebeurt op dit moment klassikaal. Wij ervaren dat er grote verschillen zijn in de mate waarin kinderen al Engels onder de knie hebben.

Bij de kleuters wordt er gewerkt met de methode Show and Tell. De woorden en zinsstructuren worden omgezet naar Total Physical Response (TPR). Daarnaast bieden we versjes, liedjes en Engelse prentenboek aan. Ook wordt het gedurende dag geïntegreerd; bij de ochtendkring, het eten en drinken of het opruimen. De kleutergroepen streven naar 45 minuten Engels aanbod per week

Bewegingsonderwijs

Ook de lessen bewegingsonderwijs en de sportlessen zijn gedaltoniseerd. Het IKC heeft twee gespecialiseerde docenten bewegingsonderwijs, die het daltoncertificaat behaald hebben.

Het IKC heeft eigen gymzaal waar alle groepen gebruik van maken.

Kerdoel 57 en 58 hebben betrekking op bewegingsonderwijs. In de omschrijvingen staat vermeld dat het erom gaat dat kinderen op een verantwoorde manier leren deelnemen aan de omringende bewegingscultuur, de hoofdbeginselen van de belangrijkste bewegings- en spelvormen leren ervaren en uitvoeren en dat zij leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deel te nemen, afspraken te maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden leren inschatten en daarmee bij activiteiten rekening te houden.

Op IKC De Boomgaard wordt er aan deze doelen gewerkt door onderwijs te geven rond een aantal leerlijnen, elk onderverdeeld in een aantal bewegingsthema's waarbij specifieke bewegingsproblemen aan bod komen. Oefeningen rond de verschillende bewegingsproblemen bij de te onderscheiden thema's kunnen in lessen een toenemende complexiteit krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door rekening te houden met zogenaamde 'uitbouwfactoren' ten aanzien van arrangementen (bijvoorbeeld hoogte van het toestel), uitvoeringswijzen (bijvoorbeeld hantering spelmaterialen) en reguleringswijzen (bijvoorbeeld de manier van samenwerken).

Naast de te onderscheiden inhoudelijke aspecten ervaren kinderen in het bewegingsonderwijs ook en leren ze inzien dat de regels en omstandigheden van bewegingssituaties veranderbaar zijn en dat deze de kwaliteit ervan mede bepalen. Daarom is er ook aandacht voor de 'reguleringsdoelen', waardoor kinderen leren inzien dat er zich (verschillen in) waarden met betrekking tot bewegingssituaties voordoen en dat ze eenvoudige veranderingen in bewegingssituaties aan kunnen brengen. Ook dienen kinderen te leren dat ze gezamenlijk een bewegingssituatie op gang houden en dat ze soms oplossingen moeten bedenken voor problemen en belemmeringen die zich kunnen voordoen. Kennis over bewegen en over bewegingssituaties worden door reguleringsdoelen 'wendbaar' en 'transferabel', dat wil zeggen dat kinderen die kennis gaan toepassen in het reële leven. Concreet gaat het bij reguleringsdoelen erom dat er in een goede sfeer en een prettig klimaat gewerkt wordt aan het (1) (onder leiding) helpen inrichten van een veilig bewegingsarrangement, (2) herstellen en aanpassen van arrangementen, (3) handelen volgens afgesproken regels, (4) maken van afspraken over team- en groepsindelingen, (5) verdelen en wisselen van taken en functies, (6) verlenen van hulp bij een activiteit, (7) reflecteren over het eigen (bewegings)handelen en over activiteiten, (8) maken van een inschatting van eigen bewegingsmogelijkheden en (9) stimuleren en coachen van anderen (op basis van eenvoudige beoordelingsprincipes).

De genoemde reguleringsdoelen overlappen het daltongedachtegoed. Zonder daarin al te voorschrijvend te zijn, kan daarbij gedacht worden aan (1) kinderen actief laten zijn, (2) eigenaarschap over het leerproces, (3) motivatie en plezier, (4) zelfstandigheid, (5) het nemen van initiatief, (6) het dragen van verantwoordelijkheid voor zichzelf, elkaar en het materiaal, (7) het plannen van activiteiten, (8) het reflecteren op activiteiten, (9) het helpen van elkaar en (10) het samenwerken.

In de lessen bewegingsonderwijs kun je daarom bijvoorbeeld zien dat kinderen zelfstandig uitgezette stations langsgaan om zoveel mogelijk op eigen niveau te oefenen. Er worden ook werkvormen gebruikt, waarbij gericht samengewerkt moet worden. Kinderen helpen elkaar en leren van en met elkaar. Samenwerken komt ook naar voren in de verschillende teamactiviteiten in de gymlessen. Ook reflectie komt naar voren. Kinderen denken na over hun eigen bewegen, reflecteren op wat wel en wat misschien nog niet zo goed gaat, zowel ten aanzien van het 'technisch kunnen' als ten aanzien van de hierboven genoemde reguleringsdoelen.

Met name de opbouw voor de oudere kinderen om les te gaan geven aan de groepen 1-2 en 3-4 zal op de voorgrond staan. Hierbij gaat de aandacht voor kinderen vanaf groep 6 naar de reguleringsdoelen om in groep 8 in een drietal een volledige gymles te geven. Elke leerling heeft hierbij een eigen onderdeel en werkt op zijn eigen manier aan de eerdergenoemde reguleringsdoelen.

Doelen waaraan gewerkt wordt zijn:

- 1 – inrichten van een veilig bewegingsarrangement
- 2 – herstellen en aanpassen van arrangementen
- 3 – afspreken van regels en het handelen volgens afgesproken regels
- 4 – maken van afspraken over team en groepsindelingen
- 5 – verdelen van taken
- 6 – verlenen van hulp bij een activiteit
- 7 – reflecteren van (motorische) handelen van leerlingen. Daarnaast reflecteren op hun handelen hierop
- 8 – het reflecteren op de activiteiten en aanpassen hiervan indien nodig.

Onze plannen

- Met name het eigenaarschap van kinderen over zijn eigen ontwikkeling op dit vakgebied zal de komende tijd nader uitgewerkt worden. Daarbij zal vooral het reflecteren op je eigen bewegen en het verbeteren van de vaardigheid in de reguleringsdoelen centraal staan.

Kinderen verschillen in de wijze waarop ze leren, waarop ze zich ontwikkelen en vormen. We hebben dan ook de wens om in ons onderwijs af te stemmen op de kinderen. Dat heeft te maken met het tempo, het niveau, de leerstijl en de interesses van kinderen.

Er is aandacht voor verschillende leerstijlen van kinderen, maar ook voor verschillen in niveaus, tempo en interesses van kinderen.

Onze praktijk

Op IKC de Boomgaard hebben wij een hoogbegaafdheid docent. Deze docent scant samen met de leerkracht de kinderen om te kijken wie er in aanmerking komt voor de verrijkingsgroep. Kinderen die naar verrijkingsgroep gaan zitten met andere kinderen van verschillende leeftijden. Ze krijgen opdrachten die ze uitdagen om samen te werken, ideeën toe te lichten en wat een hoger denkvermogen van ze vraagt.

Leerlingen die leren binnen hun eigen ontwikkelingsperspectief ontvangen begeleiding vanuit een arrangement passend onderwijs.

IKC de Boomgaard werkt met verschillende samenwerkingspartners om in de begeleiding van dergelijke individuele onderwijsbehoeften te voorzien.

In de klas zorgt de leerkracht ervoor dat alle kinderen tot leren en ontwikkeling kunnen komen.

In de groepen 1/2 wordt er gewerkt met de zogenaamde Hoge Bomen-opdrachten. Dit zijn thematische opdrachten gebaseerd op de Taxonomy van Bloom. Dit houdt in dat de leerstof wordt verwerkt op het niveau van analyseren, creëren en ontwerpen. Bijvoorbeeld laat in een tabel zien welke soorten kapsels er in de klas zijn of ontwerp een automatische hondenvoer-machine. Naast deze Hoge Bomen-opdrachten, werkt de onderbouw ook met smart games en zijn er specifieke opdrachtjes om kinderen uit te dagen met ontwikkelingsmateriaal zoals de kralenplank, de vertiblocs of de rijmkaartje

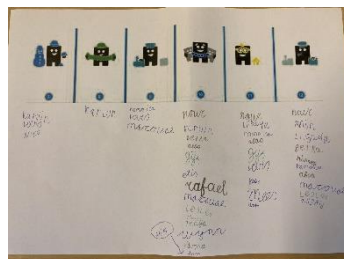
Voor het leesonderwijs maken we in groep 3 gebruik van een leescircuit. Deze bestaat uit vier rondes waarin kinderen verschillende activiteiten worden uitgevoerd. De groepjes waarin het circuit wordt uitgevoerd zijn verdeeld in niveau. De kinderen werken zelfstandig op de gang, zodat ze een zeer korte of geen uitleg hoeven te volgen. Ze werken in een boekje dat een hoger niveau heeft dan de rest van de klas. Door het circuit is er voor de leerkracht ruimte om met de verschillende groepjes op verschillende manieren te lezen. Kinderen die snel lezen kunnen bijvoorbeeld al moeilijkere woordjes lezen en bij kinderen die moeite hebben met lezen wordt gebruik gemaakt van de voor-door-koor methode.

Bij rekenen volgen verschillende niveau groepen andere lessen. Kinderen die makkelijk lerend zijn volgen een compacte instructie zodat er meer ruimte blijft om te werken in hun sprinter/rekentijger/reken-XL boekje. Ook hoeven zij niet alle opdrachten te maken in het werkboek. Kinderen die moeilijk lerend zijn volgen een verlengde instructie.

In groep vier maken we gebruik van een taakbrief waarin gedifferentieerd wordt wat kinderen gaan maken. Voor de kinderen die meer uitdaging nodig hebben wordt de methode compacter gemaakt. Dit betekent dat deze leerlingen sneller door de basisstof heengaan. Hierdoor is er meer tijd voor verrijkingswerk. Dit geldt voornamelijk voor rekenen.

Daarnaast kunnen kinderen zich inschrijven voor STAAL lessen. De kinderen kunnen naar eigen inzicht zich inschrijven voor een verlengde instructie. Deze instructie legt de focus op één soort categorie uit de methode STAAL.

In groep 5 en 6 formuleren ze elke maandag in de taakbrief een eigen leerdoel waar ze die week aan werken. Dit gebeurt naast het doelenboekje.

Verder werken zij er naartoe dat in groep 5 en 6 de kinderen zichzelf in kunnen schrijven voor instructie.

In de bovenbouw kunnen de kinderen zich inschrijven als ze instructies of "extra instructies" willen volgen van de verschillende vakken. De leerkracht houdt het overzicht op de ontwikkeling door te kijken en gesprekken te voeren met het kind over de opgedane kennis en vaardigheden en signaleert tijdig als er problemen zijn.

Er wordt twee keer per jaar een eigen (leer)doel gesteld door de kinderen. Het is nu nog leerkracht afhankelijk hoe de doelen zichtbaar zijn in de klas. De leerkracht zorgt samen met de kinderen ervoor dat materialen om aan het doel te werken makkelijk te pakken zijn. De leerkracht zorgt er ook voor dat er verschillende werkvormen zijn. Zo staat er bij de groepen 7 en 8 een kast met daarin allemaal werkvormen om de werkwoorden, zinsdelen en woordsoorten te oefenen (werkblad, computersites en spelvorm). Kinderen geven aan wanneer ze er klaar voor zijn om aan de leerkracht te laten zien dat ze het doel beheersen.

Binnen elk thema van IPC bedenken de kinderen alleen of in een groepje een onderzoeksvraag. Gedurende het thema gaan ze hiermee aan de slag. Aan het eind van het thema wordt het onderzoek gepresenteerd.

Onze plannen

- Schoolbreed werken met doelenboekjes. En deze naast het portfolio gebruiken om voortgang van het leren zichtbaar te maken voor de kinderen.
- In de klas of in de gang tentoonstellen als een doel behaald is.

Op IKC De Boomgaard wordt 'de hele dag Dalton' gegeven. Daltononderwijs is niet iets dat je in een Daltonuurtje realiseert, een uurtje waarin de kinderen bijvoorbeeld zelfstandig kunnen werken. We hebben het idee omarmt van 'alle tijd is Daltontijd'.

Dat (leren) plannen gebeurt met de taakbrief en in de onderbouw met een planbord. Ook wordt er in iedere groep een bord gebruikt.

Met dit bord en met de taakbrief waarop de doelen staan kunnen kinderen het te maken werk plannen. Voor hen is ook in de midden- en bovenbouw inzichtelijk gemaakt welke verplichte en welke keuze-instructie er is en welke (gezamenlijke) reflectie-/feedbackmomenten er zijn. Uiteraard zijn ook andere, gezamenlijke activiteiten inzichtelijk. Door het gebruik van deze Daltonmiddelen kunnen kinderen eigenaar zijn van hun eigen tijd. Uiteraard vergt dit wel de nodige instructie, begeleiding en inoefening.

Het team van IKC De Boomgaard heeft door de keuze van het idee van 'alle tijd is Daltontijd' ook een specifieke eigen mening over keuzewerk. De grondgedachte is dat we het als de standaardwerkwijze zien dat er in het werk dat kinderen uitvoeren gedifferentieerd wordt naar doelen, inhoud, leeractiviteiten, tempo, niveau, belangstelling, vaardigheid om zelfstandig / samen te werken en te plannen. Er is dus altijd veel keuze voor kinderen.

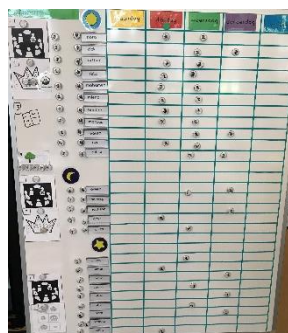
Onze praktijk

In alle groepen starten we het schooljaar met een 'wenperiode' van max. 3 weken, Dit geeft de leraren de kans om het niveau van de kinderen te bepalen.

In teamverband ook leren van en met elkaar: eigen 'leerdoelen' voorleggen aan collega's, bij collega's te rade gaan en collegiale consultaties.

In de onderbouw (groep 1 en 2)

Weektaakbord: Wij maken gebruik van de weektaak in alle kleuterklassen. De kinderen zijn daarbij verdeeld in drie verschillende niveaugroepen. Elke groep maakt twee, drie of vier weektaakjes. Op de maandag mogen de kinderen zelf inplannen wanneer ze deze taakjes willen doen. Ze moeten gedurende de week zelf denken aan hun taakje. De kinderen moeten een plekje in de klas zoeken waar ze het beste kunnen werken en zelfstandig hun materiaal bij elkaar zoeken. Aan het einde van het schooljaar oefenen we met zelf een taakje kiezen, de zonnetjes mogen dan elke week bedenken wat ze nog zouden willen leren. Ook is er elke week een weektaak-kapitein. Dit kind is het eerste aanspreekpunt als zijn of haar klasgenoten vragen hebben over de weektaak. We leren de kinderen zelfde weektaak te plannen, organiseren en erop te reflecteren.

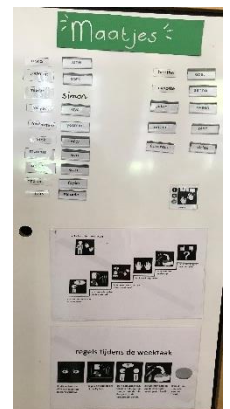
Kiesbord: De kinderen kiezen elke dag zelfstandig waar ze willen spelen. Dit doen ze door middel van ons kiesbord. Met hun naamkaartje kijken ze waar op dat moment plek is en wat ze graag zouden willen doen. Ze hebben de mogelijkheid om tijdens de speelwerktijd te wisselen zolang ze eerst het speelgoed opruimen waarmee ze hebben gespeeld. Tijdens het spelen kiezen ze naast het materiaal ook de plek waar ze willen spelen. We hebben geen vaste hoeken dus de kinderen mogen overal in de klas zitten. En daarnaast kiezen ze ook met wie ze op dat moment willen spelen.

In de ochtend werken we met een spelinloop. De leerkracht kies dan voor het kind waar het gaat spelen/werken. Zo spelen en werken de kinderen in elke hoek en leren alle kinderen elkaar kennen.

Inzichtelijke doelen: We werken met het doel van dag/week. Elke dag/week kiest de leerkracht een doel van de dag/week van de doelenwand. Dit doel hangt de leerkracht dan op het bord zodat alle leerlingen het doel goed kunnen zien. Bij de start van de dag bespreek je het doel met de kinderen. Het doel probeer je in de grote en kleine kringmomenten te laten terugkomen. Zo kan je als leerkracht gericht reflecteren met de klas op dit doel. Aan het einde van de ochtend en aan het einde van de dag

Maatjes: Om de zoveel weken wisselen we de maatjes die we hebben in de klas. De kinderen kiezen zelf met wie ze maatje willen zijn. Kinderen lopen met hun maatje in de rij en werken samen in de grote kring of met andere opdrachten samen met hun maatje. Ook doen de maatjes samen hun opruimklusje. Elke dag zijn twee maatjes aan de beurt als 'helpende handjes'.

We werken met helpende handen. Dit zijn 2 kinderen die elke dag wisselen. Zij kunnen bijvoorbeeld: vooraan staan in de rij; de deuren openhouden voor de rest; in de ochtend bij het ochtendritueel helpen; aanspreekpunt zijn voor klasgenoten; checken of de klas netjes is na het opruimen.

Stoplicht: Het stoplicht staat op een overzichtelijk punt in de klas. De kinderen weten wat er verwacht wordt als het stoplicht op groen of oranje staat, we gebruiken de kleur rood niet.

Dagritmekaarten: de dagritme kaarten hangen/staan zichtbaar in de klas. De planning voor de hele dag is zo inzichtelijk.

Grote time timer: hiermee geven we aan hoe lang iets nog duurt.

Trotstafel: We werken met een trots-tafel. Kinderen mogen iets neerzetten hierover vertellen in de kring. Dit kan een bouwwerk zijn, maar ook een tekening/ knutselwerk, etc.

Klassenregels: We modelleren het gedrag wat we willen zien van kinderen. We besteden hier tijd aan in de kring en geven ze instructie. We zetten ook de naamkaartjes in en kringspelletjes. Ook zetten we taakspel in. We leren ze om samen te spelen en samen te delen en dat iedereen op school mee mag doen.

Opruimklusjes: We werken met klusjes tijdens het opruimen. Deze doen ze samen met hun maatje en wisselen als de maatjesrij wisselt.

Ik-koffer: Elke week krijgt een kind de ik-koffer mee naar huis. Hier stopt hij of zij spulletjes in van thuis waar over verteld wordt in de grote kring. De kinderen oefenen met presenteren voor de groep en de anderen stellen vragen en oefenen met het geven van complimenten.

Groep 3

- **Dagplanning:** tijden staan op het bord met kaarten en geschreven tekst.
  - **Inschrijven voor instructie:** Vanaf het tweede half jaar wordt hier voorzichtig mee begonnen. Vaak is er voor kinderen de mogelijkheid om zelf te bepalen of ze aan de instructietafel komen zitten. Echter, wordt per kind gekeken of verlengde instructie nodig is. Dit wordt dus door de leerkracht bepaald.
  - **Taakbrief:** samen met de leerkracht inplannen.
  - **Maatjes:** Maatjeslijst hangt zichtbaar in de klas.
  - **Hoeken:** In de hal bij de groepen 3 is een bouwhoek en een huishoek.
-
- **Daltondoel:** Bij start van de week wordt deze klassikaal besproken. Staat ook op taakbrief. Hangt in de klas.
  - **Blokjes:** De blokjes liggen bij start van de dag bij de kinderen op tafel. De kinderen weten waar de kleuren voor dienen en kunnen deze toepassen tijdens het zelfstandig werken.
  - **Stoplicht:** Het stoplicht staat op een overzichtelijk punt in de klas. De kinderen weten wat er verwacht wordt als het stoplicht op groen, rood of oranje staat.
  - **Timer:** hiermee geven we aan hoe lang iets nog duurt.
  - **Klassenregels:** worden in het begin van het jaar tijdens de gouden weken met de klas opgesteld. De regels hangen zichtbaar in de klas.
  - **Inleverplek:** De leerkracht heeft met de kinderen een inleverplek afgesproken voor het gemaakte werk
  - **Leergesprekken:** 2 maal per jaar zijn er leer/kindgesprekken tussen het kind en de leerkracht. (dit is iets voor komend jaar).

In de middenbouw groep 4,5 en 6

- **Dagplanning:** tijden staan op het bord met kaarten en geschreven tekst.
- **Inschrijven voor instructie:** in groep 4 kinderen leren/begeleiden bij de keuze om wel of niet in te schrijven voor instructie, in groep 5 oefenen met 1 les inschrijven voor instructie, in groep 6 inschrijven voor 2 lessen.
- **Taakbrief:** samen met de leerkracht inplannen.
- **Maatjes:** Maatjeslijst hangt zichtbaar in de klas.
- **Hoeken:** In de hal bij de groepen 3 en 4 zijn er hoeken. Vanaf groep 5 zijn deze er niet meer.
- **Daltondoel:** Bij start van de week wordt deze klassikaal besproken. Staat ook op taakbrief. Hangt in de klas.
- **Blokjes:** De blokjes liggen bij start van de dag bij de kinderen op tafel. De kinderen weten waar de kleuren voor dienen en kunnen deze toepassen tijdens het zelfstandig werken.
- **Stoplicht:** Het stoplicht staat op een overzichtelijk punt in de klas. De kinderen weten wat er verwacht wordt als het stoplicht op groen, rood of oranje staat.
- **Timer:** hiermee geven we aan hoelang iets nog duurt.
- **Klassenregels:** worden in het begin van het jaar tijdens de gouden weken met de klas opgesteld. De regels hangen zichtbaar in de klas.
- **Inleverplek:** De leerkracht heeft met de kinderen een inleverplek afgesproken voor het gemaakte werk
- **Nakijktafel:** De leerkracht heeft vanaf groep 5 een nakijktafel ingericht, waar kinderen zelf bepaald werk kunnen nakijken
- **Leergesprekken:** 2 maal per jaar zijn er leer/kind gesprekken tussen het kind en de leerkracht.

In de bovenbouw (groep 7 en 8)

- **Taakbrief:** zelfstandig inplannen
- **Bord:** Eerste maand hele planning daarna alleen instructiemomenten staan erop geschreven en bijzonderheden.
- **Inschrijven van instructie:** Groeien van klassikale instructie en inschrijven voor verlengde instructie naar inschrijven op alle instructie.
- **Groep doorbrekend:** groep 7-8 met IPC opdrachten.
- **Daltondoel:** Bij start van de week wordt deze klassikaal besproken. Staat ook op taakbrief. Hangt in de klas.
- **Blokjes:** De blokjes liggen bij start van de dag bij de kinderen op tafel. De kinderen weten waar de kleuren voor dienen en kunnen deze toepassen tijdens het zelfstandig werken.
- **Stoplicht:** Het stoplicht staat op een overzichtelijk punt in de klas. De kinderen weten wat er verwacht wordt als het stoplicht op groen, rood of oranje staat.
- **Timer:** hiermee geven we aan hoelang iets nog duurt.
- **Klassenregels:** worden in het begin van het jaar tijdens de gouden weken met de klas opgesteld. De regels hangen zichtbaar in de klas.
- **Inleverplek:** De leerkracht heeft met de kinderen een inleverplek afgesproken voor het gemaakte werk
- **Nakijktafel:** De leerkracht heeft vanaf groep 5 een nakijktafel ingericht, waar kinderen zelf bepaald werk kunnen nakijken
- **Leergesprekken:** 2 maal per jaar zijn er leer/kind gesprekken tussen kind en leerkracht.

Onze plannen

- Het verder differentiëren van de manier van werken willen we de komende jaren verder ontwikkelen.
- Doelgericht werken: we zien graag dat de kinderen aan doelen werken en niet persé hun taken af moeten maken. We hebben de daltondoelen bij de daltonwaarden uitgewerkt, zowel in dit daltonboek terug te vinden is.
- We willen graag werken met een portfolio en doelenboekjes. We willen hier graag alle doelen in uitwerken en in leergesprekken met kinderen bespreken hoe ze (we) de doelen gaan behalen.
- Het voeren van leergesprekken met kinderen. Uitkomsten van deze gesprekken kunnen vervolgens in de gesprekken met kinderen, leerkracht en ouders besproken worden.
- Inschrijven voor instructie: Ondanks dat we nu werken met verkorte en verlengde instructies hebben kinderen in bepaalde groepen geen keuze in het meedoen of niet meedoen met een instructie. Dit willen we graag gefaseerd invoeren.

Kinderen leren niet voor de juf of de meester, maar voor zichzelf.

Dit uitgangspunt leidt ertoe dat eigenaarschap een belangrijk uitgangspunt is van het onderwijs dat op IKC De Boomgaard gegeven wordt. Het is een thema dat centraal staat in onze onderwijsvisie.

Eigenaarschap kan niet zonder te werken vanuit doelen. Kinderen moeten weten wat de bedoeling is van wat ze gaan leren en doen. Dat zijn uiteraard de doelen die het IKC stelt: we hebben de taak om met de kinderen te werken aan de maatschappelijk vastgestelde (kern)doelen en de doelen van de referentieniveaus en het gaat om brede vormingsdoelen die het IKC daarboven zelf ook nastreeft. Maar het gaat ook om doelen van de kinderen zelf. Het IKC is immers ook een plek waar kinderen mogen ontdekken waar hun eigen interesses en talenten liggen en waar die interesses en talenten ook verder ontwikkeld kunnen worden.

Maar eigenaarschap gaat verder dan het 'kennen' van de doelen. Het gaat er ook om dat kinderen leren een eigen plan te trekken, leren nadenken over wat er moet gebeuren om een doel te bereiken: welke leerinhouden er zijn, welke activiteiten ondernomen moeten worden, hoe de leraar daarbij een rol kan spelen, welke bronnen en materialen, welke groeperingsvormen in gezet kunnen worden, waar dat leren plaats zou kunnen vinden en hoe bij dat maken van een plan de tijd ingedeeld wordt. Uiteindelijk gaat eigenaarschap zelfs over 'de toetsing'.

Ons ideaal is dat kinderen aan de leraar vraagt: "Juf, mag ik bewijzen dat ik mijn doel behaald heb!"

De onderdelen van het curriculaire spinnenweb biedt ons de mogelijkheden om dit eigenaarschap verder vorm te geven.

Onze praktijk

In de onderbouw

- Worden doelen benoemd naar kinderen.
- Hangt het doel van de week zichtbaar in de klas.
- Plannen de kinderen zelf op welke dag zij welke taak doen.
- Krijgen de kinderen de ruimte om eigen werk te kiezen door op het kiesbord hun naamkaartje te plaatsen.

Groep 3

- Worden doelen benoemd naar kinderen
- Hangt het doel van de week zichtbaar in de klas
- Plannen de kinderen van groep 3 zelf op welke dag zij welke taak doen
- Krijgen de kinderen de ruimte om aan hun eigen leerdoel te werken. Deze staat op de taakbrief.

In de middenbouw

- Leren we kinderen hun eigen en elkaars werk kritisch nakijken, reflecteren en analyseren
- Worden de doelen op de taakbrief en het bord genoemd
- Worden de doelen op de taakbrief samen met de leerkracht opgeschreven en samen besproken
- Hebben de kinderen een werkplek op de gang
- Gebruiken ze gekleurde stokjes om de werkplekken te verdelen
- Zijn zij zelf verantwoordelijk voor het netjes houden van al hun werk en spullen.

In de bovenbouw

- Kinderen corrigeren hun eigen werk, hierna kunnen zij hun gemaakte werk verbeteren tot de leerling het vertrouwen heeft de opdracht onder de knie te hebben.
- Worden de doelen op de taakbrief genoemd.
- Bij het A4I schalen kinderen zichzelf in op de leerdoelen
- Kinderen kiezen zelf of ze instructie willen/nodig hebben, leerkracht stuurt hierbij.
- Feedback en complimenten op de taakbrief
- Kinderen kiezen een eigen werkplek, leerkracht stuurt hierbij.
- Kinderen geven aan met welk resultaat zij tevreden zijn voorafgaand aan de les of toets

De leerkuil en de groeimindset zijn in de klassen zichtbaar, worden regelmatig aangehaald en helpt de kinderen in het proces van leren.

Onze plannen

- Eigenaarschap blijft een aandachtspunt. We willen de kinderen nog meer bewust maken dat je leert voor jezelf en niet voor de leerkracht. We willen zowel bij de kinderen als bij de leraren nog meer werk maken van het idee dat de leerling eigenaar moet worden van zijn eigen leren. Wat dat betreft is Parkhursts tip aan de leraar 'Stay out of the way' voor ons nog een belangrijk leerpunt.
- Inschrijven voor instructie, we willen graag dat de kinderen zich gaan inschrijven voor instructie. Hierdoor leren zij verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces.

- Doelenboekje. Het invoeren van een doelenboekje biedt de kinderen de mogelijkheid om te werken aan eigen gekozen doelen
- Persoonlijke doelen geven kinderen de mogelijkheid om te werken aan doelen die hun interesses hebben.

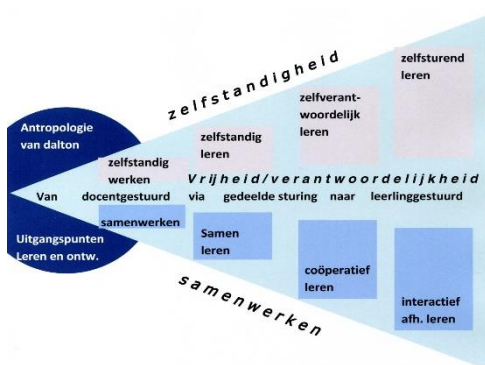

Sinds 2012 duidt de NDV de essentie van het daltononderwijs aan met vijf kernwaarden: effectiviteit, zelfstandigheid, vrijheid (in gebondenheid), samenwerken en reflectie.

Een kenmerk van het werken aan deze kernwaarden is, dat ze altijd met elkaar in verbinding staan. Kinderen kunnen samen zelfstandig zijn, reflecteren over het samenwerken, et cetera. De kernwaarden moeten daarom altijd in verband met elkaar gezien worden.

Het is dan ook lastig als we ze beschrijven in afzonderlijke paragrafen, zoals we dat in ons daltonboek doen.

De NDV heeft in 2012 ook borging als kernwaarde van dalton benoemd. Inmiddels geldt die kernwaarde niet meer op leerlingniveau, nog wel op schoolniveau.

In de beschrijvingen van de kernwaarden, hieronder, besteden we dan ook geen aandacht aan borging op leerling niveau, al zouden onderdelen als het werken aan een portfolio ook goed beschreven kunnen worden onder het kopje borging.

In principe kunnen de kernwaarden van het daltononderwijs uitgewerkt worden in ontwikkelingslijnen. Vaak is daarvoor gebruik gemaakt van het model hiernaast, al is de kernwaarde reflectie hier niet in meegenomen.

De vraag is wel of zulke ontwikkelingslijnen wel verantwoord onderscheiden kunnen worden, maar ze zijn in ieder geval veel gebruikt binnen het daltononderwijs om verdere ontwikkeling van de kernwaarden mogelijk te maken.

Op basis van dit model zijn er bijvoorbeeld eerst kijkwijzers ontwikkeld. Daarmee konden leren meer gericht werk maken van het realiseren van de kernwaarden in de klas, maar ook om elkaar tips en ideeën te geven voor verdere ontwikkeling.

Kijkwijzers werden daarop ook wel als ijkwijzers gebruikt en op basis daarvan zijn voor de kernwaarden wel indicatorenlijsten ontwikkeld.

Indicatorenlijsten zijn vervolgens wel 'vertaald' naar concrete 'daltondoelen' en die 'daltondoelen' zijn daarop veelal gespecificeerd voor de verschillende bouwen van de scholen.

In de beschrijving van de kernwaarden in ons daltonboek worden overzichten van zulke daltondoelen voor de verschillende kernwaarden beschreven. Die overzichten van daltondoelen zijn op school nog in ontwikkeling en zullen in de komende jaren nog nader uitgewerkt worden voor de eigen school.

Interessant wordt daarna de vraag wat leraren gaan doen om kinderen aan die 'daltondoelen' te laten werken. Ook daar is nadere verdieping gewenst ten aanzien van de specificering van de gevraagde en misschien wel vereiste leraar vaardigheden.

We zien op andere scholen ook nog andere ontwikkelingen op het terrein van de 'daltondoelen'. Overzichten van 'daltondoelen' worden bijvoorbeeld voor reflectieopdrachten gebruikt, voor zelfevaluatielijsten, voor rapporten waarbij leraren, maar ook kinderen op het bereiken van de daltondoelen voor de kernwaarden rapporteren. Ook kunnen ze terugkomen in portfolio's en daarna in de kind gesprekken of portfoliogesprekken.

'Dalton is een efficiency measure'

De daltonvisie maakt van een school een daltonschool. Die daltonschool is vervolgens een goede daltonschool als die visie effectief en efficiënt gerealiseerd wordt. Effectiviteit is dus nooit een 'waarde op zichzelf'. Het gaat om de vraag waar die effectiviteit uiteindelijk toe moet leiden.

De vraag of onderwijs effectief is heeft dus te maken met de vraag in hoeverre onderwijs de doelen realiseert die je als team nastrevenswaardig acht. Zo zien wij dan ook de waarde van effectiviteit als een daltonkernwaarde.

Parkhurst stelt dat dalton 'an efficiency measure' is. Zij bedoelt daarmee vooral dat als de opbrengst van onderwijs 'fearless human beings' zou moeten zijn, dat het beste gerealiseerd kan worden door kinderen daarmee proefondervindelijk ervaring mee op te laten doen. Parkhurst ziet ervaringsleren als de meest effectieve manier van leren: 'Experience is the best and indeed the only real teacher.'

In dat proefondervindelijk onderwijs ligt naar ons idee dan ook de meerwaarde van dalton.

Effectief onderwijs is dus niet alleen het nastreven van hoge Cito's, het inzetten van bewezen effectieve werkvormen. We kijken verder naar persoonsontwikkeling en brede vorming. Dat is niet allemaal met toetsen te meten.

We hebben wel de opdracht om, als het niet met een toets te meten is, in ieder geval de opbrengsten 'merkbaar' te laten zijn, bijvoorbeeld door te laten zien wat we doen.

Onze praktijk

In de onderbouw werken met een doelenwand en een doel van de week. Het doel van de week hangt zichtbaar in de klas. We willen de kinderen meegeven dat alle opdrachten en activiteiten die we aanbieden een leerdoel hebben en dat een doel geoefend kan worden. Zo kunnen we als leerkracht ook gericht reflecteren met de klas op de doelen.

In de middenbouw experimenteren we op een aantal onderdelen met het idee om kinderen ook eigenaar te maken van de toetsing. Als de doelen helder zijn en kinderen zelf plannen maken om aan die doelen te werken, kun je ze de vraag stellen: als je denkt dat je het weet of kunt, bewijs het dan maar. Kinderen zijn pas 'echt' eigenaar van hun leren, als ze de leraar vragen: "Mag ik laten zien dat ik het kan/ weet?"

Voorbeeld hiervan in groep 5 is het werken met een tafeldiploma. Kinderen mogen zelf aangeven op welk moment zij willen laten horen of ze de tafels al kennen. Door middel van staafdiagrammen zijn de automatisering toetsen zichtbaar gemaakt.

In de bovenbouw is het zo dat in groep 7/8 de kinderen op verschillende momenten de topo-toets mogen inplannen. Sommige kinderen kiezen ervoor om te wachten tot het laatste moment. Er zijn ook kinderen die meteen het eerste toetsmoment kiezen om te laten zien dat zij de stof beheersen. Daarnaast zijn er ook kinderen die meteen aan de slag gaan, maar het toetsmoment afwachten, zij maken de toets als zij zeker genoeg zijn van zichzelf. We zijn aan het experimenteren om kinderen hun eigen toetsen te laten analyseren.

Onze plannen

- We willen de brede opbrengsten van ons onderwijs op termijn ook breder inzichtelijk maken, door te gaan werken met portfolio's en doelenboekjes
- Niet op alle aspecten van het onderwijs kunnen kinderen ook eigenaar van de toets worden. We willen meer experimenten opzetten en op termijn de kinderen 'meer eigenaar' laten zijn van de toetsing van hun eigen onderwijs. We willen kinderen leren criteria te bedenken waarmee ze hun eigen werk kunnen beoordelen, maar ook kinderen te leren in te schatten en aan te geven wanneer ze denken 'de' toets te kunnen doen.
- De kinderen plannen zelf hun tijd in aan de hand van hun taakbrief. Het kind bepaalt zelf welk werk er gemaakt kan worden in de daarvoor beschikbare werktijd. Aan het eind van de week reflecteren ze hierop en stellen ze hun persoonlijke weekdoel voor de week erop vast.

‘Experience is the best and indeed the only real teacher’

Zelfstandigheid is een kernwaarde van daltononderwijs. Er kan een onderscheid gemaakt worden in zelfredzaamheid, zelfstandig werken en zelfsturend leren.

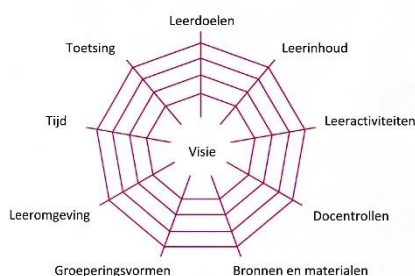
Bij zelfredzaamheid kan gedacht worden aan het jezelf aankleden (onderbouw), maar ook de weg leren vinden naar het voortgezet onderwijs (bovenbouw).

Zelfstandig werken betekent dat kinderen weten wat en hoe ze moeten werken.

Bij het zelfsturend leren gaat het om het leren om jezelf aan te sturen bij het leren. Aspecten die daar aan bod komen gaan over (meta)cognitie, motivatie en betrokkenheid en je eigen gedrag en impulsen beheersen.

De gedachte bij zelfstandigheid in zijn algemeenheid is dat kinderen het gewenste gedrag aangeleerd moeten krijgen. Vaardigheden in het zelfstandig uitvoeren van taken en het zelfstandig leren, leren kinderen niet vanzelf.

Kinderen kunnen daarbij elkaar helpen, er kan gebruik gemaakt worden van instructiewijzers en handelingsplannen en de leraar kan door middel van instructie, het modelleren en scaffolding van gewenst gedrag ook bijdragen aan de vaardigheden om zelfstandig en zelfverantwoordelijk te werken.

Zelfstandigheid heeft in de werkplanning te maken met alle elementen van het pedagogisch en didactisch handelen. Ook hier gebruiken we het curriculaire spinnenweb. Zelfstandigheid gaat dus over doelen stellen, inhouden en activiteiten kiezen tot en met het eigenaarschap over de toets.

Voor het zelfredzaam worden en het zelfstandig werken zijn er in de groepen verschillende regels en routines van kracht. Ook worden er middelen ingezet om het zelfstandig worden te reguleren. Denk in dit verband aan uitgestelde aandacht, het gebruik van handelingswijzers, symbolen en tekens.

De doorgaande lijn van groep 1-2 tot en met groep 7-8 wordt weergegeven in het overzicht van de daltondoelen zelfstandigheid. Zie bijlage 2

Dagkleuren

Elke dag van de week heeft een kleur. Vanaf groep 1/2 staan deze kleuren centraal bij het plannen van de weektaak. De kinderen plannen de weektaak in met behulp van de dagkleuren op het planbord.

Dagritme

In groep 1/2 wordt gebruik gemaakt van dagritmekaarten, waarop de plaatjes van de activiteiten van de dag staan. Op deze manier weten de kinderen wat er per dag op de planning staat.

Van groep 3 tot en met 8 is er een opbouw van de planning op het bord.

Groep 3 en 4 dagplanning met kaartjes en geschreven planning.

Groep 5 dagplanning geschreven

Groep 6 opbouw naar weekplanning met instructiemomenten

Groep 7 en 8 weekplanning met alleen instructiemomenten. De kinderen kunnen zien op welk tijdstip de instructiemomenten zijn en wanneer er geen instructie is. Met behulp van dit overzicht kunnen de kinderen goed hun weektaak inplannen.

Uitgestelde aandacht

Met uitgestelde aandacht bedoelen we een periode tijdens het zelfstandig werken dat de leerkracht niet meteen beschikbaar is voor vragen en problemen van kinderen. De kinderen worden op zo'n moment gestimuleerd om zelf een oplossing te zoeken. Elke groep heeft een stoplicht in de klas hangen. Dit stoplicht wordt ingezet om de beschikbaarheid van de leerkracht aan te geven. Voor het zelfstandig (leren) werken worden op school blokjes, andere materialen en afspraken gebruikt. Denk in dit verband aan: weektaak, stoplicht, time-timer, voor uitgestelde aandacht, koptelefoons, schoolregels, klassenafspraken, plekken voor zelfstandig werken, nakijkplekken, dag- en weekplanning, handelingswijzers, maatjesbord, leerkrachtenbord, instructietafel, keuzewerkkast, inleverkast en tot slot: de leerkracht als rolmodel en coach.

Belangrijke redenen om te werken met uitgestelde aandacht zijn:

- kinderen leren zelfstandig een probleem oplossen
- kinderen leren initiatieven te nemen
- kinderen leren op zoek te gaan naar materialen en of middelen die hen verder helpen in het leerproces
- kinderen leren positief omgaan met anderen door het vragen en geven van hulp
- kinderen leren om te plannen wanneer, waar, met wie, hoe en of hoelang zij gaan werken aan hun doelen
- kinderen leren dat zij niet altijd op het door hun gewenste moment aandacht krijgen van de leerkracht
- de leerkracht kan ongestoord extra aandacht geven aan kinderen in een kleiner groepje of individueel

De kinderen kunnen omgaan met uitgestelde aandacht door middel van het stoplicht. Tevens is er de afspraak dat je eerst vraagt aan degene die met jou dezelfde taak aan het maken is en dat de leerkracht rondes loopt en dus altijd langs komt, maar dat je soms even moet wachten.

Gesprekken

Door eigen doelen te stellen en invloed te hebben op de manier waarop gewerkt kan worden aan die doelen, voelen de kinderen zich meer verantwoordelijk voor het leerproces. Op deze manier leren de kinderen zichzelf beter aansturen, is er meer verbondenheid met de eigen ontwikkeling en wordt leren gestimuleerd.

Op IKC de Boomgaard vinden wij het dan ook belangrijk dat het kind de gelegenheid krijgt om bij de gesprekken aanwezig te zijn. Wij vinden daarom dat de kinderen vanaf groep 5 aanwezig mogen zijn bij oudergesprekken.

Startgesprek:

Aan het begin van het schooljaar vinden er startgesprekken tussen ouders, kinderen en leerkrachten plaats. Vooraf krijgen de kinderen een blad mee naar huis wat ze samen met hun ouders invullen (zie bijlage 3) Het blad nemen ze ingevuld mee naar school en vormt een rode draad tijdens het gesprek. In een startgesprek spreken ouders, kinderen en leerkrachten verwachtingen naar elkaar uit voor het komen jaar en bliken terug op voorgaande jaren. Het is een uitgelezen moment voor ouders en kinderen om bijzonderheden met de leerkrachten te delen.

Portfoliogesprek:

Dit onderdeel is op het moment van schrijven in ontwikkeling. Begin volgend schooljaar zal het plan zoals hieronder beschreven daadwerkelijk uitgevoerd worden.

Situatie start schooljaar 2022-2023

Het tweede is in november/december. Tijdens dit gesprek wordt het welbevinden, sociale aspect, hoe het kind leert, gestelde doelen van het kind en eventuele bijzonderheden besproken. Vooraf hebben ouders en kinderen de tijd om het portfolio in te zien waarin werkjes zitten over het thema "leren leren".

Het derde en vierde gesprek. Het portfolio en het doelenboekje staan centraal tijdens het gesprek. In het portfolio is er een rapport gedeelte met daarin een geschreven stuk van de leerkracht over hoe het gaat op de verschillende vakgebieden en een uitdraai van het LVS. Het andere gedeelte is het stuk over aan welke doelen het kind gewerkt heeft en waar het kind trots op is. Beide delen worden besproken. Na het gesprek map mee naar huis en na 1 week weer inleveren

Zelfstandig (leren)werken

Voor het zelfstandig (leren) werken worden op school meer materialen en afspraken gebruikt. Denk in dit verband aan: weektaak, stoplicht, time-timer, blokje voor uitgestelde aandacht, koptelefoons, schoolregels, klassenafspraken, plekken voor zelfstandig werken, nakijkplekken, dag- en weekplanning, handelingswijzers, maatjesbord, leerkrachtenbord, instructietafel, keuzewerkkast, inleverkast en tot slot: de leerkracht als rolmodel en coach.

Onze praktijk

In de onderbouw weten de kinderen dat als zij klaar zijn met hun activiteit, ze eerst opruimen en dan mogen kiezen op het kiesbord. De kinderen pakken en ruimen zelf hun tas op voor het eet-en drinkmoment. Ook als bijvoorbeeld een beker omvalt pakken ze zelf een doek om dit op te ruimen. En als je je rits niet dicht krijgt vraag je aan een klasgenoot om je te helpen. Aan het einde van het buitenspelen ruimen de kinderen ook zelf hun fietsjes en scheppen op in de schuur. We denken continue na over manieren waarop we kinderen meer zelfstandigheid kunnen geven gedurende de dag.

In de midden- en bovenbouw: De kinderen van de bovenbouw zijn gewend om te werken met het stoplicht en het blokje. Ze mogen zelf kiezen hoe ze werken, zolang ze anderen niet storen en van het leren af houden. Ze weten, als het blokje op rood licht is iemand zelfstandig aan het werken, als het eigen blokje op groen licht wil iemand samenwerken en kan je elkaar helpen en als het blokje op oranje licht kan ik in mijn groepje alleen dringende vragen stellen. Als het blokje op vraagteken licht komt de leerkracht iemand mij helpen. De kinderen weten dat het soms ook even tijd kost voordat ze geholpen worden. De leerkracht geeft met een stoplicht aan of hij beschikbaar is of niet. Bijvoorbeeld door de oranje kleur op het stoplicht wordt aangegeven dat de leerkracht op dat moment niet beschikbaar is voor een groep kinderen, maar aan een kleine groep een instructie geeft. De kinderen gaan op zo'n moment verder met andere opdrachten en soms ook met andere taken.

Onze plannen

- We nemen een beslissing over de wijze waarop de daltondoelen verder ingezet gaan worden (instructies van de leraar, reflectie op het bereiken ervan, zelfevaluaties, rapportage, portfolio, kindgesprekken, et cetera)
- We kijken hoe we deze daltondoelen om de beurt centraal kunnen stellen in de groepen.
- Steeds vaker wordt bij de kernwaarde zelfstandigheid het onderscheid gemaakt tussen zelfredzaamheid en zelfsturend leren. We zien in dat dit twee verschillende aspecten van zelfstandigheid zijn. Beide aspecten willen we op termijn uitwerken in 'daltondoelen' en vervolgens afspreken hoe we eraan zullen werken. Bij zelfsturend leren is uit de literatuur over iSelf (Sins (red)., 2018) bekend dat leraren zelfsturend leren expliciet moeten instrueren, want: zelfsturend leren is niet zelfsturend te leren.

'Freedom and responsibility together perform the miracle'

Voor Parkhurst was freedom het belangrijkste daltonprincipe. In Nederland hebben we dat vertaald met vrijheid in gebondenheid, maar ook met zelfstandigheid. En van dat laatste is er een aparte kernwaarde gemaakt.

De gedachte achter het principe 'freedom' bij Parkhurst is dat een kind dat impulsief gedrag vertoont, niet vrij is maar een slaaf van zijn impulsen is. Het doet meteen wat in hem of haar opkomt.

Parkhurst vond dus dat je pas 'echt' vrij bent als je verstand, je ratio de boel onder controle heeft. En als je verstand de boel onder controle heeft, gedraag je je verantwoordelijk. Dan overzie je de consequenties van eventueel gedrag waartoe je in vrijheid zou kunnen en mogen kiezen.

In de vertrouwensdriehoek is dit gedrag gevisualiseerd. Op basis van van het vertrouwen dat we in een daltonschool van elkaar vragen (leraren en kinderen) en elkaar schenken, geven en nemen we verantwoordelijkheid en leggen we en vragen we verantwoording.

In de daltondriehoek zijn de uitgangspunten te vinden die als leidraad dienen voor ons onderwijs. Verantwoordelijkheid nemen en geven en vertrouwen vragen en schenken zijn onlosmakelijk verbonden met het aflleggen van verantwoording en het vragen van verantwoording aan anderen.

Vertrouwen schenken-vragen

We vertrouwen erop dat kinderen willen leren, dat ze goede keuzes kunnen maken, dat ze kunnen samenwerken en kunnen organiseren. Dat betekent voor het IKC, dat we kinderen serieus nemen en ze dat vertrouwen moeten schenken.

Verantwoording aflleggen-vragen

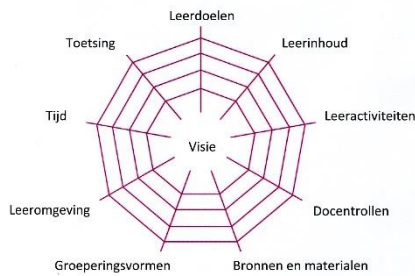
Kinderen leggen verantwoording af over de taken die in vrijheid zelfstandig en/of in samenwerking uitgevoerd moeten worden en leerkrachten begeleiden dit proces. Daardoor leren kinderen reflecteren op de wijze waarop er gewerkt is en op de resultaten van het werk. Dat aflleggen van verantwoording gaat dus niet alleen over het eindproduct van het leren, maar ook over het leerproces zelf. In het Daltononderwijs wordt verwacht van de leerkracht zowel vooraf als achteraf.

Verantwoordelijkheid geven-nemen

Het vertrouwen in de kinderen vormt de basis voor het geven van verantwoordelijkheden. De kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor bijvoorbeeld het eigen leren, voor de omgeving, voor de medekinderen, uiteindelijk zelfs voor de maatschappij. Daltononderwijs wil kinderen uiteindelijk opvoeden tot positieve, democratische, verantwoordelijke medeburgers; "Mensen zonder vrees" (Helen Parkhurst).

In de daltonschool krijgt de kernwaarde vrijheid vooral vorm in het bieden van keuzevrijheid. We willen dat kinderen eigenaar worden van hun eigen leren.

Daarom krijgen ze de vrijheid om zelf keuzes te maken. Ook hier kan die vrijheid gegeven worden op alle aspecten van het curriculaire spinnenweb: van het kiezen van eigen doelen tot het zelf bewijzen van dat bepaalde doelen al behaald zijn.

Om keuzevrijheid aan kinderen te bieden, worden er in de groepen van IKC De Boomgaard verschillende regels, routines en materialen gebruikt. Zo zijn er in de groepen keuzekasten, kieskaarten, keuzeborden in gebruik.

De doorgaande lijn van groep 1-2 tot en met groep 7-8 wordt weergegeven in het overzicht van de daltondoelen vrijheid in gebondenheid. Zie bijlage 2

Onze praktijk

In de onderbouw plannen de kinderen hun taken op het taakbord met behulp van magneetjes die ze kunnen plaatsen in de dagen van de week. De kinderen kunnen elke dag zien of zij een taak hebben of dat zij mogen kiezen van het kiesbord. Samen met de leerkracht hebben de kinderen afspraken gemaakt over hoe wij met elkaar om willen gaan in de klas en op het plein. Deze afspraken hangen in de klas. De kinderen weten waar de benodigde spullen liggen en de kinderen kunnen deze spullen ook weer opruimen op de juiste plek. Alle kinderen hebben een opruimklusje en samen houden we het lokaal netjes.

Groep 3 plant op maandag alle kinderen de taakjes voor de week. Deze worden van tevoren uitgelegd door de leerkracht. Er is elke dag een half uurtje Daltontijd beschikbaar. Op deze manier willen we voorkomen dat alleen de snelle werkers/makkelijk lerende kinderen toekomen aan hun taakbrief. Wanneer kinderen hun taakbrief gedaan hebben mogen ze dat vakje inkleuren in de kleur van de dag. Kinderen mogen zelf bepalen of ze hun taakbrief zelf maken of samen met een maatje.

In de middenbouw plannen kinderen in groep 4 plannen aan het begin van de week hun taakbrief in. Ze doen dit zelfstandig onder begeleiding van de leerkracht. In groep 4 is er een half uur taakbriefftijd. In deze tijd leren de kinderen om zelf verantwoordelijkheid te nemen van het leerproces.

In de bovenbouw: de kinderen in de bovenbouw plannen hun weektaak taakbrief zelfstandig. Ze noteren wanneer zij van bepaalde vakken instructie krijgen of nodig hebben. De kinderen kunnen op elk moment van de dag kijken op hun taakbrief welke taken nog niet gemaakt zijn en welke al wel. Ze kunnen hun eigen werkplek kiezen en de tijd bijhouden als ze een instructie moeten volgen. Zij kunnen zelf bepalen wanneer ze op de gang kunnen werken. Zij kunnen op hun werkhouding worden aangesproken door alle leerkrachten. Dit kan betekenen dat ze het recht om op de gang te zitten tijdelijk verliezen. Natuurlijk is het wel zo dat de kinderen regelmatig een nieuwe kans krijgen.

Onze plannen

- We werken de daltondoelen voor vrijheid in gebondenheid school specifiek nader uit. Met behulp van de daltondoelen willen we een doorgaande lijn gaan vaststellen voor de doelen waaraan kinderen kunnen werken bij de kernwaarde vrijheid in gebondenheid.
- We nemen een beslissing over de wijze waarop de daltondoelen voor vrijheid in gebondenheid verder ingezet gaan worden (instructies van de leraar, reflectie op het bereiken ervan, zelfevaluaties, rapportage, portfolio, kind gesprekken, et cetera)

'The school functions as a social community'

Voor Parkhurst was cooperation of ook wel omschreven als interaction in group life een tweede principe van haar Dalton Plan.

Voor Parkhurst was school een social community, een sociale leef-, leer- en werkgemeenschap, waar kinderen en leraren samen leven, leren en werken. Daar kunnen alle deelnemers rekening (leren) houden met elkaar, van en met elkaar leren en zich aan elkaar scherpen. Voor Parkhurst was het ook belangrijk dat iedereen verantwoordelijkheid leert dragen voor elkaar, de groep en de gemeenschap.

De vaardigheden die hierbij horen, leren kinderen niet vanzelf. Leraren moeten er intentioneel aandacht aan schenken.

Op onze daltonschool proberen we dat te realiseren door kinderen elkaar te leren helpen. Ook hebben we aandacht voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden en samenwerkvaardigheden. In onze lessen wordt er gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen (zie bijlage ..), waarbij kinderen ook leren om specifieke rollen bij het samenwerken in te nemen. Het gaat hierbij om regels en routines van bijvoorbeeld voorzitter zijn, notulist, materialenbaas, et cetera. We stimuleren binnen de school ook het groepswork, waarbij kinderen met elkaar en van elkaar leren.

De doorgaande lijn van groep 1-2 tot en met groep 7-8 wordt weergegeven in het overzicht van de daltondoelen samenwerken. (zie bijlage 2)

Onze praktijk

In de onderbouw zijn kinderen de hele dag door bezig met sociale vaardigheden oefenen; samen spelen en delen, om hulp vragen, hulp geven en grenzen aan (durven) geven. We oefenen de klassenroutines aan de hand van regels. Deze regels hangen zichtbaar in de klas en worden ook bekrachtigd door het spelen van Taakspel. Daarnaast geeft de leerkracht het goede voorbeeld en modelt het gewenste gedrag. We oefenen dit ook door bijvoorbeeld:

- Samen met je maatje moet je een plek kiezen in de kring
- Samen met je maatje kiezen waar je wilt spelen
- Het spelen van kringspellen
- Het aanbieden van spellen tijdens het buitenspelen
- Kringgesprekken over sociale situaties en deze situaties uitspelen
- Activiteiten die in tweetallen of groepjes moeten worden uitgevoerd (coöperatieve werkvormen)
- Oefenen van gespreksvaardigheden zoals luisteren naar elkaar, vragen stellen, overleggen en complimenten geven

In groep 4 maken we gebruik van peer-review: kinderen kijken elkaars dictee na. Ook bij taakspel wordt samenwerken van de kinderen gevraagd. In groep vier zijn we actief bezig met elkaar tips en tops te geven zodat ze van elkaar kunnen leren en er een zone van naaste ontwikkeling ontstaat. Door gebruik te maken van het blokje wordt ook het samenwerken gestimuleerd. De kinderen zetten hun blokje dan op oranje.

In de middenbouw leren we de kinderen samen te werken in diverse samenstellingen, voorbeelden hiervan zijn; tafelgroepje, schoudermaatje, eigen keuze maar ook samengesteld door de leerkracht of willekeurig met behulp van beurtstokjes.

In de bovenbouw faciliteren we verschillende samenwerkvormen zodat de kinderen goed kunnen oefenen met het aannemen van verschillende rollen bij het samenwerken. Ook leren we een eigen mening te onderbouwen, luisteren naar een mening van een ander en je eigen mening bijstellen. Er worden grote projecten gedaan, waarbij kinderen met elkaar overlegmomenten moeten plannen.

Samenwerken aan een maquette.

Samen het kippenhok schoonmaken.

Onze plannen

- Verschillende coöperatieve werkvormen per bouw in de school integreren en vastleggen.
- We nemen een beslissing over de wijze waarop de daltondoelen verder ingezet gaan worden (instructies van de leraar, reflectie op het bereiken ervan, zelfevaluaties, rapportage, portfolio, kind gesprekken, et cetera).

'I would be the first to hear welcome criticism'

Naast instructie is reflectie en feedback een zeer belangrijk middel bij het leren. De essentie van reflectie is dat er van werkervaringen geleerd wordt. Dat is ook de spiegel die we onszelf steeds bij het reflecteren voor houden. Het gaat erom te reflecteren op het werk en het gedrag om er uiteindelijk beter van te worden. Reflectie wordt dan een fase in het cyclische proces van leren en ontwikkelen.

Reflecteren is een vaardigheid die de meeste kinderen niet vanzelf kunnen. Reflecteren moet dus aangeleerd worden en geoefend.

Daarvoor worden op school in de verschillende groepen verschillende reflectiemiddelen gebruikt. Uiteindelijk gaat het niet om het middel, maar om het effect van de reflectie.

Reflectie kan gebeuren door leraren en kinderen alleen, maar het kan ook in groepjes en met de hele groep gebeuren. Het kan over zichzelf gaan (zelfreflectie), maar ook over het werk, de ander (leerling en leraar) en de hele groep.

Leraren kunnen over zichzelf reflecteren, maar ook over kinderen. Kinderen en leraren kunnen ook over elkaar reflecteren. In dit verband vragen leraren zelfs actief aan kinderen om over het onderwijs in de groep te reflecteren: wat zou ik eraan kunnen doen om ervoor te zorgen dat jij het leren leuker gaat vinden en er beter in gaat worden?

Reflectie ten aanzien van het leren kan weer gebeuren aan de hand van het curriculaire spinnenweb. Ook worden er in de groepen voor reflectie regels en routines gebruikt, onder andere voor zelfcorrectie, -evaluatie. Reflectie gaat ook over de (andere) kernwaarden.

We hebben de ervaring dat veel reflectievormen pas echt effectief worden, als er een reflectiegesprek op volgt.

De doorgaande lijn van groep 1-2 tot en met groep 7-8 wordt weergegeven in het overzicht van de daltondoelen reflectie. (Zie bijlage 2)

Zelfcorrectie

Wij hechten waarde aan het corrigeren door de kinderen zelf. Op deze manier krijgt de leerling meteen feedback op zijn of haar werk en hoeft niet te wachten tot hij/zij het werk pas later terugkrijgt van de leerkracht. Het heeft een duidelijk leereffect, omdat de leerling, als hij een fout ontdekt, zich meteen zal afvragen hoe deze fout kon ontstaan. Het geeft de kinderen hierdoor beter inzicht in wat ze zelf kunnen en waarbij we ze hulp moeten vragen. Het is de taak van de leerkracht om deze vaardigheden en houding aan te leren. Daarnaast controleert de leerkracht steekproefsgewijs het ingeleverde werk.

In de onderbouw gaan we in op situaties die zich voordoen in de klas; iemand die alle magneetjes op 1 dag hangt, werk afraffelt, vast zit in zijn taakje, etc. Hier gaan we dan meteen op in om het kind aan het denken te zetten.

We reflecteren ook in de grote kring meermaals per week: op het spelen/ opruimen/samenwerken/conflicten/ weektaak/ na het spelen van Taakspel/ doel van de dag etc. Reflecteren kan klassikaal, in tweepraat, in groepjes, etc.

In groep 3 wordt op vrijdag wordt er door middel van een klassengesprek geëvalueerd op het klassendoel. Vragen die de leerkracht stelt zijn bijvoorbeeld: wat heb je gedaan om aan dit doel te werken, hoe vond je het deze week gaan? Op de taakbrief moet het kind per taak aangeven of hij dit al kan, nog moet oefenen, of een beetje kan. Ze geven dit aan door het kleuren van een smiley.

In groep 4 worden op vrijdag zowel het klassendoel als het persoonlijke doel geëvalueerd. De doelen evalueren we door middel van een klassengesprek. We gebruiken groene/oranje/rode kaartjes om aan te geven wie het doel al begrijpt of nog niet. Ook bij het reflecteren maken we gebruik van tips en tops.

In de middenbouw:

We reflecteren meerdere keren per dag op zowel het werk als het proces. Dus niet alleen: 'heb je je doel behaald?' maar ook: 'hoe heb je het gedaan?', 'heb je tips en tops voor jezelf?'.

Afhankelijk van de situatie reflecteren we klassikaal of juist individueel. Aan het eind van de week geven de leerlingen zichzelf een compliment met betrekking tot de taakbrief en een top die ze meenemen naar de volgende week.

In de bovenbouw:

De kinderen maken hun planning op hun taakbrief. Gedurende de week hebben de kinderen soms al in de gaten of ze de taken af krijgen of dat zij hier niet voldoende tijd voor hebben. De kinderen zijn zelf in staat om hiervoor een oplossing te bedenken. Dit kan betekenen dat zij op andere momenten aan een taak werken, soms kiezen kinderen ervoor om een taak mee naar huis te nemen. Maar het komt ook voor dat kinderen aangeven: deze opdracht kost veel tijd, mag ik laten zien dat ik het al kan. Kinderen kunnen aangeven met welk resultaat ze tevreden zijn. De kinderen kijken zelf hun werk na, tenzij de leerkracht dit anders heeft aangegeven. Wanneer de kinderen bij het nakijken 2 foutjes of meer heeft, gaat deze terug naar zijn werkplek om zijn werk te verbeteren. Wanneer dit niet lukt, wordt er hulp aan de leerkracht gevraagd.

Onze plannen

- We werken verschillende reflectievormen/ middelen uit die wij op school in de groepen kunnen hanteren.
- We werken reflectievragen uit die kinderen stimuleren tot een goede reflectie.
- Als team een training over goed reflecteren met je klas.
- We nemen een beslissing over de wijze waarop de daltondoelen verder ingezet gaan worden (instructies van de leraar, reflectie op het bereiken ervan, zelfevaluaties, rapportage, portfolio, kind gesprekken, et cetera)
- Kinderen goed laten reflecteren op de taakbrief of gedurende de les op eigen werkhouding, resultaat en proces.

Parkhursts meest unieke bijdrage aan de onderwijsvernieuwing is het werken met taken. Maar anders dan bij haar zijn de meeste taken die we tegenwoordig in het daltononderwijs in Nederland zien nauwelijks betekenisvol en authentiek. Het blijft vaak beperkt tot een verzameling van opdrachten die kinderen uit moeten voeren.

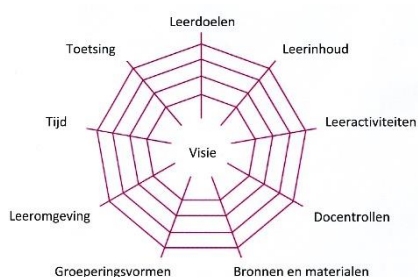
Inhoudelijke contexten voor de opdrachten worden niet door de taak gegeven, maar meestal door de methoden waaruit gewerkt wordt.

Op IKC de Boomgaard zoeken we naar mogelijkheden om het taakwerk voor kinderen meer betekenisvol te maken.

Bij Parkhurst waren de taken maandtaken, die verdeeld waren in week- en soms in dagtaken. Op IKC De Boomgaard werken we in de onderbouw met een planbord. In groep 3 experimenteren we met een papieren taakbrief. In de midden- en bovenbouw werken we met taakbrieven.

Bij het uitwerken op 'what'-niveau van onze daltonvisie in de dagelijkse onderwijspraktijk maken we gebruik van het model van het curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2003). Met dit model is het onderwijsleerproces dat we voorstaan goed in beeld te brengen, al moet beseft worden dat onderwijs een iteratief proces is, doorlopend, cyclisch en zich herhalend, wat in de visualisatie van het model niet goed tot uitdrukking komt.

Het curriculaire spinnenweb maakt inzichtelijk hoe een curriculum planmatig opgezet kan worden, maar biedt ook een goede mogelijkheid om curricula te evalueren.

Centraal in het model staat de vraag naar de visie. Pas wanneer de vragen met betrekking tot de visie verhelderd zijn, kan er nagedacht worden welke leerdoelen daarvoor gesteld moeten worden, welke leerinhouden en leeractiviteiten gekozen moeten worden, welke rol de docent daarbij dient te spelen, hoe bronnen en materialen en groepeeringsvormen ingezet moeten worden, hoe de leeromgeving ingericht en hoe er met de tijd omgegaan moet worden en, tot slot, hoe getoetst kan

worden of de doelen ook op een efficiënte en effectieve manier bereikt worden? Bij het evalueren of dat alles efficiënt en effectief gebeurt en de doelen bereikt worden, kunnen dezelfde vragen gesteld worden. Zijn de goede doelen, inhouden, leeractiviteiten gekozen?

Het eigenaarschap dat daltononderwijs voorstaat van kinderen over hun eigen leren kan met het web ook goed inzichtelijk gemaakt worden. Het gaat dan niet alleen om eigenaarschap over de doelen, maar ook over de leerinhouden, leeractiviteiten, et cetera. In principe kan het daarbij gaan over alle volgende vragen:

1. Wat is het leerdoel?
2. Wat zijn de leerinhouden die je moet leren om het doel te bereiken?
3. Wat zijn de leeractiviteiten? Wat ga je daarvoor doen?
4. Heb je de leraar nodig, zo ja hoe dan?
5. Welke leermiddelen heb je nodig?
6. Doe je het alleen of in groepjes?

7. Wanneer ga je het doen en hoeveel tijd besteed je eraan?
8. Waar ga je leren?
9. Hoe toets je de resultaten? Hoe bewijs je dat je het hebt geleerd?

Als we eigenaarschap van kinderen willen realiseren op al deze aspecten dan moeten goed kijken het hoe daarbij de taakbrief eruit moet zien en gebruikt gaat worden. Het nieuwe format van de taakbrief is sinds kort in gebruik. Het is belangrijk om kritisch te blijven kijken naar de taakbrief en deze regelmatig te evalueren.

Onze praktijk

- In de kleutergroepen hebben kinderen de vrijheid tijdens het spelen en werken om bij het kiesbord te kiezen waar en met wie ze willen spelen. Tijdens het aanbieden van onze thema's worden kinderen zo veel mogelijk betrokken in de uitwerking van een thema, zoals het bedenken van leervragen, materialen die geknutseld of meegebracht kunnen worden of het geven van een spreekbeurt of eigen huisdier.
Ook is er ruimte voor de eigen inbreng en initiatief van kinderen en zorgt de leerkracht voor een omgeving waarin in dit wordt gestimuleerd en gevoed. Aan het einde van het schooljaar oefenen we ook met de kinderen van groep 2 om een eigen leerdoel te kiezen, ze mogen dan als taakje bij de weektaak een activiteit verzinnen waar ze aan willen werken. Bijvoorbeeld het leren tellen in het Frans, veters leren strikken of een radslag kunnen maken.
- In de onderbouw kunnen de kinderen werken aan hun eigen leerdoel, dit geven zij aan op het kiesbord. In groep 3 werken we nog niet met een eigen leerdoel aan het begin van het jaar. Dit komt pas in de tweede helft van het jaar. Wel neemt het leren reflecteren en kunnen bedenken of het doel gehaald is of niet een grote rol in het onderwijs.
- In de middenbouw: Staat in de taakbrief de mogelijkheid om te werken aan eigen onderzoeksvraag voor IPC en een persoonlijk leerdoel. Het laatste kan bijvoorbeeld een doel zijn van een kernvak zoals: 'Ik wil de tafel van 9 automatiseren' of een vaardigheidsdoel zoals: 'Ik wil 20 minuten taakgericht kunnen werken'.
- In de bovenbouw: op dit moment is er beperkt ruimte binnen de taakbrief om eigen invulling te geven om aan persoonlijke doelen te werken. Kinderen kunnen wel kiezen wanneer ze een taak gaan maken of ze instructie nodig hebben en kunnen opmerkingen geven over de taak. Ook zijn er taken waar ze zelf invulling aan kunnen geven. Bijvoorbeeld binnen IPC hebben ze een eigen onderzoeksvraag opgesteld waar ze binnen dat thema aan werken. Dit geeft de kinderen de mogelijkheid om op hun eigen interesse onderzoeksvragen stapsgewijs te onderzoeken en uit te werken. Op de taakbrief staat dan uitwerken onderzoeksvraag. Kinderen kunnen zelf plannen wanneer. Het kan ook zo zijn dat het een week niet gedaan wordt.

- werkwijze taakbrief (voorbeelden van groep 3 t/m 8 zie bijlage 4)

In de onderbouw wordt gewerkt met een weektaak. Deze wordt op maandag uitgelegd en plannen de kinderen in op het planbord.

In groep 3 moeten de kinderen per week vier taken uitvoeren. Ze kiezen op welke dag ze dit willen doen. Wanneer ze de taak hebben uitgevoerd geven ze deze de kleur van de dag. Ook reflecteren ze gelijk of ze het taakje goed snappen of wellicht hier nog verder mee willen oefenen. Dit zou in de toekomst het opstapje kunnen zijn naar het persoonlijke leerdoel. Ook wordt er om de paar weken met kinderen een gesprek gevoerd (elke week vijf kinderen) over hun persoonlijke doel.

In groep 4: in het begin van de week wordt er zowel een klassendoel als individueel doel opgesteld. Ze kunnen kiezen uit vier taken die ze gedurende taakbriefftijd kunnen uitvoeren.

Groep 5/6

Tussen de start van het jaar en de herfst is er dagelijks klassikaal aandacht voor het inplannen. Tussen de herfst en kerst een aantal keer per week (afbouwen) maar extra begeleiding bij wie dit nodig heeft.

Aan het begin van de week wordt de taakbrief doorgenomen. Eind van de week geëvalueerd. Het doel is dat ze de taakbrief gaan zien als een werkdocument en met een verantwoordelijke blik naar hun taakbrief kijken.

Groep 7/8

In de groepen 7 en 8 bereiden we de kinderen stap voor stap voor op het voortgezet onderwijs. Op het bord staan alle instructiemomenten geschreven van de hele week. In het begin van het jaar wordt de taakbrief klassikaal doorgenomen, besproken en samen gepland. Naar mate dat het jaar vordert kunnen kinderen de taakbrief zelfstandig plannen. Het ene kind kan dit sneller dan het andere. Het Daltondoel van de week wordt besproken en er wordt met de kinderen gekeken hoe het daltondoel eruitziet in de klas. Wat voor gedrag hoort erbij, wat zien we dan? Bij binnenkomst in de ochtend kiezen de kinderen een plek uit in de klas en gaan de kinderen meteen aan het werk met iets van de taakbrief. De leerkracht neemt elke ochtend even kort de dagplanning door, kijkt naar het daltondoel en geeft hierover tips of complimenten. De instructiemomenten starten voor de kinderen meestal vanaf 09:00. Dit geeft de leerkracht tijd om met kinderen die het nodig hebben de planning door te nemen, leer/gedrag gesprekken te voeren met kinderen, werk van het dag ervoor met kinderen door te nemen. De kinderen hebben de tijd om de dagplanning op de taakbrief te bekijken en eventueel aan te passen, kijken waar ze instructie voor nodig hebben, welke materialen ze nodig hebben, waar ze gaan werken, korte vragen te stellen aan de leerkracht of een gesprekje te voeren met de leerkracht.

Aan het einde van de week wordt er een moment ingeroosterd om klassikaal op het daltondoel te reflecteren. Ook reflecteren de kinderen zelf op de taakbrief op de doelen. De leerkracht schrijft per week bij 5 kinderen een reflectie op de weektaak.

- Opruimtaak

We dragen samen zorg voor een opgeruimde, nette school en klas. In de groepen 1 t/m 4 hebben de kinderen vaste taakjes die ze samen met een maatje uitvoeren. In de groepen 5 en 6 hebben de kinderen geen vaste taak, maar wisselen de taken zich af zodat ze leren dat ze samen verantwoordelijk zijn voor hun leeromgeving. In de groepen 7 en 8 zijn de kinderen samen verantwoordelijk voor het opruimen. Vaste taken zijn er niet, kinderen dragen uit zichzelf hun steentje bij.

- Uitgestelde aandacht

Met uitgestelde aandacht bedoelen we een periode tijdens het zelfstandig werken dat de leerkracht niet meteen beschikbaar is voor vragen en problemen van kinderen. De kinderen worden op zo'n moment gestimuleerd om zelf een oplossing te zoeken.

Belangrijke redenen om te werken met uitgestelde aandacht zijn:

- kinderen leren zelfstandig een probleem oplossen
- kinderen leren initiatieven te nemen
- kinderen leren op zoek te gaan naar materialen en of middelen die hen verder helpen in het leerproces
- kinderen leren positief omgaan met anderen door het vragen en geven van hulp
- kinderen leren om te plannen wanneer, waar, met wie, hoe en of hoelang zij gaan werken aan hun doelen
- kinderen leren dat zij niet altijd op het door hun gewenste moment aandacht krijgen van de leerkracht
- de leerkracht kan ongestoord extra aandacht geven aan kinderen in een kleiner groepje of individueel

stoplicht en blokje (zie ook bijlage 5)

Het stoplicht gebruiken we om aan te geven wanneer de leerkracht beschikbaar is.

Rood= leerkracht is niet beschikbaar en kinderen mogen niet storen. Denk hierbij aan momenten waarop de leerkracht aan het observeren is of bij toets momenten.

Oranje= Leerkracht is tijdelijk niet beschikbaar voor de grote groep. De leerkracht is een (verlengde/verdiepende) instructie aan het geven aan een kleine groep kinderen.

Groen= leerkracht is beschikbaar voor de gehele klas. Loopt een ronde om vragen te beantwoorden.

De leerkracht loopt regelmatig een rondje (steeds in dezelfde richting) om te monitoren hoe het met de kinderen gaat. Vooraf wordt door de leerkracht aangegeven wanneer een ronde gelopen wordt. Op deze manier weten de kinderen wanneer de leerkracht bij hun tafel is. Dit geldt voor korte contactmomenten. Voor langere (groeps-) instructies komen kinderen aan de instructietafel. Kinderen worden uitgenodigd om aan de instructietafel te komen zetten, of kinderen kiezen om aan de instructietafel te komen werken zodat zij extra instructie kunnen krijgen.

Het blokje gebruiken kinderen om aan te geven hoe ze aan het werk gaan.

Het blokje ligt bij kinderen vanaf groep 3 op tafel.

Rood= Ik wil niet gestoord worden. Ik ben zelfstandig en stil aan het werk.

Oranje= Ik ben zelfstandig aan het werk, maar je mag me een vraag stellen.

Groen= Ik wil graag samenwerken, je mag mij vragen stellen.

? = Ik heb de hulp van de leerkracht nodig.

Dagkleuren

In de onderbouw heeft elke dag van de week een vaste kleur.

Deze kleuren structureren de week voor de kinderen. De kinderen gebruiken deze kleuren bij het maken van een planning.

In alle groepen zijn de kleuren zichtbaar in de klas en worden ze gebruikt voor het inplannen van het werk.

De dagkleuren zijn:

(geel) maandag

(rood) dinsdag

(groen) woensdag

(paars) donderdag

(blauw) vrijdag

Dagritme

In de groepen ½ worden dagritmekaarten gebruikt. Op deze kaarten staan afbeeldingen. In de groep 3/4 worden afbeeldingen en/of woorden gebruikt om de dag structuur aan te duiden. In de groepen 5/6 wordt de dagplanning geschreven op het bord. In groep 7/8 wordt de weekplanning (alleen instructiemomenten) op het bord geschreven. Zo wordt dag/week inzichtelijk gemaakt en biedt het structuur en houvast voor de kinderen.

Dagritme groep 1/2

Symbolen

Deze regels zijn in elke klas zichtbaar aanwezig en ook in de centrale ruimtes van het IKC hangen de regels. Regelmatig worden de regels met de kinderen besproken.

Stilteteken

Van groep 3 t/m 8 zijn de kinderen bekend met een stilteteken. In de school gebruiken we de bel. We bellen 3 keer en zeggen de woorden:

1. stop
2. stil
3. kijk

Bij de kleuters wordt er een klapritme of liedje gezongen om het spelen/werken stil te leggen.

Timer

De Time-timer (uitgestelde aandacht) wordt in elke groep gebruikt. Dit is een hulpmiddel om aan de kinderen te laten zien hoe lang een activiteit nog duurt.

Onze plannen

- Op IKC de Boomgaard zoeken we naar mogelijkheden om het taakwerk voor kinderen meer betekenisvol te maken.
- Op termijn willen we de vragen die rijzen bij het verder realiseren van eigenaarschap van kinderen (de aspecten van het curriculaire spinnenweb) en het gebruik van de dag- en weektaak daarbij met elkaar bespreken en een vorm zoeken die past bij ons IKC.

Vrijheid en ruimte ontstaat er binnen grenzen. Dat geldt ook in het onderwijs. Om kinderen (meer) vrijheid te geven hebben we een aantal algemene regels en routines op school geïntroduceerd. Daarbij is er een spanningsveld tussen het bouwen van een doorgaande lijn met duidelijke afspraken enerzijds, en de vrijheid en professionele ruimte van de leraren anderzijds. Het gaat daarbij onder andere om het inrichten en gebruiken van werkplekken, de regels die er in de klas gebruikt worden, het gebruik van middelen als de dagkleuren, dagritme, symbolen, e.d. Het gaat ook over afspraken in zake de correctie en evaluatie van het taakwerk, het gebruik van het blokje en stoplicht e.d.

Leidraad hierbij is steeds dat de afspraken en regels geen doel op zich zijn, maar een middel om het onderwijs zo te organiseren dat er optimaal tegemoet gekomen kan worden aan de daltonkernwaarden.

Regels, materialen, routines moeten goed in teamverband met elkaar besproken worden om te zorgen dat er voor de kinderen structuur is op het gebied van vrijheid en ruimte.

Onze praktijk

In de onderbouw wordt er breed gewerkt met dezelfde regels en afspraken voor routines zoals in de kring zitten, jas pakken en omkleden. Deze worden veelvuldig inge oefend. Hier zijn regelkaarten voor die in elke klas zichtbaar te vinden zijn.

Groep 3:

Routine: kinderen mogen in de ochtend een stokje pakken, zo weten ze bij welk groepje ze mogen zitten deze dag. In het groepje mogen ze zelf hun plekje kiezen.

Kinderen mogen op de beurt op de gang werken, hier geldt de regel dat dit op een rustige manier moet gebeuren. Wanneer de leerkracht ziet dat niet goed gaat, krijgen ze een waarschuwing.

Uiterste consequentie kan zijn dat ze klas in moeten komen.

Groep 4:

Niet naar de wc tijdens de instructie

Kinderen mogen zelf kiezen waar ze zitten in de ochtend.

Er is een klusjeslijst waarop kinderen zich mogen inschrijven.

Groep 5 en 6:

Hebben we 4 setjes gangkaarten per groep. Tijdens de gouden en zilveren weken besteden we veel aandacht aan omgangs- en schoolregels. We benadrukken routines, bespreken het nut ervan en maken ze zichtbaar voor de kinderen.

In de bovenbouw

- In de bovenbouw geldt dat kinderen op de gang mogen werken. Om dit soepel te laten verlopen hebben alle kinderen een 'gangkaartje', deze nemen zij mee als ze op de gang gaan werken. Op de gang kan zelfstandig gewerkt worden, maar ook samen. De algemene regels is dat er rustig gewerkt wordt, er wordt gefluisterd, kinderen zitten op een plek en laten de werkplek weer netjes achter. Elke leerkracht mag aangeven als het werken niet goed gaat, de leerling levert zijn gangkaartje in als de leerkracht hier om vraagt en gaat terug naar de klas.

Na een week krijgen de kinderen hun kaart terug en mogen zij het opnieuw proberen. Elke groep mag tegelijkertijd op de gang aan het werk zijn. Zijn alle werkplekken vol dan kan de leerling op dat moment niet op de gang werken.

Onze plannen

- In de bovenbouw een echt leerplein maken van de gang. Het moet een verlengde van de klas worden.

Methoden en materialen worden op IKC De Boomgaard gezien als middelen om de gestelde doelen (de daltonvisie) te realiseren. Ze zijn geen doel op zich. 'De' methode hoeft dan ook niet uit, de doelen moeten worden bereikt.

Dat geldt ook voor ICT-middelen. ICT-vaardigheid is wel een onderwijsdoel, maar computers zijn in het verdere leerproces onderwijsmiddelen.

Methodes en materialen worden op IKC de Boomgaard gebruikt, maar worden gezien als hulpmiddelen van de leerkracht in de context van onze Dalton werkwijze. We werken we aan doelen en denken na wat we nodig hebben om aan die doelen te werken.

Onze praktijk.

In de onderbouw wordt er zonder methode gewerkt, maar aan de hand van betekenisvolle thema's. Deze thema's staan vast voor een cyclus van drie jaar en worden per periode uitgewerkt in de themavergadering.

In de groepen 3 t/m 8 werken we met de vakken: rekenen, taal en spelling met een methode. Wel proberen we taal- en schrijfopdrachten zoveel mogelijk te integreren in IPC (thematisch onderwijs)

Voor het vak rekenen gebruiken we de methode pluspunt. Deze methode gebruiken wij nu 3 jaar.

Voor de vakken spelling en taal gebruiken we de methodes van STAAL.

Bij Engels maken we gebruik van de methode Oxford University. De rest van de vakken komt aan bod binnen ons thematisch onderwijs. In groep 3 maken we gebruik van de TPR-methodiek. We halen ook doelen uit de methode en passen dit aan ons IPC-thema.

Bij het vak studievaardigheden gebruiken we de methode van Blits.

Groep 7 krijgt verkeersles vanuit tussen school en thuis en doet een theoretisch verkeersexamen. In groep 8 doen de kinderen het praktijkexamen.

ICT speelt binnen ons daltononderwijs een belangrijke rol. Ons software aanbod is zo uitgekozen, dat alle programma's zelfregulerend zijn, en dat de kinderen zelf kunnen kiezen aan welk vakgebied ze gaan werken. De software houdt vervolgens hun vorderingen bij en stuurt bij wanneer de stof te moeilijk blijkt. Daarnaast zijn de kinderen vaak vrij om te kiezen wanneer ze achter de computer gaan zitten. We hebben gezorgd voor voldoende computers zodat iedereen aan bod komt. Ook voor keuzewerk en voor remediëring hebben we software, waarin de kinderen ook weer vrij zijn om zelf te kiezen in welke vorm ze de aangeboden stof willen maken.

In de praktijk

De kleuters maken sporadisch gebruik van de tablets die in de klas aanwezig zijn. Hierop worden voorbereidende reken en taal doelen geoefend. Ook wordt het digibord ingezet als lesondersteuning, voor educatieve filmpjes en liedjes.

In groep 3 gebruiken de leerlingen alleen tijdens de rekenlessen.

In groep 4 gebruiken we de chromebooks voor rekenlessen en leren ze voor het eerst de chromebook in te zetten als bron.

Middenbouw: Er zijn vaste tijden waarop kinderen de computer kunnen gebruiken. Ze verwerken rekenen, spelling en taal op de computer, maar maken ook tijdens IPC veel gebruik van de computer om dingen op te zoeken en te verwerken.

Bovenbouw: De kinderen delen in tweetallen 1 chromebook. Samen moeten ze zorg dragen voor de chromebook en afspraken met elkaar maken wanneer deze gebruikt kan worden. Het werken op de computer wordt voor verschillende onderwijsdoeleinden gebruikt. Zo kan een leerling de eerder aangeboden lesstof oefenen, maar ook worden de computers gebruikt om presentaties en werkstukken op te maken. De kinderen hebben aan het einde van groep 8 genoeg digitale vaardigheden voor het voortgezet onderwijs.

Vanaf groep 4 worden er roboticalessen gegeven.

Onze plannen

- Kinderen in BB lessen laten volgen in het programma Exel.
- Meer software op de chromebooks installeren, waarmee kinderen een digitaal stripverhaal kunnen maken, video's kunnen bewerken et cetera.

IKC De Boomgaard heeft een prettig schoolgebouw waarbij de hal het centrale ontmoetingspunt van het IKC is. Het is een ruimte die prima mogelijk maakt wat we nodig hebben om onze onderwijsvisie en de doelen die daaruit naar voren komen te realiseren.

We hebben ervoor gekozen om te blijven werken in groepen. Dat betekent dat elke groep een eigen lokaal heeft.

Er zijn open werkruimtes op de gangen en op de leerpleinen gerealiseerd.

Onze praktijk

Schoolbibliotheek

Er is geen centrale schoolbibliotheek. Op elke verdieping is er in de hal een boekenkast te vinden met leesboeken die aansluiten bij niveau en beleving van de doelgroep. Kinderen kiezen een leesboek uit en bewaren deze in de klas.

Werkplekken buiten de klas.

Op elke verdieping is een gesprekskamer. Deze kamer kan onder schooltijd gebruikt worden door ambulante begeleiders of onderwijsassistenten die met een leerling werken. Kinderen zelf kunnen daar ook gebruik van maken als deze niet in gebruik is.

De gang wordt als een verlengde van het klaslokaal gezien. Kinderen uit verschillende groepen kunnen tegelijkertijd op de gang werken. In de kleuterbouw is hiervoor een rooster.

Klasinrichting

De inrichting van de klassen is erop gericht dat alle kinderen alle materialen zelfstandig kunnen pakken, schoonmaken en opruimen. Vooral in de kleutergroep ligt er veel nadruk op deze vorm van zelfstandigheid. In de hogere groepen wordt deze zelfstandigheidbevordering voortgezet. Alle kinderen zijn vertrouwd met de inrichting van de klas en kunnen zelfstandig materialen pakken.

Instructietafel

Aan de instructietafel komen op uitnodiging van de leerkracht of op eigen initiatief kinderen zitten die voor bepaalde vakken een extra instructie of een verdiepende instructie nodig hebben. Zij krijgen dan van de groepsleerkracht de uitleg waar zij behoefte aan hebben in een klein groepje. Dit kan van te voren zijn vastgesteld zijn door de leerkracht, maar dit kan ook ontstaan doordat de leerkracht tijdens de ronde ontdekt dat meerdere kinderen dezelfde vraag hebben.

Nakijktafels

Op de nakijktafels liggen de nakijkboeken en nakijkpennen. Als ze iets hebben afgerond kijken de kinderen hun schrift met een pen na. Wanneer iets fout is, wordt dit aangegeven met een streepje wanneer iets goed is zetten ze een krul. Als ze nog iets moeten verbeteren, gaan ze terug naar hun tafel om te verbeteren en controleren het verbeterde werk vervolgens nogmaals. De leerkracht controleert steekproefsgewijs het nagekeken werk.

Stilteplekken

Er zijn in sommige lokalen plekken gemaakt waar kinderen zich even kunnen terugtrekken als ze behoefte hebben om rustig te kunnen werken. Ook kunnen de kinderen een koptelefoon pakken om zich af te sluiten voor prikkels.

Bakjes en kasten.

Elke leerling heeft vanaf groep 3 een eigen bakje waar de spullen in zitten. Omdat de kinderen wisselen van plek en zelf een werkplek in de klas mogen kiezen hebben we geen lades in de tafels. In elk lokaal staat een kast(kastje) met daarin schriften voor de verschillende vakken, werkboeken, kladblaadjes, lege blaadjes en andere materialen.

Telefoons

De meeste kinderen in de bovenbouw zijn in het bezit van een mobiele telefoon. Ze leggen deze bij binnenkomst in de daarvoor bestemde telefoonbak en mogen deze en mogen deze aan het einde van de schooldag weer meenemen. De telefoonbak blijft onder toezicht van de leerkracht.

Onze plannen

- Het gebouw biedt veel meer kansen om het daltongedachtegoed vorm te geven. Bij de oplevering worden door het team afspraken gemaakt om de ruimtes (lokalen en leerpleinen) 'dalton basic' in te richten. Afspraken zijn gemaakt om de komende jaren nieuwe experimenten op te zetten om te leren de ruimtes optimaler te gebruiken.
- Kijken of leerlingen van de bovenbouw tutor kunnen zijn voor de groepen 3 en 4

In het daltonboek hebben we op verschillende plaatsen aangegeven welke plannen we voor de (nabije) toekomst hebben om ons daltononderwijs verder te ontwikkelen. De borging en evaluatie van Dalton blijft belangrijk en zal altijd een terugkerend punt zijn op de agenda. In het schema hieronder hebben we een aantal van die ontwikkelpunten concreet ingepland voor het komende jaar. Deze plannen kunnen na het bezoek van de visitatiecommissie bijgesteld worden.

Wanneer?	Wat?	Afspraken/uitkomsten
2022-23	Portfolio's gebruiken in de groep en oudergesprekken afstemmen op daltonvisie	- Startschooljaar 2022/2023 - met parallel en duo gesprekken voorbereiden
	Doelenboekjes gebruiken	- Doelenboekjes vullen
	Daltonhandelen in de klas verder ontwikkelen.	- Regelmatig collegiale consultaties - Bezoeken van andere daltonscholen - Artikelen lezen en presenteren uit het daltonmagazine - Meedoen met de Daltondagen.
	Gesprekkencyclus met directie.	- Opbouw van gesprekkencyclus delen met team.
	Scholing van dalton coördinatoren en directieleden	- Directie faciliteert
2023-24	Leerpleinen creëren met keuzekasten	
	Training reflecteren met je klas	
	Talenten ontwikkeling stimuleren (maandsluiting, tentoonstellingen ect..)	

Berends, R., Wolthuis, H. (2015). *Focus op Dalton*. Deventer: SDUP.

Berends, R. (2018). *Expeditie Dalton*. Deventer: SPEUP.

Berends, R., Otten-Binnerts, V., Van Slochteren, H. (2015). *Dalton: LEF*. Deventer: SDUP.

Nederlandse Dalton Vereniging (2018). *Dalton IDEe*. Den Haag: NDV.

Sins, P. (2018). *iSelf: Aanpak voor het bevorderen van zelfsturend leren door leraren*. Deventer: SPEUP.

Sins, P., Berends, R. (red) (2018). *Perspectieven op dalton*. Deventer: SPEUP.

Bijlagen

1. Gouden weken

GOUDEN WEKEN!
KWINK
www.kwink.nl

BOUWMATERIAAL DOORGEVEN
Zorg voor een flinke stapel geste houten of plastic blokken (of de knieplank) en verdeel die in twee gelijke hoeveelheden. Maak een groep A en B. Groep A en B gaan in een lange rij naast elkaar staan. Elk kind in de rij gaat op aangeleide afstand van elkaar staan. Opdracht: geef de blokken zo snel mogelijk aan elkaar door in de rij (geef met eenzelfde beweging een brand gebukt werd). Welke rij heeft alle bouwmaterialen als eerste naar de overkant gebracht? Laat de blokken ook weer zo snel mogelijk naar de andere kant doorgeven. Variatie: als kind 1 in de rij een blok heeft doorgegeven, wafel het snel naar het einde van de rij. Zo vlecht de rij zich. Spreek een eindpunt af. Wie is dan als eerste klaar?

DE BOUWPLAATS WORDT KLEINER EN KLEINER
Speel dit spel in de gym- of speelzaal. Verdeel de kinderen op een bouwplaats staan. Suggesties die met een afblijft. De kinderen gaan binnen de afblijft op de bouwplaats staan. Dan komen er graafmachines en de bouwplaats wordt kleiner. Maak op dat moment de bouwplaats ook kleiner met het afblijft. De kinderen kruipen dicht bij elkaar. De graafmachines blijven grond weghalen. Hoe klein kun je de bouwplaats maken voordat de eerste kinderen buiten het afblijft vallen? Variatie: speel het spel nog een keer en laat vooraf overleggen hoe ze ervoor kunnen zorgen dat de bouwplaats kleiner kan worden dan de eerste keer.

LADDER
Maak duo's. Kind A gaat op de schouder van kind B staan. Kind A houdt de enkels van kind B stevig vast. Daarna lopen ze de 'ladder' voorzichtig door de ruimte. Laat het kind B om, als het andere 'ladder' tegenkomt, en ander kind B een high-five te geven? Benadruk de veiligheid in dit spel. Te laat voor sommige duo's? Laat kind B dan op de rug van kind A zitten.

MATERIALEN DOORGEVEN DIE VERKRIEPELEN NA HET DOORGEVEN
Er worden allemaal nieuwe bouwmaterialen op de bouwplaats gebracht. Maar welke? Maak een kring van circa tien kinderen. De andere kinderen kijken toe en observeren nauwkeurig wat er gebeurt. Kind 1 in de kring doet een dienstwezig ding op. Het laat door de manier waarop het met het ding omgaat zien wat het kan zijn: een plank of een dakpan? Een zak cement of een schop? Daarna geeft kind 1 zijn ding door aan kind 2. Kind 2 doet het ook, maar precies op dat moment verandert het ding in wat? Ook dat moeten de loekende kinderen zien te raden. Hoevelen hebben ze er goed geraden? Maak nu een nieuwe kring, dit wordt ons paar maken.

SPIERLINJEN?
Van bouwen kun je spierpijn krijgen. De kinderen staan in een kring. Ze draaien op juwe linken een kwartslag naar rechts. Elk kind legt nu zijn handen op de schouders van degene die voor hem staat en start een massage. Lett de schouders, dan de armen, dan zachtjes de heugelpuntjes, fokkelken op het hoofd, dan grote bewegingen op de rug maken en weer terug naar de schouders. Daarna een halve slag draaien zodat de rollen wisselen omgedraaid. Nu zijn de kinderen aan de massage geweest. Klom een nieuwe kring (kinderen op andere plek) en laat weer masseren. Nu probeert de 'massaer' aan te voelen wat het kan doen bij het andere kind. Harder? Zachter? Andere beweging? Andere plek? Het kind dat gemasseerd wordt mag altijd 'DOP' zeggen. Tip: doe zelf mee bij een onwettig aantal kinderen in de groep.

UCIFERTOREN
Maak drietallen. Elk drietal krijgt een doosje kleding. Opdracht: bouw hier een zo hoog mogelijk toren met alleen twee (of drie) minuten. Elk kind mag om de beurt een kledingstuk neerleggen. Geef het startsignaal. Wie heeft als de tijd om, is de hoogste toren? (NB: is er een groepje dat ook het doosje zelf gebruikt heeft voor de toren?)

STAPEL POSITIEVE STENEN
Maak duo's. Elk duo neemt een doos (formaat schoenendoos) mee naar school. Laat de doos naar eigen inzicht volk, beplakken of beschikken. Op het laatste vlak van de doos komt, zo groot mogelijk, een positief woord te staan. Het woord dat de kinderen belangrijk vinden voor het bouwen van een gezellige groep. Laat oudere kinderen de jongere kinderen hiermee helpen. Bouw van alle doos een groepsmuur of -toren. Welke woorden vallen op en hoe kunnen die waargemaakt worden?

ZAND SCHEPPEN
Maak groepjes van vier. Geef elk groepje een emmer(en) en een schop. Zet op een bepaald punt voor elk groepje vanaf de zandbak een grote emmer af. Laat iedere twee groepjes tegen elkaar aflopen. Welk groepje heeft als eerste de grote emmer met zand gevuld? Let op: kind 2 mag pas vertrekken met een vol emmerje zand als kind 1 zijn emmer in de grote emmer geleegd heeft.

KLIKLOEKEN
Maak duo's. Elk duo gaat verspreid in de ruimte liggen. Neemt een lichaamsdeel. Bijvoorbeeld knie. De twee knieën klikken dan hun knieën aan elkaar en zeggen op dat moment 'klik'. Allemaal 'klik' gezegd? Hoem dan een volgend lichaamsdeel. Variatie: neem twee lichaamsdelen: rug en buik. 'voel en hoort' / arm en been. Of nog moeilijker: buik tegen rug, voet tegen hekk, neus tegen schouder.

AFZETLINTEN
Zet een parcours met hindernissen uit op het schoolplein of in de gymzaal (of laat dit de kinderen zelf doen). Span van start tot eind een afblijft om het parcours. Wanneer in hoogte. Opdracht: pik met één hand het afblijft af en loop het parcours zonder het afblijft te laten. Let op: opdracht: loop het parcours waarbij de kinderen in tweetallen elkaar in het afblijft vasthouden; loop het parcours met een groepje van vijf kinderen die elkaar vasthouden. De voorste houdt het afblijft vast.

HIER BOUWEN WIJ AAN EEN STERKE GROEP!

2. Leerlijn Dalton

Verantwoordelijkheid

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
Taak			
<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelfstandig kiezen op het ANK bord • Kan het gemaakte werk uit zichzelf laten zien aan de leerkracht. • Kan een geplande taak zelfstandig uitvoeren • Kan met hulp van de juf een eigen doel bedenken. • Kan een klusje kiezen en uitvoeren 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan kiezen aan welke taak hij gaat werken van het doelenboekje. • Kan een doel kiezen uit het doelenboekje waar hij aan gaat werken. • Kan eigen spullen bewaren. (pennen, potloden, blokje) 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan per dag zelf bepalen in welke volgorde de taken worden gemaakt. • Kan zelf aangeven als hij extra instructie nodig heeft. • Kan met een eigen-doel werken en is hier voor, tijdens en na de taak bewust mee bezig. • Kan het werk nakijken. • Kan zelf zien welke klassendiensttaak hij moet uitvoeren. 	<p>Het kind....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan inschatten en aangeven of hij instructie nodig heeft. • Kan zelf doelen bepalen op bepaalde vakken. • Kan eigen doelen op de weektaak zetten. • Kan zelf bepalen hoe hij werkt aan de lesdoelen. • Kan zorgen dat zijn weektaak af is. • Kan een bewuste keuze maken in volgorde van werk. • Kan aangeven waar hij behoefte aan heeft. • Kan medeverantwoordelijk zijn, zonder aansturing, voor het opruimen van de klas.
Omgeving			
<p>Het kind....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelfstandig een plek kiezen om te spelen met het zelfgekozen materiaal. 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelf een plek kiezen waar hij rustig en taakgericht kan werken. 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan het werk inleveren op de juiste plek. 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan de keuzes waar hij gaat zitten en gaat werken bijstellen.

<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich houden aan de regels en afspraken. • Kan gebruikte materialen opruimen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zorgen voor een nette werkplek en een net bakje. • Kan zorgen dat hij alle spullen netjes opruimt. • Kan meedenken om de regels/afspraken van de groep te bepalen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan samen met de juf en andere klasgenoten de regels en afspraken bepalen en voelt zich daar medeverantwoordelijk voor. • Kan zelf bepalen waar en naast wie hij gaat zitten (op een dag) . 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich aanpassen aan situaties in de klas waar hij op dat moment geen keuze over heeft. • Kan op basis van moraliteit andere aanspreken. • Kan begrijpen en uitleggen waarom er afspraken zijn.
---	--	---	---

Leerlijn reflectie			
Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
Ik kan vooruit kijken op een taak			
Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • weet hoe hij om hulp kan vragen • kan aan een ander vertellen hoe het planbord werkt • kan benoemen wat hij nodig heeft om een taak te starten • kan benoemen wat hij moet doen • kan benoemen wat hij gaat doen 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan vertellen hoe hij met een dagtaak werkt • kan aangeven wat hij van zijn dagtaak vindt • kan aan de dagplanning zien wat hij nodig heeft 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan vertellen hoe hij met een weektaak werkt • kan inschatten hoeveel tijd hij nodig heeft voor een taak • denkt na over de aanpak voor een taak 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan van te voren aangeven met welk resultaat hij tevreden is • kan prioriteiten stellen en benoemen waarom hij deze keuze maakt • kan aangeven, als hij iets niet kan, wie of wat hij nodig heeft om het toch te leren
Ik kan nadenken over mijn werk			
Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan aangeven of hij iets makkelijk of moeilijk vindt • kan duidelijk maken wat hij wil vragen • kan vertellen wat hij heeft geleerd 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan met smileys aangeven hoe hij de opdracht vond gaan • kan klassikaal nakijken en reflecteren op het werk 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan zijn planning tussendoor bijstellen en weet wat daarvoor nodig is • kan n.a.v. schriftelijke vragen reflecteren op de weektaak 	Het kind... <ul style="list-style-type: none"> • kan tijdens de taak reflecteren op de voortgang en kwaliteit en deze aanpassen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan vanuit de tekening van de leerkuil aangeven of de taak makkelijk of moeilijk was 	<ul style="list-style-type: none"> • kan vanuit de leerkuil aangeven waar hij zat toen hij iets moeilijk vond en wat hij heeft gedaan om er uit te komen • kan achteraf aangeven of zijn inschatting van te voren klopte • kan individueel nakijken en werk verbeteren 	<ul style="list-style-type: none"> • kan in steekwoorden en zinnen op zijn weektaak reflecteren • kan leerpunten voor de volgende taak formuleren • kan aangeven hoe hij het geleerde kan toepassen in andere situaties • kan reflecteren op doel, taak en proces • kan bij veelvoorkomende/ belangrijke fouten achterhalen waar de fout zit
Ik kan nadenken over mijn gedrag/aanpak			
<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vertellen hoe het is gegaan en of hij daar tevreden over is of niet • kan zeggen wat hij van het resultaat vindt • kan vertellen hoe het (samen)spelen is gegaan • kan benoemen hoe hij zich voelt 	<p>Het kind</p> <ul style="list-style-type: none"> • kent de principes van fixed en growth mindset • kan vertellen hoe het (samen)werken is gegaan • kan vertellen hoe hij het heeft gedaan • kan aangeven wat hij de volgende keer anders kan doen • kan een compliment geven en ontvangen 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan feedback geven aan zijn klasgenoten • kan omgaan met feedback op zijn werk • kan kritisch kijken naar zijn concentratie en kan zijn handelen daarop aanpassen • kan kijken en praten over overeenkomsten en verschillen tussen zijn eigen en andermans aanpak • kan een compliment met inhoud geven 	<p>Het kind..</p> <ul style="list-style-type: none"> • is zich bewust van het verschil tussen de fixed en growth mindset en kan dat toepassen op zijn eigen werkhouding • kan zijn gedrag aanpassen na terechte feedback van een medeleerling • kan zijn beperkingen en capaciteiten benoemen in het werken

Leerlijn zelfstandigheid

Groep 2	Groep 4	Groep 6	Groep 8
Inplannen van werk			
<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan op het planbord zien welke taken er gemaakt moeten worden • Kan op het planbord inplannen en bijhouden welke taak af is • Kan na de instructie zelfstandig opdrachten uitvoeren • Is zelfredzaam (mbt toiletbezoek, kleding aan- en uitdoen) 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan 4 taakjes per week vanuit het doelenboekje inplannen • Kan op de weektaak het gemaakte werk aftekenen • Kent de regels voor het werken aan een taak • Kan zelf het benodigde materiaal voor zijn taak zelfstandig pakken en opruimen • Doelenboekje rekenmuur • Weektaak taken inplannen • Blokjes + stoplicht • Materiaal doelenboekje genummerd in de kast 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet welke instructie het wanneer moet volgen • Kijkt aan het begin van de weektaak wat de inhoud van de taak is • Kan de weektaak per week inplannen • Kan met hulp van de leerkracht een plan maken om aan het zelfgekozen doel te werken 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelf de volgorde van het werk van de dag bepalen • Kan per taak inschatten hoeveel tijd het nodig heeft • Kan intekenen voor instructie als hij dat nodig heeft • Kan de weektaak over de week heen inplannen • Kan (2x per jaar) zelfstandig een plan maken voor een eigen gesteld doel • Heeft een open vakje bij IPC, spelling etc om een eigen doel te stellen, wat hij wil leren
Zelfstandigheid in oplossingen			
<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Durft hulp te vragen aan een leerkracht of klasgenoot • Durft hulp te geven • Probeert problemen zelf op te lossen met hulp van de leerkracht • Weet waar het zijn gemaakte werkjes neer moet leggen 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan hulp vragen aan een leerkracht of klasgenoot • Kan hulp geven • Probeert op eigen initiatief problemen op te lossen voor het hulp vraagt • Verbeterd nagekeken werk als de leerkracht dit zegt • Kan een taak uitvoeren waarvoor hij minder gemotiveerd is • Leerkuil 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet in welke bak het gemaakte en/of nagekeken werk moet • Kan de regels gebruiken voor het werken aan een taak • Accepteert dat hij meerdere taken moet doen die hij niet leuk vindt 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrijpt en kan uitleggen waarom hij taken moet doen die hij niet leuk vindt (growth mindset) • Kan een goede strategie kiezen om een taak aan te pakken • Kan zelf zijn huiswerk plannen en op tijd inleveren

	<ul style="list-style-type: none"> • Blokje 		
Omgaan met uitgestelde aandacht			
<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet om te gaan met uitgestelde aandacht voor 10 minuten • Kan zelfstandig spelen en werken gedurende 15 minuten 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan geconcentreerd en taakgericht werken gedurende 30 minuten • Kan omgaan met uitgestelde aandacht voor 10 minuten • Kan verder werken aan een andere opdracht als het iets niet snapt • Kan werken met het blokje 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan geconcentreerd en taakgericht werken gedurende 45 minuten • Kan omgaan met uitgestelde aandacht voor 10 minuten • Weet dat alle tijd buiten de instructie Dalton/werktijd is • Weet van tevoren wat hij nodig heeft om aan het werk te kunnen 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zelfstandig en taakgericht werken gedurende 60 minuten • Kan omgaan met uitgestelde aandacht voor 15 minuten • Kan alle tijd buiten de instructie effectief benutten

Samenwerken

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
samenwerken			
<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan op verschillende plekken samenwerken. • Kan samenwerken en spelen volgens afspraken • Kan zeggen wat hij leuk vindt en minder leuk vindt. • Kan een klasgenoot aanspreken bij de voornaam 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan samen met een maatje een opdracht van de weektaak doen. • Kan buiten de groep samenwerken • Kan samenwerken met 2 groepsgenoten • Kan meepraten bij een samenwerkingsopdracht. 	<p>Het kind.....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan samenwerken met meerdere groepsgenoten • Kan zelf per taak uitkiezen met wie hij samenwerkt en kan aangeven waarom. • Kan afspraken en beloftes nakomen • Kan een eigen inbreng hebben bij het samenwerken • Kan een eigen samenwerkplek kiezen. • Durft initiatief te nemen tijdens het samenwerken. 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is in staat om moet iedereen uit de groep samen te werken. • Weet hoe we elkaars kwaliteiten kunnen benutten • Kan op een nette manier iemand aanspreken op afspraken en beloftes • Kan een eigen inbreng hebben en zorgt er voor dat de ander ook inbreng heeft. • Kan verschillende rollen aannemen bij het samenwerken.
Hulp			
<p>Het kind ....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet wanneer hij een ander kan helpen • Kan een tip en een compliment geven aan een ander • Kan iets uitleggen aan een ander 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan uitleg geven aan een ander, zonder voor te zeggen • Kan helpen als er ruzie is • Kan uit zichzelf een ander helpen • Kan hulp en tips ontvangen 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan bemiddelen bij conflicten • Kan feedback geven aan een ander • Kan feedback ontvangen • Kan een hulpvraag stellen en hulp accepteren 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan open en gerichte vragen stellen om zo iemand te helpen of verder te komen in het proces • Kan de inbreng van een ander op waarde schatten en dit ook teruggeven.

<ul style="list-style-type: none"> • Kan hulp vragen aan een ander • Geeft andere de kans om mee te doen. 			
Overleggen			
<p>Het kind ....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan een ander kind iets vertellen • Kan naar een ander kind luisteren • Kan een ander kind een vraag stellen • Kan materialen delen. 	<p>Het kind...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan aan een ander kind meerdere vragen stellen • Kan een compliment geven over de samenwerking • Kan een ander kind aanspreken op zijn gedrag tijdens het samenwerken. 	<p>Het kind....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laat een ander uitpraten en respecteer de mening van een ander • Kan openstaan voor ideeën van een ander. 	<p>Het kind....</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan zijn mening geven en onderbouwen. • Kan overlegmomenten plannen

3. Startgesprek

Dit ben ik!

Drie positieve eigenschappen van mij zijn...

Ik ben trots op...

Dit wil ik nog leren...

Dit moet je over mij weten...

Dit vind ik moeilijk...

Ik kan goed samenwerken met...

4. Taakbrieven 3 t/m 8

Taakbrief week 1		Groep 3	Naam:
Donderdag 28 oktober t/m woensdag 3 november 2021			
Klassendoel van de week	We werken rustig en geconcentreerd		😊 😐 😞

Taakbrief groep 3 IKC de Boomgaard

Reflectie leerkracht (min. 5 ln per week)		😊 😐 😞
--	--	-------

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	
Taken:						Ik vond het..
Laptop 						😊 😐 😞
Lezen 						😊 😐 😞
Schrijven 						😊 😐 😞
Puzzelen 						😊 😐 😞
Bouwhoek 						😊 😐 😞
Huishoek 						😊 😐 😞

Eigen doel 						
--	--	--	--	--	--	---

Datum:	Eigen doel: 1x per half jaar
	<p style="text-align: right;"><i>Tekening kind</i></p>

Datum:	Dit kan ik nu:
---------------	-----------------------

Ruimte voor leerkracht

Verhaal/tekening kind

Taakbrief groep 4 IKC de Boomgaard

Taakbrief week 4	Groep 4	Naam:
Donderdag 28 oktober t/m woensdag 3 november 2021		
Klassendoel v.d week	We werken rustig en geconcentreerd	
Mijn eigen doel/ dit zou ik graag willen leren		

Waar ben je trots op...	
Tip voor jezelf....	
Tip of top van de leerkracht (5 lln. per week)	

Taken						
<i>Ik kies 3 taken uit die ik ga maken:</i>	MA	DI	WO	DO	VR	Af
Eigen doel:						
Schrijf een verhaal over...						
Maak een tekening van						
15 minuten lezen						
Computer						

Rekenen blok 1

	<i>CT</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>
MA	L1	1.1			
DI	L2	1.2			
WO	L3	1.3			
DO	L4	1.4			
VR		1.5			

Spelling blok 1

	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>
MA	Week 1 Les 1			
DI	Week 1 Les 2			
WO	Week 1 Les 3			
DO	Week 1 Les 4			
VR	Week 1 Les 5			

Taakbrief groep 5-6 IKC de Boomgaard

Taakbrief week 4	Groep 5-6	Naam:
Donderdag 28 oktober t/m woensdag 3 november 2021		
Klassendoel v.d week	We werken rustig en geconcentreerd	
Aan dit doel werk ik deze week (doelenboekje)		
IPC doel		

Geef jezelf een compliment over één doel/waar ben je trots op?	
Tip voor jezelf voor volgende week	
Reflectie leerkracht (min. 5 lln per week)	

Taken								
<i>Vak</i>	<i>Ik maak</i>	<i>MA</i>	<i>DI</i>	<i>WO</i>	<i>DO</i>	<i>VR</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Lezen								
Rekenen								
Taal/IPC								
Topo								
Engels								
IPC								

Computerweektaak blok 2								
<i>Vak</i>	<i>Ik maak</i>	<i>MA</i>	<i>DI</i>	<i>WO</i>	<i>DO</i>	<i>VR</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Rekenen	Computer 2x per week (max. 20 min per keer)							
Spelling	Computer 2x per week (max. 20 min per keer)							

Rekenen blok									
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>				<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
DG	X	CT	Herhalen en automatiseren	L1	L2	L3	L4		20 min. per les
MA	X	Les							
DI	X	Les							
WO	i	Les							
DO	X	Les							
VR	i	Les							

Spelling blok						
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Dagelijks		Minidictee	Woorden goed schrijven	3 woorden 3 zinnen		
MA	i					
DI	i					
WO	i					
DO	i					

Taal thema						
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
MA	i					
DI	i					
WO	i					
DO	i					
VR	i					

IPC thema de wijde wereld						
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
MA	i					
DI	i					
DO						

Taakbrief groep 7-8 IKC de Boomgaard

Taakbrief week 4		Groep 7-8		Naam:	
Donderdag 28 oktober t/m woensdag 3 november 2021					
Klassendoel v.d week			We werken rustig en geconcentreerd		
Aan dit doel werk ik deze week (doelenboekje)					
IPC doel					

Geef jezelf een compliment over één doel	
Tip voor jezelf voor volgende week	
Reflectie leerkracht (min. 5 lln per week)	

Rekenen blok

	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>				<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
DG	X	CT	Herhalen en automatiseren	L1	L2	L3	L4		20 min. per les
DO	X	Rekenlab							
VR	X	Les							
MA	i	Les							
DI	X	Les							
WO	i	Les							

Spelling blok

	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Dagelijks		Minidictee	Woorden goed schrijven	3 woorden 3 zinnen		
DO	i					
VR	i					
MA	i					
DI	X					

Taal thema						
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
DO	i					
VR	i					
MA	i					
DI	X					
WO	i					

IPC thema de wijde wereld						
	<i>i/x</i>	<i>Les</i>	<i>Ik leer</i>	<i>Ik maak</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
DO	i					
VR	i					

Taken (voorbeelden)								
<i>Vak</i>	<i>Ik maak</i>	<i>DO</i>	<i>VR</i>	<i>MA</i>	<i>DI</i>	<i>WO</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Lezen	Elke dag minimaal 15 min. lezen							Boek uit? Recensie schrijven
Racelezen	Ene week 2 andere week 3 dagen.							
Rekenen	Plusboekje blz. 1-7							
Taal/IPC	Folder maken				X			
Taal extra	Blz. 34, 35 en 37		X					
Topo	Noord en Midden Amerika blz. 8 en 9							Deze week af
Engels	Werkblad juf Vera							
IPC	Eigen onderzoeksvraag							

Computerweektaak blok 2								
<i>Vak</i>	<i>Ik maak</i>	<i>DO</i>	<i>VR</i>	<i>MA</i>	<i>DI</i>	<i>WO</i>	<i>Af</i>	<i>Opmerking</i>
Rekenen	Computer 2x per week (max. 20 min per keer)							
Spelling	Computer 2x per week (max. 20 min per keer)							

5. Blokje

Mijn blokje is rood.
Ik werk zelfstandig en taakgericht.
Ik zit netjes op mijn stoel.

Ik ben helemaal stil.
Ik stoer niemand, niemand stoort mij.

Ik bewaar mijn vragen.

Mijn blokje is oranje.
Ik werk alleen en taakgericht.
Ik zit netjes op mijn stoel.

Het is stil in de klas.
Ik fluister alleen als ik een dringende vraag heb.

Als ik een vraag aan de juf heb:
Zet ik mijn blokje op vraagteken
Ik wacht aan mijn tafel op hulp
en ga verder met iets anders.

Mijn blokje mag op groen
Ik werk taakgericht.
Ik zit netjes op mijn stoel.

Ik mag samenwerken
Ik overleg met een zachte groepjes stem.

Als ik een vraag aan de juf heb:
Zet ik mijn blokje op vraagteken
Ik wacht aan mijn tafel op hulp
en ga verder met iets anders.

Geef geen vis, maar leer elkaar vissen!